

**DOCUMENT AL BANCII EUROPENE
PENTRU RECONSTRUCTIE SI DEZVOLTARE**

STRATEGIA PENTRU ROMANIA

Aprobata de Consiliul Director la sedinta din 12 decembrie 2005

CUPRINS

REZUMAT	5
1. PORTOFOLIUL BANCII	8
1.1 Vedere de ansamblu asupra activitatilor	8
1.2 Aplicarea strategiei anterioare de tara.....	9
1.3 Impactul portofoliului Bancii asupra tranzitiei si lectiile invatate	10
1.4. Raportul privat / public de portofoliu	11
2. MEDIUL OPERATIONAL	12
2.1 Mediul de reforme generale	12
2.1.1 Mediul politic.....	12
2.1.2 Aderarea la UE si integrarea regionala	12
2.1.3 Mediul socio-economic	13
2.1.4 Aspecte legate de piata muncii.....	14
2.1.5 Aspecte legate de coruptie	15
2.1.6 Reforma juridica.....	16
2.1.7 Mediul	16
2.2 Progrese inregistrate in procesul de tranzitie si raspunsul economiei	16
2.2.1 Conditii macroeconomice pentru operatiunile Bancii.....	16
2.2.2. Succesul si provocarile tranzitiei	19
2.3. Accesul la capital	23
3. ORIENTARI STRATEGICE	25
3.1 Prioritatile Bancii pentru perioada strategiei.....	25
3.2 Provocari sectoriale si obiectivele Bancii	25
3.2.1 Energia si infrastructura.....	25
3.2.2. Sectorul corporativ	29
3.2.3. Sectorul Financiar si IMM-urile.....	31
3.3 Implicatiile strategiei Bancii asupra mediului.....	33
3.4 Cofinantare, fonduri pre- si post-aderare	33
3.5 Dialogul politic.....	34
4. ALTE INSTITUTII FINANCIARE INTERNATIONALE SI DONATORI MULTILATERALI.....	35
4.1 Uniunea Europeana (UE)	35
4.2 Banca Europeana de Investitii (BEI).....	36
4.3 Fondul Monetar International (FMI).....	36
4.4 Grupul Bancii Mondiale	36
4.5 Agentia SUA pentru Dezvoltare Internationala (USAID)	37
ANEXA 1 – EVALUAREA POLITICA	38
ANEXA 2 – TRANZITIA SISTEMULUI JURIDIC.....	42
ANEXA 3 –ASPECTE LEGATE DE MEDIU.....	49
ANEXA 4 – INDICATORI ECONOMICI SELECTATI.....	53
ANEXA 5A – PROIECTE BERD SEMNATE PANA IN PREZENT	56
ANEXA 5B – VOLUMUL NET CUMULAT DE PROIECTE	60
ANEXA 5C – PROIECTE BERD IN PERSPECTIVA.....	61
ANEXA 6 – ASISTENTA BILATERALA (TC) SI ASISTENTA BILATERALA DE LA DONATORI	64
ANEXA 7 – PROGRAME DE MANAGEMENT AL RESTRUCTURARII SI SERVICII DE CONSULTANTA IN AFACERI IN ROMANIA.....	66
ANEXA 8 – LECTII INVATATE: REZUMAT AL ANALIZELOR BANCII	69

ABREVIERI

AND	Administratia Nationala a Drumurilor
ANRC	Autoritatea Nationala de Reglementare in Comunicatii
APD	Asociatia Pro Democratia din Romania
APM	Agentia pentru Protectia Mediului
AVAS	Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului
BCR	Banca Comerciala Romana SA
BEEPS	Studiu privind Performantele Intreprinderilor si Mediul de Afaceri
BEI	Banca Europeana pentru Investitii
BIRD	Banca Internationala pentru Reconstructie si Dezvoltare
BM	Banca Mondiala
BNR	Banca Nationala a Romaniei
BVB	Bursa de Valori Bucuresti
CCF	Cadrul de Cooperare inter-tari
CE	Consiliul Europei
CEB	Europa Centrala si de Est si Tarile Baltice
CEC	Casa de Economii si Consemnatiuni
CEO	Director Executiv
CSI	Comunitatea Statelor Independente
CFO	Director Financiar
CNVM	Comisia Nationala a Valorilor Mobiliare din Romania
CPC	Coalitia pentru un Parlament Curat
CPI	Indice de Perceptie a Coruptiei
DA	Alianta Dreptate si Adevar
DST	Drepturi Speciale de Tragere
EAP	Plan de Actiune pentru Mediu
EIU	Economist Intelligence Unit
ESCO	Societate de Servicii pentru Eficienta Energiei
FIs	Instituti Financiare
GEF	Facilitatea Globala de Mediu
HGV	Vehicule de Transport Greu
IAIS	Organizatia Internationala a Supervizorilor din Asigurari
IFC	Corporatia Financiara Internationala
IFIs	Instituti Financiare Internationale
ISD	Investitii Straine Directe
ISPA	Instrument pentru Politici Structurale de Pre-aderare
FMI	Fondul Monetar International
IMO	Organizatia Maritima Internationala
IOSCO	Organizatia Internationala pentru Comisiile de Valori Mobiliare
JASPERS	Programul de Asistenta Comuna pentru Pregatirea Proiectelor in Regiunile din Europa
JI	Implementare Comuna
JSC	Societate pe Actiuni
MCTI	Ministerul Comunicatiilor si Tehnologiei Informatiei
MEI	Infrastructura Municipala si de Mediu
MELF	Facilitate de Credit Municipal pentru Mediu
MFI	Institutie de Microfinantare
MIGA	Agentia de Garantare Multilaterala a Investitiilor
MIM	Micro Intreprinderi si Intreprinderi Mici
MIMM	Micro Intreprinderi, Intreprinderi Mici si Mijlocii
MMGA	Ministerul Mediului si Gospodarii Apelor
MUDP	Program de Dezvoltare a Utilitatilor Municipale

NATO	Organizatia Tratatului Atlanticului de Nord
NBFI	Institutiile Financiare Nebancare
NBMFIs	Institutiile Nebancare de Microfinantare
NCCD	Consiliul National pentru Combaterea Discriminarii
OCDE	Organizatia pentru Cooperare si Dezvoltare Economica
ODIHR	Biroul pentru Institutiile Democratice si Drepturile Omului
OIM	Organizatia Internationala a Muncii
ONG	Organizatie Non-Guvernamentala
OPCOM	Operatorul Pietei de Energie Electrica din Romania
OSCE	Organizatia pentru Securitate si Cooperare in Europa
PD	Partidul Democrat
PIB	Produsul Intern Brut
PIP	Politica de Informare Publica
PNB	Produsul National Brut
PNL	Partidul National Liberal
PNUD	Programul Natiunilor Unite pentru Dezvoltare
PPP	Paritatea Puterii de Cumparare
PPP	Parteneriat Public-Privat
PRTR	Registru de Transfer si Degajare a Agentilor Poluanti
PSD	Partidul Social Democrat
PSP	Participarea Sectorului Privat
PUR	Partidul Umanist din Romania
Q	Trimestru
RASDAQ	Piata Extrabursiera din Romania
SAPARD	Program Special de Pre-aderare pentru Agricultura si Dezvoltare Rurala
SAMTID	Program de Dezvoltare a Infrastructurii in Orasele Mici si Mijlocii
SBA	Acord Stand-By
SEE	Tarile din Europa de Sud-Est
IMM-uri	Intreprinderi Mici si Mijlocii
SMM	Municipalitati Mici si Mijlocii
TAM	Managmentul restructurarii
TC	Cooperare Tehnica
TFP	Program de Facilitare a Comertului
TVA	Taxa pe Valoarea Adaugata
UDMR	Uniunea Democratica a Maghiarilor din Romania
UE	Uniunea Europeana
UME	Uniunea Monetara Europeana
UNCITRAL	Comisia Natiunilor Unite pentru Legislatia privind Comertul International
UNECE	Comisia Economica a Natiunilor Unite pentru Europa
UNESCO	Organizatia Natiunilor Unite pentru Educatie, Stiinta si Cultura
UNOPA	Uniunea Nationala a Organizatiilor Persoanelor Afectate de HIV/SIDA
UNICEF	Fondul Natiunilor Unite pentru Copii
USAID	Agentia S.U.A. pentru Dezvoltare Internationala
US\$ sau USD	Dolari S.U.A.

REZUMAT

Romania continua sa indeplineasca conditiile prevazute in Articolul 1 din Acordul de Infiintare a Bancii. Avand ca obiectiv sa devina membra a UE in 2007, Romania a facut progrese considerabile in procesul de tranzitie: 70 la suta din activitatea economica este in sectorul privat, liberalizare substantiala a preturilor, regim deschis pentru comert exterior si progrese considerabile in procesul de deschidere treptata a pietelor cheie cum ar fi piata energiei si in reformele din sectorul bancar si infrastructura. De asemenea, a continuat sa imbunatateasca legislatia in domeniul conducerii corporative prin introducerea unor noi cerinte obligatorii de vot pentru societatile deschise. Alegerile parlamentare din noiembrie 2004 si alegerile prezidentiale din decembrie 2004 au avut drept rezultat un guvern orientat spre dezvoltarea activitatilor de afaceri, angajat pe drumul catre aderarea in UE si al extinderii si adancirii reformelor economice. Presedintele Traian Basescu l-a numit pe Calin Popescu Tariceanu, liderul partidului de opozitie de centru-dreapta in functia de Prim-Ministru, in fruntea unui guvern de coalitie. Guvernul si-a stabilit ca prioritati aderarea la UE si combaterea coruptiei.

Progresele inregistrate in procesul de atingere a standardelor unei economii de piata au fost recunoscute de Banca in exercitiul sau anual de monitorizare a modificarilor in reformele structurale din tarile in care opereaza. In urma numeroaselor actiuni pozitive intreprinse de catre guvern pentru ameliorarea mediului de afaceri si eforturilor sale de a da ascultare preocuparilor investitorilor, companiile au observat imbunatatiri in domenii cum sunt accesul la finantare, stabilitatea macroeconomica si o scadere substantiala in 2005 fata de 2002 a costului pe care il presupune derularea afacerilor. In alte domenii nu s-au constatat inca imbunatatiri. Aceasta se datoreaza in principal intarzierilor si/sau ineficientei in punerea in aplicare a unor legi si reglementari noi. Modul de functionare a pietelor interne nu se ridica inca la nivelul unor economii sanatoase de piata. Dupa cum s-a evidentiat in Raportul Complet de Monitorizare pe anul 2005 al Comisiei Europene intocmit pentru Romania, coruptia ramane o problema-cheie, care afecteaza functionarea economiei.

Cresterea economica a fost puternica, dar este probabil sa se reduca pe masura ce aderarea la UE se apropie. Factorii care au determinat aceasta crestere s-au mutat din domeniul investitiilor catre consumul privat, care antreneaza o sporire masiva a importurilor. Reducerea impozitelor directe, liberalizarea contului de capital si introducerea unui regim formal de tintire a inflatiei ridica noi probleme monetare si fiscale. In momentul de fata, aceste provocari nu sunt sustinute de un set corespunzator de politici economice. Acest fapt determina cresterea deficitelor interne si externe, un sector de stat care duce lipsa acuta de fonduri pentru reforme majore in sectorul social si pentru investitii in infrastructura, si a generat deja o pierdere partiala a castigurilor de competitivitate realizate in anii anteriori. In scopul cresterii competitivitatii si atragerii unui volum mai mare de ISD, necesare pentru acoperirea unui deficit crescand al contului curent, autoritatile vor trebui sa restranga setul de politici economice, sa le faca credibile si coerente, si totodata sa continue reformele structurale. In special, un loc prioritar in agenda il ocupa reforma pietei fortei de munca, alinierea preturilor interne la gaze cu preturile internationale si, nu in ultimul rand, eforturile de crestere a transparentei si responsabilitatii in lupta impotriva coruptiei.

In ultimii ani, Romania a reusit sa atraga fonduri semnificative si din ce in ce mai mari de ISD, ca urmare a hotararii politice de a reduce rolul statului in economie si datorita costurilor relativ scazute ale fortei de munca inregistrate pana in prezent. Pe masura ce privatizarea se apropie de stadiul final si se inregistreaza aprecierea reala a cursului de schimb, caracteristica unei tranzitii de succes, Romania trebuie sa isi intareasca capacitatea de a atrage ISD pentru proiecte noi, care depind de un climat mai bun de investitii si de asigurarea unei forte de munca calificate si competitive, in cadrul strans al regulilor de piata ale UE.

Trebuie rezolvate o serie de probleme cheie ale tranzitiei pentru a putea cladi pe eforturile facute pana acum si pentru a creste nivelul de competitivitate al tarii:

- Mediul de afaceri trebuie sa fie imbunatatit in continuare pentru a atrage ISD mai mari, atat de necesare, care se asteapta sa descreasca pe masura ce se finalizeaza procesele majore de privatizare aflate in curs in momentul de fata. Trebuie sa se faca eforturi mai mari pentru a asigura un sistem de reglementare stabil si mai transparent.
- Reforma administratiei publice trebuie sa se accelereze iar reforma din sistemul de justitie trebuie sa fie implementata efectiv. Sunt necesare eforturi mai mari pentru cresterea transparentei si responsabilitatii. Capacitatea administratiei de a absorbi in mod eficient finantarea UE ramane un blocaj serios.
- Multe societati mijlocii detinute de proprietari locali sunt insuficient pregatite pentru o piata libera competitiva si vor necesita investitii serioase pentru care obtinerea finantarii va fi dificila. Este probabil ca accesul societatilor romanesti la imprumuturile in valuta sa fie limitat de cerintele mari si posibil in crestere privind rezervele impuse bancilor comerciale care acorda imprumuturi in valuta forte.

La nivelul lunii noiembrie 2005, Banca angajase credite cumulate in valoare de 2,9 miliarde € pentru proiecte contribuind la mobilizarea unor fonduri suplimentare de 5,9 miliarde € pentru Romania. Banca poate continua sa aduca o contributie importanta procesului de tranzitie in perioada strategiei, axandu-se asupra proiectelor care au in vedere provocarile mai sus mentionate si pentru care ramane aditionala.

Strategia propusa de Banca va ramane extinsa pentru a asigura o abordare echilibrata a dezvoltarii sectoriale, in scopul de a ajuta Romania in avansarea procesului de tranzitie si in efortul sau de a fi pregatita pentru aderarea la UE. Acest lucru inseamna si o diversificare a produselor ce vor fi puse la dispozitie de catre Banca, cum ar fi investitiile in capital social, finantarea in moneda locala si structurile de parteneriat public-privat. Scopul este sa se adanceasca si sa se lungeasca rolul sectorului privat in economia romaneasca. Banca va avea in vedere garantii de stat numai in cazuri exceptionale pentru sustinerea proiectelor sale. Principalele obiective operationale vor fi:

- Continuarea sustinerii dezvoltarii **infrastructurii si domeniului energetic** in special prin trecerea in proprietate privata si comercializarea serviciilor de furnizare a energiei. Sprijinirea eforturilor guvernului de utilizare a structurilor financiare PPP pentru satisfacerea necesitatilor de investitii in sectorul infrastructurii si pentru prioritizarea dezvoltarii infrastructurii care are ca obiectiv integrarea regionala. In particular, in sectorul energetic si al eficientei energetice, prioritatile vor consta in sprijinirea rezolvării problemelor majore ale tranzitiei privind societatile care produc si distribuie curent electric, companiile care produc, transporta si distribuie gaze naturale, societatile transportatoare de petrol si produse petroliere, si functionarea pietei, mai ales in contextul pietei regionale a energiei din SEE. Banca va cauta sa colaboreze cu investitori strategici interesati in privatizarea societatilor din domeniul energetic. Banca va fi activa in dialoguri pe teme administrative cu partile implicate (organisme de reglementare, institutii guvernamentale si societati din domeniul energetic) pentru a se asigura ca segmentele reglementate din cadrul sectorului stabilesc tarife in conformitate cu o metodologie transparenta si bazata pe formule, independenta de ingerintele politice. Crearea unei Pieti Regionale a Energiei in Europa de Sud – Est constituie o prioritate. Banca este pregatita sa finanteze infrastructura necesara si sa acorde creditul necesar pentru functionarea pietei de energie electrica si pentru facilitarea comertului. Banca va continua sa identifice posibilitati de eficientizare a energiei in toate proiectele sale, indeosebi in sectoarele mari consumatoare de energie. Banca va lua in considerare oferirea de linii de credit pentru proiectele energetice sustenabile (eficienta energetica si energia regenerabila), in combinatie cu cooperarea tehnica si cofinantarea bilaterala. Totodata, in sectoarele infrastructurii municipale si de mediu, Banca are o solida reputatie ca furnizor de finantare la nivel municipal ca urmare a activitatii sale de sprijinire a capacitatii institutionale, a privatizarii si comercializarii serviciilor locale si a descentralizarii finantelor publice. Extinderea acestor standarde ridicate constituie o prioritate-cheie. Regionalizarea viitoare a sectorului alimentarii cu apa va da posibilitatea Bancii sa colaboreze cu clientii existenti pentru a-i ajuta sa isi extinda operatiunile de afaceri in orasele mai mici. Banca va

continua sa acorde finantare pentru sprijinirea proiectelor legate de aderarea la UE care au un impact important asupra tranzitiei. Banca va face eforturi pentru ca pe baza relatiilor existente sa patrunda in segmente noi care vor include transportul urban, drumurile regionale, parcarile municipale, incalzirea urbana si managementul deseurilor solide.

- Continuarea sustinerii sectorului privat impreuna cu **investitori straini si locali**. Banca va continua sa sustina intrarile de ISD si va sprijini intreprinderile locale in extinderea activitatilor lor si cresterea competitivitatii acestora. Principalele instrumente pe care Banca le va folosi in sectorul corporativ vor fi capitalul social si cvasi-capitalul social, finantarea pe termen lung in moneda locala si cofinantarea comerciala. Se va acorda o atentie deosebita sectorului agroindustrial, indeosebi societatile producatoare si de prelucrare a produselor alimentare. Banca isi va continua sprijinul pentru imbunatatirea climatului de investitii prin mentinerea unui dialog la nivel inalt.
- Contributia la largirea si adancirea **procesului de intermediere financiara** prin intarirea intermediarilor financiari si facilitarea disponibilitatii unei game largi de produse financiare. Banca va pune de asemenea un accent crescut pe imprumuturile in moneda locala si pe dezvoltarea pietelor locale de capital.

In realizarea obiectivelor sale, Banca va contribui de asemenea la intarirea capacitatii administrative a administratiei publice si a autoritatilor locale din Romania de a absorbi finantarea pre- si post-aderare in stransa cooperare cu UE si cu BEI in baza JASPERS (Programul de Asistenta Comuna pentru Pregatirea Proiectelor in Regiunile din Europa).

In sfarsit, Banca se va asigura ca toate operatiunile derulate in Romania respecta Procedurile de Mediu ale Bancii si incorporeaza, acolo unde este cazul, Planurile de Actiune pentru Mediu. Banca va continua sa fie un catalizator major al mobilizarii de cofinantare comerciala si cu UE si va coordona strategia sa impreuna cu UE, FMI si BM in scopul optimizarii impactului sau asupra procesului de tranzitie.

1. PORTOFOLIUL BANCII

De la data ultimei strategii la nivel de tara aprobata in decembrie 2003, portofoliul Bancii s-a imbogatit considerabil, cu 39 de operatiuni noi, dintre care numai 10 in sectorul de stat si 38 structurate pe o baza comerciala privata sau garantata nesuveran. Din punctul de vedere al volumului angajamentelor sale, BERD a investit peste 875 milioane € in intervalul 2004 – 2005.

1.1 Vedere de ansamblu asupra activitatilor

Pana la sfarsitul lunii octombrie 2005, Banca a realizat un volum net cumulat de 2,803 milioane € in toate sectoarele de activitate (vezi Anexele 5A si 5B). Banca a semnat pana in prezent 180 de proiecte si subproiecte de investitii, inclusiv alocari din 31 de proiecte regionale. Proiectele aprobate de catre Banca au mobilizat o finantare totala de 8,626 milioane €. Banca a angajat 401 milioane € in 2004. Volumul de afaceri din 2005 va fi, de asemenea, substantial, suma estimata pentru sfarsitul anului fiind de peste 450 milioane €. Portofoliul actual se ridica la 1.542 milioane € aferent unui numar de 130 proiecte si subproiecte, din care 1.058 milioane € reprezinta active operationale. Tabelul de mai jos prezinta evolutia portofoliului. Cu toate acestea, fluxurile de fonduri (plata anticipata, anulari si amortizare) au dus la un portofoliu net static de aproximativ 1,5 miliarde € .

Tabel 1: Portofoliul pentru Romania (2003 – 2005)

Indicatori	Octombrie 2003				Octombrie 2005			
	Numar	%	Suma	%	Numar	%	Suma	%
Total:	106	100	1,523	100	130	100	1,542	100
- din care: sector de stat	21	20	542	36	32	25	547	35
sector privat	85	80	981	64	98	75	995	65
- din care: credite	62	58	1,272	84	82	63	1,141	74
participatii de	40	38	203	13	46	35	400	26
garantii	4	4	48	3	2	2	2	0

Nota: Unele proiecte includ atat credite cat si participatii la capital. Cifrele nu includ rambursarile integrale si anularile. Sumele sunt exprimate in milioane €. Sunt incluse si proiectele regionale.

Distributia portofoliului este larga, neexistand un sector dominant: infrastructura 33 la suta, institutii financiare 30 la suta, industrie generala 14 la suta, industrii specializate 12 la suta si energie 12 la suta. Rata de utilizare este de 69 la suta; procentul de participatii la capital social si respectiv cel al datoriilor reprezinta 26 la suta si 74 la suta.

Calitatea generala a portofoliului Bancii este foarte buna. De la ultima strategie, s-au intreprins actiuni de restructurare, iar numarul si valoarea proiectelor clasificate au fost in continuare reduse. Politica de administrare activa a portofoliului va continua. La sfarsitul lunii octombrie 2005, media rating-ului de risc al portofoliului este mai buna decat rating-ul riscului de tara. Data fiind dimensiunea portofoliului, volumul activelor afectate (respectiv suma de 7,2 milioane €) inregistrat pana in prezent este foarte mic (0,3% din angajamente).

Banca a fost implicata in 127 de proiecte de cooperare tehnica in valoare de 39,2 milioane €, avand ca obiectiv pregatirea si implementarea proiectelor de infrastructura, sprijinirea sectorului bancar si acordarea de sprijin institutional pentru privatizare / comercializare (a se vedea Anexa 6).

Volumul Anual al Operatiunilor (VAO) si Tendinta Anuala a Numarului de Operatiuni

VAO	2003	2004	2005 ytd	2005 Proj.
Milioane	€ 384	€ 401	€ 148	€ 475
Numar*	28	27	12	28

**Nota: proiecte individuale si subproiecte, inclusiv proiectele regionale si exclusiv TFP-urile*

1.2 Aplicarea strategiei anterioare de tara

Ultima strategie de tara, aprobata in decembrie 2003, a stabilit urmatoarele prioritati strategice si obiective de tranzitie pentru Banca:

- (i) Dezvoltarea infrastructurii inclusiv privatizarea/comercializarea serviciilor publice in sectorul energetic si in sectorul transporturilor; cofinantarea si utilizarea imbunatatita a fondurilor acordate in perioada de pre-aderare la UE prin intermediul constructiei institutionale.;
- (ii) Dezvoltarea sectorului privat, inclusiv imbunatarirea climatului investitional, conditii egale de operare si finalizarea privatizarii; si
- (iii) Continuarea dezvoltarii sectorului financiar (inclusiv nebanca) si a IMM-urilor. .

In anul 2004, au fost semnate 27 de operatiuni reprezentand angajamente totale noi ale BERD in valoare de 401 milioane €, fata de 384 milioane € si 447 milioane € in 2003 si respectiv in 2002. Toate operatiunile din 2004 nu au necesitat garantii de stat, contribuind la imbunatatirea procentului¹ sectorului privat de la 64 la suta in urma cu doi ani la 65 la suta.

In sectorul energetic, implicarea BERD in SNP Petrom in calitate de investitor in capitalul social a permis Bancii sa contribuie la finalizarea cu succes a uneia dintre cele mai mari privatizari din regiune si sa participe la consolidarea conducerii corporative si a comportamentului in afaceri. Finantarea Transelectrica a permis cresterea comercializarii de energie electrica si a oportunitatilor de schimb in regiune prin construirea unei interconexiuni romano-ungare a liniei de transport de energie electrica. Banca a continuat sa sprijine procesul de privatizare prin recenta participare la capitalul social al celui mai mare distribuitor de gaz din Romania, Distrigaz Sud. Compania Nationala Administratia Porturilor Maritime Constanta a fost una dintre primele societati creditate din sectorul public, finantata fara garantie guvernamentala, si va utiliza fondurile pentru constructia unui nou terminal de barje. In baza finantarii BERD, s-a imbunatatit sistemul de transport urban in Brasov, Sibiu si Arad. Pe langa aceasta, in cadrul Facilitatii de Credit Municipal pentru Mediu (MELF), Banca a continuat sa acorde imprumuturi pentru proiectele municipale de infrastructura fara garantii suverane in Oradea, Sibiu si Bacau.

Totodata, BERD a continuat finantarea sectorului bancar si nebanca acordand un sprijin deosebit sectorului microintreprinderilor, intreprinderilor mici si mijlocii locale (MIMM) prin 4 linii de credit dedicate directionate prin banci si societati de leasing. De asemenea, Banca si-a crescut portofoliul de credite ipotecare din Romania la 119 milioane € pana la data actuala. Banca a finantat dezvoltarea rapida a Bancii Transilvania prin doua majorari de capital si un imprumut sindicalizat. BERD a continuat sa acorde sprijin pentru privatizarea celei mai mari banci din Romania, Banca Comerciala Romana, prin participarea la capitalul social care a format baza unei conduceri corporative si de administrare a riscului mai puternice, si a intreprins totodata o analiza ampla a strategiei si operatiunilor. Investitia Wienerberger intr-un proiect nou pentru constructia unei fabrici de caramizi a insemnat tehnologii moderne in acest sector de activitate, cresterea calitatii si a fiabilitatii, si transfer de competente tehnice, manageriale si de know-how.

Banca a colaborat cu Mittal Steel Galati (cunoscuta anterior ca Ispat-Sidex) la stabilirea unui plan de conformare cu criteriile de aderare la UE pentru controlul integrat al poluarii. Mittal a facut o evaluare preliminara in 2004 si a obtinut 18 luni (respectiv pana in iulie 2006) pentru dezvoltarea unui program detaliat de satisfacere a standardelor UE. Pentru alte proiecte, cum sunt Terapia si Petrom, Banca monitorizeaza indeaproape implementarea planurilor de actiune pentru mediu in vederea remedierii deteriorarilor mediului produse in trecut.

¹ Precum este definit in Documentul Consiliului Director BDS92-101 (Final)

In primele zece luni din 2005, Banca a semnat 12 proiecte in valoare de 148 milioane € in sectoare cum sunt energia, municipalitati, institutii financiare bancare si nebankare si sectorul imobiliar, majoritatea fiind in sectorul privat.

1.3 Impactul portofoliului Bancii asupra tranzitiei si lectiile invatate

Banca a finantat un numar considerabil de proiecte in scopul sprijinirii dezvoltarii sectorului privat in domeniul bancar, energetic, al resurselor naturale, al telecomunicatiilor si al industriei generale. Prin aceste investitii si prin implicarea directa a reprezentantilor Bancii in Consiliile de Administratie ale unui mare numar de societati in care a investit, Banca a reusit sa imbunatateasca practicile de conducere corporativa si sa extinda dialogul politic.

Banca a avut un impact semnificativ asupra tranzitiei din sectorul energetic prin transparenta si standardul international inalt din privatizarile Petrom, Distrigaz Sud precum si prin finantarea liniei romano-ungare de transport de energie electrica bazata pe o structura fara garantie de stat acordata unei societati din sectorul public. In sectorul infrastructurii, impactul asupra tranzitiei a fost foarte important prin acordarea de finantare fara garantie suverana societatii de stat Compania Nationala Administratia Porturilor Maritime Constanta si unui numar de 3 municipalitati pentru investitii in proiecte de transport urban. In sectorul bancar, Banca a continuat sa furnizeze facilitati, cum ar fi liniile de credit ipotecar si facilitatile de leasing si a creat o noua facilitate de credit municipal pentru banci in vederea sprijinirii municipalitatilor mai mici in acoperirea nevoilor acestora de investitii dar si pentru a le acorda asistenta tehnica pentru imbunatatirea capacitatilor acestora de implementare si monitorizare. In sectorul corporativ, au fost atrase ISD si s-au imbunatatit standardele corporative. Mai mult decat atat, Banca a fost esentiala in monitorizarea angajamentelor privind proiectele de investitii ale firmelor precum Mittal, Terapia si Petrom pentru satisfacerea standardelor de mediu si sanatate ale UE in conformitate cu un Plan de Actiune pentru Mediu convenit.

S-au invatat lectii pretioase cu privire la coordonarea cu si intre diversele organisme guvernamentale, monitorizarea finantarii TC, conducerea societatilor si managementul restructurarii si capacitatea entitatilor publice de absorbtie a datoriilor. Banca va folosi aceasta experienta pentru a consolida in continuare cooperarea dintre autoritatile romane si comunitatea de afaceri, astfel incat sa se valorifice lectiile invatate in trecut si sa se sprijine reorganizarea si modernizarea restului societatilor care au ramas de privatizat.

Experienta Bancii in Romania a furnizat lectii ce vor fi luate in considerare in desfasurarea operatiunilor viitoare (a se vedea Anexa 8):

- Reforma economica depinde de vointa si decizia politica.
- Devotamentul si experienta sunt cheia succesului rezolvarii situatiilor complexe din domeniul productiei.
- Axarea managementului pe instruirea profesionala si promovarea managerilor locali reprezinta un element cheie al unei activitati incununate de succes.

Mobilizarea de cofinantari. Banca a acordat sprijin pentru mobilizarea unei sume suplimentare de 5.823 milioane € pentru coinvestitii in perioada 1992 - octombrie 2005, ceea ce a reprezentat un multiplicator de 3,08 ori². Valoarea totala a proiectelor la care a participat Banca este de 8.626 milioane €. Banca este capabila sa atraga cofinantari importante, in special pentru proiectele de infrastructura sau in cadrul tranzactiilor mari sindicalizate in sectoare mai dificile cum sunt municipalitatile, industriile generale etc. Rolul Bancii de coordonare si reducere a riscului a fost vital in mobilizarea unor sume importante din cofinantare comerciala pentru majoritatea investitiilor sale din ultimii 2 ani.

² Calculat ca fiind costul total al proiectului raportat la volumul net cumulat al operatiunilor de afaceri BERD

1.4. Raportul privat / public de portofoliu

In baza volumului net cumulat de proiecte de 2.803,4 milioane €, raportul dintre portofoliul in sectorul privat fata de cel public s-a imbunatatit de la ultima strategie, de la 64/36 la 65/35 (la sfarsitul lunii octombrie 2005). Raportul actual reflecta concentrarea asupra investitiilor din sectorul privat si volumul mare de operatiuni de afaceri din ultimii doi ani. Totodata, proiectele initiale mari in sectorul public au inceput sa fie rambursate. La sfarsitul anului 2005, acest raport ar putea reveni temporar la 61/39 din cauza a doua proiecte publice importante care se asteapta sa fie semnate. Potentialul pentru operatiuni viitoare cu sectorul de stat este foarte limitat deoarece se va apela la garantii suverane numai in mod exceptional pentru proiecte din sectoare in care obiectivele de comercializare sunt concepute pe baza de tranzactii cu un impact de tranzitie puternic (ex. transport, energie).

2. MEDIUL OPERATIONAL

2.1 Mediul de reforme generale

2.1.1 Mediul politic

2004 a fost un an electoral in Romania: dupa alegerile parlamentare din noiembrie 2004, liderul Aliantei PNL/PD, Traian Basescu, a castigat turul al doilea al alegerilor prezidentiale din decembrie 2004 cu 51% de voturi. Presedintele Basescu a anuntat ca aderarea Romaniei la UE si lupta impotriva coruptiei sunt principalele sale prioritati.

Ulterior, liderul PNL (Partidul National Liberal), Calin Popescu Tariceanu, a fost desemnat Prim-Ministru si a format un guvern de centru, orientat spre dezvoltarea mediului de afaceri. Acest fapt a dat sperante ca problemele Romaniei ramase de rezolvat in procesul de aderare la UE vor fi abordate in 2005. Noul guvern de coalitie a fost aprobat de Parlament cu 265 voturi pentru fata de 200 voturi impotriva in decembrie 2004, si are in componenta sa patru partide (PNL, PD, UDMR si PUR). Perspectivele de progres in infaptuirea reformelor au fost intarite de faptul ca atat Guvernul cat si partidele de opozitie sunt puternic angajate pentru aderarea la UE in anul 2007.

Relatiile din coalitie fac obiectul unui Protocol de Coalitie Guvernamentala care stabileste cadrul pentru pastrarea stabilitatii guvernamentale si legislative, dat fiind ca acesta contine prevederi referitoare la metoda de luare a deciziilor. Cu toate acestea, fragilitatea si divizarea interna din cadrul coalitiei celor patru partide la putere au avut drept rezultat un progres relativ redus al reformei in decursul ultimului an, iar Guvernul a fost remaniat pe data de 22 august in scopul accelerarii pregatirilor Romaniei pentru aderare. Drept urmare, pregatirile agendei guvernamentale au cunoscut o imbunatatire.

Un Raport Comprehensiv de Monitorizare publicat de Comisia Europeana in octombrie 2005 a evidentiat mai multe domenii in care sunt necesare reforme suplimentare in vederea aderarii. Acestea includ aspecte importante privind sistemul de justitie, cum ar fi combaterea coruptiei si a fraudei, cresterea transparentei procesului de achizitii publice, si intarirea controalelor la frontiera.. Presedintele Basescu si Guvernul raman angajati fata de rezolvarea problemelor nesolutionate privind reforma si fata de respectarea termenului de ianuarie 2007 pentru aderare. Comisia Europeana va publica un raport de monitorizare actualizat in primavara anului 2006 in care se va stabili daca Romania adera in 2007 sau 2008.

2.1.2 Aderarea la UE si integrarea regionala

Obiectivul Romaniei este acela de a adera la UE in ianuarie 2007, termen care a fost confirmat de reuniunea UE la nivel inalt din decembrie 2004. Romania a incheiat negocierile pentru aderarea la UE pana la sfarsitul anului 2004 si a semnat tratatul de aderare in aprilie 2005. Tratatul de aderare contine trei "clauze de salvagardare" cu privire la economie, piata interna, justitie si afacerile interne ce pot fi invocate de catre Comisia Europeana in cazul unor deficiente grave. UE a declarat ca aderarea Romaniei ar putea fi amanata daca nu se accelereaza reforma in administratia publica, daca nu se face o reforma reala a sistemului de justitie si daca nu se intensifica lupta impotriva coruptiei. Pe langa aceasta, tratatul de aderare prevede ca Comisia Europeana poate propune Consiliului European, in orice moment inainte de intrarea in vigoare a tratatului, sa amane data aderarii cu un an, respectiv pana in ianuarie 2008 daca exista dovezi ca tara va fi nepregatita pentru a indeplini calitatea de membru pana la data de 1 ianuarie 2007.

In data de 25 octombrie 2005, Comisia Europeana a emis ultimul Raport Comprehensiv de Monitorizare prin care se cerea Romaniei sa isi intensifice eforturile si sa abordeze domeniile sensibile in care reformele au avansat incet in ultima vreme. In Raport s-au evidentiat domeniile cheie in care Romania trebuie sa isi intensifice eforturile pentru a evita amanarea cu un an a aderarii, respectiv pentru 2008. Aceste domenii includ: imbunatatirea controlului frontierelor, lupta impotriva coruptiei si fraudei; imbunatarirea controlului veterinar in sectorul agricol; infiintarea unei agentii pentru plati directe in sectorul agricol; intarirea controlului asupra utilizarii fondurilor de dezvoltare

regionala; imbunatatirea controlului mediului (reducerea poluarii industriale); imbunatatirea procedurilor de achizitii publice; crearea sistemului IT pentru colectarea TVA. Domeniile cele mai critice din cele mai sus mentionate sunt: (1) controlul frontierelor; (2) combaterea coruptiei; (3) mediul; si (4) administrarea fondurilor UE. O decizie finala privind indeplinirea de catre Romania a cerintelor de aderare la Uniune in ianuarie 2007 va fi luata de Consiliul European in aprilie sau mai 2006 cand se va redacta un nou raport.

2.1.3 Mediul socio-economic

Populatia: La ultimul recensamant, care a avut loc in martie 2002, populatia Romaniei a fost estimata la 21.698.181 locuitori, ceea ce reprezinta o scadere de 4,9 la suta fata de 1992. Aceasta scadere este rezultatul unei combinatii intre scaderea ratei natalitatii, cresterea ratei mortalitatii si a emigrarii. Rata natalitatii a scazut de la 13,6 per 1.000 de locuitori la 9,8 per 1.000 de locuitori in 2003. Rata generala a mortalitatii a crescut de la 10,6 per 1.000 de locuitori in 1990 la 12,3 per 1.000 de locuitori in 2003. Emigrarea a fost o cauza majora a scaderii populatiei. Numarul estimat al romanilor care lucreaza in strainatate este intre 900.000 si 1,8 milioane (intre 5 si 10 la suta din populatia adulta). Aproximativ 12 la suta din familiile romanesti au cel putin un membru care lucreaza in strainatate, ceea ce explica importantele trimiteri de bani din strainatate. La inceputul anului 2004, populatia rurala a Romaniei era de 10.068.000 locuitori, reprezentand 46,4 la suta din totalul populatiei³, ceea ce constituie unul dintre cele mai ridicate niveluri din Europa. Aproape 60 la suta din populatia de peste 60 de ani traieste in mediul rural, iar in zonele rurale locuitorii in varsta reprezinta peste 24 la suta.

Grupuri minoritare: Conform recensamantului din 2002, 19 milioane de cetateni (89,5 la suta din totalul populatiei) s-au declarat de etnie romana. Etnicii maghiari au scazut de la 7,1 la suta din totalul populatiei in 1992 la 6,6 la suta in 2002. Totusi, ei raman cel mai mare grup minoritar, numarand 1,4 milioane de locuitori. Conform recensamantului din 2002, etnicii rromi erau in numar de 535.250 (2,5 la suta din populatie) in comparatie cu 1,8 la suta in 1992. Cu toate acestea, estimari din diferite surse apreciaza numarul etnicilor rromi la 2 milioane. Conform declaratiilor Guvernului, numai 27 la suta din rromi aveau locuri de munca stabile si numai jumatate dintre acestea erau considerate locuri de munca calificate. Analfabetismul in randul rromilor de peste 45 de ani era de aproximativ 30 la suta.

Romania este parte semnatară a Cartei Sociale Europene si a Conventiei Cadru pentru Protectia Minoritatilor Nationale (din 1995). In Parlamentul de 469 de locuri erau 50 de membri ai minoritatilor. Constitutia si legea garanteaza fiecarei minoritati etnice recunoscute un reprezentant in Camera Deputatilor daca organizatia politica a minoritatii respective nu poate obtine 5 procente din voturile necesare pentru alegerea unui deputat cu drepturi depline. Organizatii reprezentand 18 grupuri minoritare s-au calificat pentru desemnarea de deputati in noiembrie, conform acestei prevederi. Etnicii maghiari, reprezentati de UDMR, au obtinut reprezentare parlamentara prin procesul electoral normal. Etnicii rromi au fost reprezentati in parlament de un singur reprezentant.

Educatie: Nivelul de educatie din Romania este similar cu cel al altor tari din regiune. Principala problema de incadrare in invatamant o constituie invatamantul secundar. In 1990/91 rata bruta de scolarizare era de 91 la suta din grupa de varsta relevanta, care a scazut la 84 la suta in 2002/2003⁴.

Sanatate: Speranta medie de viata in Romania era de 70,9 ani in 2003, practic neschimbata de la inceputul tranzitiei. Aceasta limita este scazuta fata de standardele din regiune. In ultimele trei decenii speranta de viata pentru barbatii din Romania a ramas in mare la acelasi nivel. Mortalitatea infantila a scazut de la 26,9 decese la 1.000 de copii nascuti in 1989, la 17,3 decese la 1.000 de copii nascuti in 2003, dar chiar si asa rata mortalitatii infantile este de peste doua ori mai mare decat in Polonia, Ungaria si Slovacia. Rata mortalitatii maternale a scazut de la 83,6 la 100.000 de copii nascuti in 1990 la 41,8 la 100.000 de copii nascuti in 1999, ceea ce reflecta liberalizarea avorturilor.

³ PNUD, Romania: Raportul National de Dezvoltare Umana 2003-4

⁴ Banca Mondiala (2005), Indicatori Mondiali de Dezvoltare – 2005.

Totusi aceasta rata este de sase ori mai mare decat cea din Polonia si Ungaria. Principalele cauze de deces sunt similare celor din societatile industrializate, dar tuberculoza ramane frecventa. Romania are un sistem de sanatate care este aproape integral detinut de stat si este finantat printr-o combinatie de contributii ale angajatorilor si angajatilor la Fondul National al Asigurarilor Sociale de Sanatate si alocare directa de la bugetul de stat. Romania a fost una dintre ultimele tari candidate la UE care a introdus un sistem de sanatate bazat pe asigurari in 1998.

Dezvoltarea umana si nivelul de saracie: Romania ocupa locul 69 in lume din punctul de vedere al dezvoltarii umane⁵. Banca Mondiala estimeaza ca in 1994 21,5 la suta din populatie traia sub nivelul national de saracie si ca in 2002 14 la suta din populatie traieste cu mai putin de 2 dolari SUA pe zi⁶. Exista o concentrare de saracie in mediul rural in judetele din Moldova.

Societatea civila: Participarea cetatenilor la nivel local in Romania este inca limitata. Aproape 50 la suta dintre romani sunt nemultumiti de serviciile oferite de administratiile locale⁷.

Drepturile Omului: Romania continua sa respecte drepturile omului si libertatile fundamentale si a inregistrat progrese in mai multe domenii. Romania a ratificat conventiile principale privind drepturile omului, dar nu a ratificat inca Protocolul 12 al Conventiei pentru Protectia Drepturilor Omului si Libertatile Fundamentale prin care se interzice discriminarea de orice fel. Consiliul National pentru Combaterea Discriminarii (NCCD) si-a continuat politica de prevenire a actiunilor discriminatorii. Cele mai multe plangeri primite de NCCD intre 2003 si 2004 se refereau la discriminari pe motive etnice, fiind urmate de cele pentru drepturile de pensionare.

Homosexualitatea a fost dezincriminata in 2001, dar unele ONG-uri raporteaza ca exista inca un grad mare de ostilitate fata de homosexuali, inclusiv acte de violenta din partea Politiei⁸.

Oportunitati egale si sexele: In timp ce legea prevede participarea femeilor la guvernare si politica, atitudinile sociale reprezinta o bariera majora, in conformitate cu datele furnizate de Departamentul de Stat al SUA⁹. In noul Parlament, 38 din 332 de deputati si 13 din 137 de senatori sunt femei. Exista trei femei in noul Cabinet avand 25 de membri.

Legea interzice orice act de discriminare pe motive de sex, inclusiv hartuirea sexuala, dar femeile dispun de putine resurse pentru a face fata discriminarii economice.

2.1.4 Aspecte legate de piata muncii

Sindicatul romanesti au fost cele mai militante din intreaga regiune a tarilor in tranzitie, declansand greve care au afectat fiecare sector al economiei. O serie de greve prin care se cereau concesii rapide din partea unor guverne slabe, care la randul lor au incurajat proliferarea revendicarilor fortei de munca, au contribuit in mare masura la fragilitatea tranzitiei din Romania. Disputele de munca s-au diminuat in ultimii ani.

Estimarile privind numarul copiilor considerati ca fiind "activi din punct de vedere economic" variaza (0 conform Indicatorilor de Dezvoltare ai Bancii Mondiale, si intre 83.000 si 142.000 din populatia cuprinsa intre varstele de 5 si 17 ani conform OIM si Institutului National de Statistica din Romania)¹⁰. Cu sprijinul OIM, in 2004 Guvernul a inceput implementarea unui program comprehensiv de eliminare a muncii copiilor care include masuri de prevenire a muncii copiilor atat in zonele urbane cat si in cele rurale si cresterea capacitatii guvernului si a ONG-urilor de a rezolva cazurile de folosire a muncii copiilor. A continuat transpunerea acquis-ului de politica sociala si angajarea fortei de munca, dar sunt inca necesare anumite modificari legislative. Noua legislatie privind drepturile copilului si adoptia a intrat in vigoare in ianuarie 2005, aliniind Romania la

⁵ PNUD: 2004, Raport Global de Dezvoltare Umana

⁶ Banca Mondiala (2005), Indicatori de Dezvoltare Mondiala – 2005

⁷ Ibidem

⁸ Departamentul de Stat al S.U.A. (2005), Raportul de tara privind Drepturile Omului - Romania, 2004

⁹ Ibidem

¹⁰ Toate estimarile se refera la 2003.

Conventia ONU privind Drepturile Copilului si la Conventia Europeana privind Drepturile Omului si vine sa completeze reforma privind protectia copiilor. Constitutia interzice munca fortata sau obligatorie, inclusiv folosirea copiilor in campul muncii.

In momentul de fata trebuie sa se faca eforturi pentru finalizarea armonizarii legislative in domeniul legislatiei muncii si pentru consolidarea Inspectoratului Muncii in vederea asigurarii implementarii corecte a legislatiei in domeniul sanatatii si securitatii muncii.

2.1.5 Aspecte legate de coruptie

Romania a ocupat locul 85 conform Indicelui de Perceptie a Coruptiei al Transparency International pentru anul 2005, plasandu-se in urma tuturor tarilor membre UE si a altor tari candidate. Pe scara de punctaj 10-1 care masoara integritatea (10 = curat), a crescut putin de la 2,9 in 2004 la 3,00 in 2005. Exista un Oficiu pentru Prevenirea si Controlul Coruptiei si s-au initiat investigatii si aplicarea legislatiei. Insa nu s-au inregistrat decat progrese limitate in combaterea coruptiei la nivel inalt sub guvernarea coalitiei condusa de Social-Democrati a Primului-Ministru Adrian Nastase, care si-a incheiat mandatul dupa alegerile din noiembrie – decembrie 2004. In 2003, Parlamentul a adoptat legi care, de fapt, au reprezentat legi anti-coruptie mai blande fata de demnitari si functionarii publici. Pana la alegerile din noiembrie – decembrie 2004, nu au existat condamnari ale demnitarilor, in pofida concentrarii mass-media asupra unei serii de cazuri de coruptie care implicau membri ai Partidului Social Democrat aflat la putere. Problema coruptiei la nivel inalt a fost la loc de frunte in campania alegerilor din iarna anului 2004. Noul guvern de coalitie de centru-dreapta al Primului-Ministru Calin Popescu Tariceanu a promis ca lupta pentru combaterea coruptiei va fi o prioritate importanta. Faptul ca problema reformei justitiei in contextul luptei impotriva coruptiei este un aspect sensibil din punct de vedere politic a fost ilustrat in mod pregnant de un episod intamplat in vara anului 2005. Un pachet complex de legi menit sa finalizeze reforma drepturilor de proprietate si a justitiei a trecut in parlament in iunie 2005, dar, pe data de 6 iulie, Curtea Constitutionala a respins patru articole din acest pachet sub motiv ca sunt neconstitutionale. Guvernul a afirmat ca aceasta respingere este inca o dovada a coruptiei in justitie si o incercare de a pastra status quo-ul si a amenintat ca va declansa alegeri anticipate pentru a obtine un mandat mai solid din partea electoratului. Amenintarea cu demisia a fost retrasa, si atat guvernul cat si Presedintele s-au angajat sa ia masurile corespunzatoare in acest domeniu. Articolele respinse au fost revizuite si intregul pachet de legi a fost promulgat la mijlocul lunii iulie.

Incidenta delictelor impotriva persoanelor si a proprietatii este redusa in Romania in raport cu standardele internationale si a scazut in ultimii ani, conform Economist Intelligence Unit (EIU). Spre deosebire de alte tari din Europa de Sud-Est, in Romania nu exista crima organizata. Cu toate acestea, delictele din domeniul informatic constituie o problema crescanda pentru lumea afacerilor, mai ales fraudele pe Internet comise de hackeri locali sofisticati prin folosirea frauduloasa a cartilor de credit. Spalarea banilor reprezinta o alta problema. Raportul Complet de Monitorizare a Romaniei in 2005 intocmit de Comisia Europeana consemneaza – cu privire la combaterea spalarii banilor – ca s-a finalizat alinierea cu a Doua Directiva privind Spalarea Banilor prin adoptarea in septembrie 2005 a amendamentelor la Legea privind prevenirea si sanctionarea spalarii de bani. De asemenea, Raportul arata ca, pentru a asigura implementarea deplina in practica, este nevoie sa se continue eforturile pentru imbunatatirea cadrului institutional precum si a capacitatii operationale a institutiilor care pun in aplicare legea de combatere a fenomenului de spalare a banilor. Raportul mentioneaza ca este nevoie sa se continue instruirea magistratilor si ca adoptarea unei atitudini mai proactive de catre organismele de investigatie si urmarire in justitie ar ajuta la cresterea eficientei luptei impotriva fenomenului de spalare a banilor.

Legea interzice traficul de fiinte umane, care continua sa fie o problema serioasa conform Raportului din 2004 privind Drepturile Omului in Romania publicat de Biroul pentru Democratie, Drepturile Omului si Forta de Munca al Departamentului de Stat S.U.A. in februarie 2005. Guvernul continua lupta impotriva traficului de fiinte umane prin intermediul Biroului National pentru Prevenirea Traficului de Fiinte Umane si Monitorizarea Victimelor, infiintat in septembrie 2004. Legea

defineste traficul de fiinte umane ca fiind folosirea constrangerii in scopul recrutarii, transportului, adopostirii sau primirii de fiinte umane in scopul de a fi exploatate.

2.1.6 Reforma juridica

In ultimii ani Romania a facut progrese considerabile in implementarea reformelor mai ales datorita nevoii Romaniei de a-si armoniza cadrul legislativ cu cel al UE in vederea aderarii. Reformele privind legile referitoare la piata ipotecilor sunt intr-un stadiu avansat dar nu au ajuns inca in stadiul final de aprobare (proiectul de lege privind modificarea si suplimentarea Legii Nr. 190/1999 cu privire la imprumutul ipotecar pentru investitiile imobiliare, proiectul de lege privind suplimentarea Legii Nr. 7/1996 cu privire la cadastru si publicitatea imobiliara, proiectul de lege privind bancile care acorda imprumuturi ipotecare, proiectul de lege privind obligatiunile ipotecare si proiectul de lege privind conversia creantelor in actiuni au fost trimise la Senat in septembrie 2005). Adoptarea acestui pachet de legi va permite infiintarea de banci care acorda imprumuturi ipotecare si refinantarea sistemului de credit pentru locuinte prin emisiuni de obligatiuni garantate cu ipoteci asupra locuintelor ce urmeaza a fi construite, contribuind la imbunatatirea pietei imobiliare si la finantarea acesteia.

In urma reformelor realizate in domeniul legislatiei gajului, informatii preliminare indica o relativa crestere a drepturilor creditorilor care poseda garantii de la debitori pentru creditul acordat, desi se mentine o anume incertitudine in ce priveste proprietatile falimentate. In pofida eforturilor guvernantilor de a rezolva aceasta situatie, coruptia ramane o problema in birocratia guvernamentala si in serviciile civile. Posibilitatea cetatenilor de a porni o afacere este ingreunata de birocratie. Inca nu existta incredere ca tribunalele pot pune contractele in executare sau rezolva cazurile in mod impartial, fapt ce se datoreaza in mare masura unor magistrati slab pegatiti, prost platit si lipsiti de experienta care sunt deseori vulnerabili in fata coruptiei.

2.1.7 Mediul

Romania continua sa se confrunte cu grave probleme de mediu in ce priveste poluarea aerului, apei si solului, care necesita investitii mari si implicarea atat a sectorului public cat si a celui privat. Grava poluare a aerului cauzata de unitatile energetice si de alte sectoare industriale, in special cele producatoare de metale grele, circulatia rutiera, si incalzirea locuintelor ramane in continuare o problema de rezolvat. Sunt necesare progrese semnificative in domeniile administrarii deseurilor, imbunatatirea accesului la statiile de tratare a deseurilor, imbunatatirea calitatii apei potabile, reducerea poluarii apei subterane, consolidarea actiunilor integrate de prevenire si control al poluarii.

In scopul de a ajuta la rezolvarea problemelor mostenite in ce priveste deteriorarea mediului si pentru a incuraja actiunile de imbunatatire a calitatii mediului, Banca include planuri de actiune pentru mediu in majoritatea proiectelor.

O prezentare a problemelor de mediu din Romania si exemple de proiecte recente sunt cuprinse in Anexa 3.

2.2 Progrese inregistrate in procesul de tranzitie si raspunsul economiei

2.2.1 Conditii macroeconomice pentru operatiunile Bancii

In prima jumatate a anului 2005, economia a crescut cu un procent estimat la 4,9 la suta de la an la an, dupa ce s-a inregistrat o crestere a PIB de 8,3 la suta in 2004 si de 5,2 la suta in 2003. In ceea ce priveste cererea, cresterea este determinata de consumul casnic, care a crescut in 2004 cu 10,1 la suta si cu 11,7 la suta in prima jumatate a anului 2005, din cauza expansiunii rapide a creditelor si a introducerii cotei unice de 16 la suta de impozitare a veniturilor si profitului in ianuarie 2005. Formarea de capital fix brut, cel de-al doilea element important de crestere economica, a crescut cu 10,1 la suta in 2004 si cu 7,6 la suta in prima jumatate a anului 2005. Rata investitiilor ramane

ridicata fata de tarile membre vechi si noi ale UE, la nivelul de 22,5%. Este improbabil ca rezultatele bune din agricultura inregistrate in 2004 sa se repete in 2005, din cauza inundatiilor.

Din cauza unor politici fiscale laxe referitoare la venituri si monetare, reducerea inflatiei a fost mai lenta decat ar fi fost de asteptat in mod normal, in special in 2005, mai ales datorita aprecierii reale cu 15 la suta a monedei nationale in primele noua luni din 2005. Inflatia anuala a scazut de la 14,1 in decembrie 2003 la 9,3 in 2004 si la 8,7 in martie 2005, dar a crescut din nou din aprilie pana in iulie, din cauza cresterii accizelor si a preturilor controlate, scazand apoi din nou la 8,5 la suta in septembrie 2005. In august 2005, autoritatile monetare au trecut de la o politica monetara bazata pe cursul de schimb la un regim oficial de tintire a inflatiei. Obiectivul pentru 2005 este de 7,5 la suta iar pentru 2006, 5 la suta cu o marja de +/-1 la suta, plecand de la ipoteza ca TVA-ul nu se va mai modifica. In momentul de fata este foarte putin probabil ca rata inflatiei in 2005 sa fie mai mica de 8,5 la suta. Banca centrala considera acum previziunea sa de 6,5 la suta pentru 2006 ca nerealista.

Liberalizarea treptata a contului de capital a inceput in aprilie 2005 si urmeaza sa fie finalizata in septembrie 2006. Pentru a impiedica infuziile speculative de capital pe termen scurt si posibila apreciere a monedei nationale¹¹, Banca Nationala a Romaniei (BNR) a redus rata dobanzii cu 1375 puncte de baza cumulat in intervalul iunie 2004 - noiembrie 2005, reducand diferenta fata de rata dobanzii practicata in zona europeana. Cu toate acestea, in pofida reducerii ratei dobanzii, castigurile inca relativ mari din capitalurile in RON au atras infuzii speculative de capital in cursul lunii august 2005 (din aprilie 2005 balanta de plati a inregistrat intrari de portofoliu de 8 miliarde €, din care numai 3 miliarde € sunt estimate ca fiind trimiteri de bani). Acest fapt a dus la o apreciere a monedei locale pe care banca centrala a incercat sa o neutralizeze printr-o interventie in forta pe piata valutara. Acest fapt a trimis semnale confuze pietei in urma anuntului facut in octombrie 2004 ca se va avea in vedere un curs de schimb mai flexibil, si in urma introducerii limitei prevazute pentru inflatie in august 2005. Interventiile in forta pe piata valutara au determinat pierderi ale bancii centrale estimate la 1 la suta din PIB in primele noua luni din 2005. Banca centrala are acum un capital propriu negativ si la un moment dat va trebui sa fie recapitalizata. Noi reduceri ale dobanzii de referinta si de interventie ale bancii centrale au determinat rate de dobanda real negative ale acesteia.

Liberalizarea contului de capital impune limitari ale instrumentelor pe care le are la dispozitie banca centrala pentru atingerea obiectivului inflatiei. In consecinta, probabil ca pentru a atinge inflatia prognozata si pentru a reduce intrarile speculative de capital, banca centrala va utiliza mai mult alte instrumente cum sunt rezervele minime obligatorii si standarde prudentiale mai drastice pentru bancile comerciale.

Politica privind impozitarea veniturilor a fost laxa. Intr-o actiune pre-electorală, fostul guvern a facut doua majorari salariale in sectorul bugetar, respectiv in octombrie si noiembrie 2004. In ianuarie si octombrie 2005, guvernul actual a majorat si el aceste salarii cu 8,1 si, respectiv, 9,2 la suta. Drept urmare, in anul care a trecut salariile din sectorul bugetar au crescut in total cu 49 la suta. In momentul de fata guvernul intentioneaza sa faca o noua majorare salariala in ianuarie 2005 cu 5,5 la suta si sa reintroduca primele.

In cursul negocierilor cu FMI pentru finalizarea analizelor din etapa a doua si a treia in baza Acordului Stand-By (SBA), s-a ajuns initial la un acord asupra unui nou deficit bugetar pe anul 2005 de 0,7 la suta din PIB. Ulterior guvernul a majorat acest procent la 1 la suta din PIB pentru a reflecta cheltuielile mai mari preconizate pentru suportarea costurilor pagubelor provocate de inundatiile repetate din vara anului 2005 si a decis sa majoreze salariile din sectorul public. Pentru a compensa pierderea masiva a veniturilor din impozite cauzata de introducerea cotei unice de impozitare a venitului persoanelor fizice si profitului societatiilor comerciale (cota este stabilita acum la 16 la suta), guvernul a anuntat ca isi va concentra eforturile asupra imbunatatirii procesului de colectare a impozitelor din sectorul intreprinderilor. Ca urmare a cheltuielilor necesare pentru materiale si

¹¹ In data de 1 iulie 2005, RON a devenit noua moneda oficiala a Romaniei. Cele doua monezi vor coexista timp de 18 luni.

infrastructura, si a veniturilor crescute obtinute din TVA drept consecinta a cresterii consumului, in septembrie 2005 bugetul a inregistrat un surplus pe cele noua luni de 0,7 la suta din PIB. Efortul guvernului de a injecta pana la 2 la suta din PIB in cheltuieli publice in cadrul economiei in ultimele luni ale anului, dupa cum reiese din rectificarea bugetara de la sfarsitul lunii noiembrie a bugetului pe 2005, confirma dezechilibrul politicii fiscale. Deficitul bugetar preconizat de guvern pentru 2006 a fost stabilit la 0,5% din PIB. Obiectivele fiscale pentru 2005-6 au fost considerate neadecvate de catre FMI. Acest fapt, precum si politicile laxe monetare si de impozitare a veniturilor, refuzul de a aduce preturile interne ale gazelor naturale la nivelul preturilor mondiale si o oarecare incetineala a reformelor structurale, au determinat FMI sa declare in octombrie 2005 ca programul SBA este suspendat.

Deficitul comercial pe douasprezece luni a crescut cu aproape 50 la suta in august 2005 fata de august 2004. Deficitul comercial, care s-a ridicat la 4,5 miliarde € in primele opt luni din 2005, a contribuit la un deficit de cont curent de 3,2 miliarde €, fata de 1,7 miliarde € in decembrie 2004 (7,6 la suta din PIB). Din cauza aprecierii rapide a cursului de schimb si a efectelor de crestere a preturilor pe care le-au avut cresterile salariale si preturile energiei, cresterea importurilor, cu 36 la suta de la an la an, a depasit cresterea exporturilor cu 33 la suta in septembrie 2005. Importurile de bunuri de consum (autoturisme, alimente procesate si bauturi) au inregistrat rate ridicate de crestere ca urmare a cresterilor salariale, a impozitarii reduse si a expansiunii creditelor. ISD (exclusiv transferurile de capital) au acoperit putin peste 93 la suta din deficitul de cont curent in 2004. Cu toate acestea, FMI previzioneaza ca acoperirea de catre ISD a deficitului de cont curent va scadea la 60 la suta in 2005 (in august 2005 procentul era de 77 la suta) si la 40 la suta in 2006, in cazul scenariului optimist. In urma interventiilor masive ale bancii centrale pe piata valutara in decursul anului 2005, pentru prevenirea aprecierii cursului de schimb, rezervele internationale au atins in septembrie 2005 nivelul record de 6,2 luni de importuri anuale preconizate de bunuri si servicii.

Cresterea economica a fost semnificativa, dar este probabil sa se micsoreze in cursul procesului de aderare la UE. Factorii care au generat-o s-au mutat de la investitii la consumul casnic, care alimenteaza cresterea importurilor. Reducerea impozitarii directe, liberalizarea contului de capital si introducerea unui regim oficial de tintire a inflatiei ridica noi probleme monetare si fiscale. In momentul de fata nu exista un set de politici economice corespunzatoare care sa faca fata acestor probleme. Acest fapt are drept consecinta adancirea deficitelor interne si externe, un sector de stat cu o lipsa acuta de fonduri pentru reformele majore din sectorul social si investitii in infrastructura si a generat deja o pierdere partiala a competitivitatii atinse in anii 2003-2004. Costurile unitare ale fortei de munca au scazut cu aproximativ 25 la suta in primele noua luni din 2005¹².

In vederea cresterii competitivitatii si atragerii unor ISD mai mari necesare pentru acoperirea unui deficit crescand al contului curent, autoritatile vor trebui sa restranga setul de politici economice si sa le faca coerente si credibile, si totodata sa continue reformele structurale. In special, sunt prioritare pe ordinea de zi reforma pietei fortei de munca, indeosebi prin reducerea contributiilor sociale, care sunt ridicate fata de cele din tarile invecinate, si prin eliminarea rigiditatilor privind prevederile obligatorii ale contractelor colective; alinierea preturilor interne ale gazelor la preturile internationale (diferenta dintre preturile interne si cele mondiale, care se presupunea ca se va reduce la 40 la suta pana la sfarsitul anului 2005, a ajuns acum la 70 la suta); si, nu in ultimul rand, accelerarea implementarii luptei impotriva coruptiei.

¹² Deteriorarea productivitatii muncii poate fi mai mica decat cea indicata de statisticile oficiale. Analizele au demonstrat ca este posibil ca rapoartele prezentate de angajatori sa fi subestimat reducerea fortei de munca in unele sectoare care isi restrang activitatea datorita formalizarii contractelor de munca dupa introducerea cotei unice de impozitare. Mai mult decat atat, cresterea semnificativa a fortei de munca in alte sectoare poate fi datorata schimbarii statutului din angajat neoficial in angajat oficial. Ambele efecte pot reduce productivitatea muncii din punct de vedere statistic, desi nu aceasta ar fi situatia in economia reala.

2.2.2. Succesul si provocarile tranzitiei

Stimulata de obiectivul aderarii la UE, Romania a facut progrese semnificative in reformele structurale. Pana la sfarsitul anului 2004, negocierile de aderare la UE au fost finalizate si toate capitolele *acquis-ului comunitar* au fost provizoriu inchise. In Raportul din 2005, Comisia a tras concluzia ca Romania continua sa se conformeze criteriului de economie functionala de piata. Cu toate acestea, este nevoie sa se accelereze implementarea programului de reforme structurale pentru a da Romaniei posibilitatea sa faca fata presiunilor competitiei pe o piata unica.

In afara de recunoasterea formala obtinuta prin finalizarea negocierilor cu UE, si Banca a recunoscut progresele inregistrate in atingerea standardelor economiei de piata in exercitiul sau anual de monitorizare a evolutiei reformelor structurale din tarile in care opereaza. Tabelul 2 ilustreaza progresul inregistrat de Romania in implementarea reformelor structurale in comparatie cu progresul inregistrat de tari care au devenit membre in 2004 si cu Bulgaria, care este programata, ca si Romania, sa devina membra a UE in 2007. Progresele cele mai semnificative au fost inregistrate conform Indicatorilor de Tranzitie BERD in domeniile privatizarii (2004), reformei bancare (2004) si conducerii si restructurarii intreprinderilor (2005).

Tabelul 2: Indicatori de tranzitie¹³ pentru tarile candidate la aderarea la UE, 2005 (in ordine alfabetica):

	Privatizarea companiilor mari	Privatizarea companiilor mici	Restructurarea companiilor	Liberalizarea preturilor	Comert & sistemul de schimb valutar	Politica de competitie	Reforma bancara & liberalizarea ratei de dobanda	Piete de capital & institutii financiare non-bancare	Reforma generala a infrastructurii
BULGARIA	4.00	3.67	2.67	4.33	4.33	2.67	3.67	2.33	3.00
REPUBLICA CEHA	4.00	4.33	3.33	4.33	4.33	3.00	4.00	3.67	3.33
ESTONIA	4.00	4.33	3.67	4.33	4.33	2.67	4.00	3.33	3.33
UNGARIA	4.00	4.33	3.67	4.33	4.33	3.00	4.00	4.00	3.67
LETONIA	3.67	4.33	3.00	4.33	4.33	2.67	3.67	3.00	3.00
LITUANIA	4.00	4.33	3.00	4.33	4.33	3.00	3.67	3.00	2.67
POLONIA	3.33	4.33	3.67	4.33	4.33	3.00	3.67	3.67	3.33
ROMANIA	3.67	3.67	2.33	4.33	4.33	2.33	3.00	2.00	3.33
SLOVACIA	4.00	4.33	3.67	4.33	4.33	3.00	3.67	2.67	3.00
SLOVENIA	3.00	4.33	3.00	4.00	4.33	2.67	3.33	2.67	3.00
Tari Aderante	3.77	4.20	3.20	4.30	4.33	2.80	3.67	3.03	3.17

Datorita numeroaselor masuri pozitive intreprinse de guvern pentru imbunatatirea mediului de afaceri si a eforturilor de a asculta preocuparile investitorilor, companiile au observat imbunatatiri in anumite domenii. Dupa cum au semnalat intreprinzatorii intervievati in cadrul Studiului Performantelor Intreprinderilor si a Mediului de Afaceri efectuat de BERD/Banca Mondiala in 2005, mediul de afaceri din Romania s-a ameliorat de la data ultimei strategii. Cele mai semnificative imbunatatiri sunt inregistrate in costul derularii unei afaceri¹⁴, stabilitatea macroeconomica si accesul la finantare¹⁵. In unele domenii mai sunt de asteptat progrese, in timp ce in doua domenii, respectiv piata fortei de munca si impozitarea¹⁶, conditiile s-au inrautatit intr-o mica masura. Graficul 1 prezinta un rezumat al ponderii indicate de intreprinzatorii intervievati, in 2002 si 2005, pentru diversele domenii din mediul de afaceri. Notele variaza de la 4 = obstacol serios, la 0 = nici un obstacol.

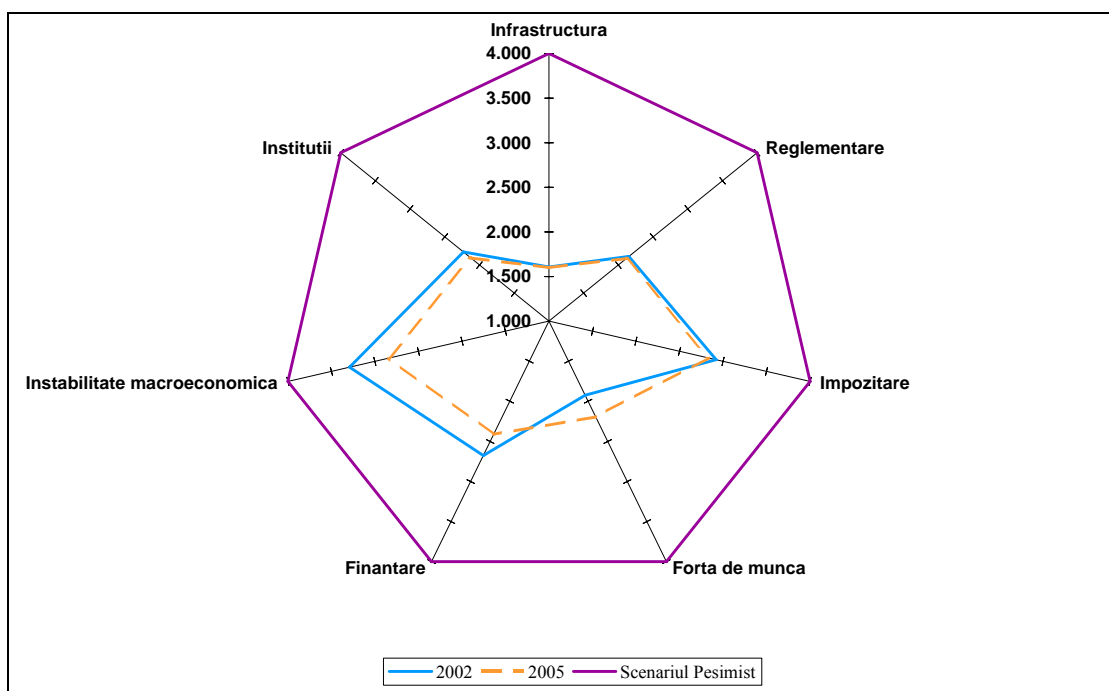
¹³ Indexul este cuprins intre 1, care indica progres redus sau inexistent, pana la 4+ care indica standarde similare cu cele ale economiilor avansate. Sursa: Raportul BERD asupra Tranzitiei 2005.

¹⁴ Sursa: Raportul BERD asupra Tranzitiei 2005

¹⁵ Singurele schimbari semnificative din punct de vedere statistic in perceptia mediului de afaceri din Romania sunt urmatoarele: instabilitatea macroeconomica (imbunatatire), piata fortei de munca (deteriorare) si impozitarea (deteriorare).

¹⁶ Deoarece BEEPS s-a efectuat in Romania la inceputul primaverii 2005, este posibil ca impactul pozitiv al introducerii cotei unice de impozitare a profitului de 16% in ianuarie 2005 sa nu fi fost inca perceptut de cei in cauza. In contextul larg al fiscalitatii, intreprinzatorii au identificat sistemul de administrare a fiscalitatii ca fiind aspectul care a reprezentat o constrangere si mai mare in derularea operatiunilor de afaceri.

Graficul 1 Perceptia mediului de afaceri de catre intreprinzatori.

Tabelul 3 prezinta rezultatele recente analize intreprinse de BERD a problemelor sectoriale ramase nerezolvate pe trei niveluri diferite: structura, institutii si comportamentul pietelor. Conform acestei analize, in Romania, Banca poate ajuta prin proiectele sale de investitii la rezolvarea problemelor importante ale tranzitiei in fiecare sector.

Tabelul 3. Situatia problemelor nerezolvate ale tranzitiei pe baza sectoriala, 2005 (in ordine alfabetica)

ROMANIA	Structura	Institutii	Comportament
Sectorul agroindustrial	Medie	Medie	Medie
Sectorul bancar	Medie	Mica	Medie
Eficienta energetica	Medie	Medie	Medie
Industria generala	Mica	Medie	Medie
MEI (Municipalitati)	Medie	Medie	Medie
Micro intreprinderi si IMM-uri	Medie	Medie	Medie
Resurse naturale	Medie	Medie	Medie
Institutii Financiare Nebancare	Mica	Medie	Medie
Energie	Medie	Mica	Medie
Fonduri de investitii	Medie	Mare	Medie
Imobiliar si turism	Mare	Medie	Medie
Telecomunicatii	Mica	Medie	Medie
Transport	Medie	Medie	Medie

Principalele probleme sunt constatate in infrastructura, resurse naturale, agricultura, sectorul imobiliar si turism si IMM-uri.

Deoarece inca este clara necesitatea ca Banca sa sprijine masurile de imbunatatire in toate sectoarele, strategia Bancii va ramane cuprinzatoare in activitatea sa de investitii, pentru a asigura o abordare echilibrata a dezvoltarii sectoriale. In consecinta, pentru atingerea acestui obiectiv si pentru a ajuta Romania sa continue progresul in procesul de tranzitie, activitatile Bancii se vor axa pe urmatoarele probleme (in ordine alfabetica) :

Sectorul agroindustrial: Guvernul continua sa sustina acest sector prin subventii, taxe de import si restrictii ocazionale la exporturi referitoare la autorizatii si cantitati. Reforma proprietatii funciare a fost finalizata. Sunt in curs investitii straine majore in terenuri agricole desi in cele mai multe cazuri

terenurile achizitionate nu sunt cultivate, fapt ce poate fi un indiciu ca investitia este legata de perspectiva primirii unor subventii viitoare din partea UE. Exista inca un numar mare de ferme de stat neperformante. Procesul de privatizare a industriei prelucratoare de produse agricole, a furnizorilor de materii prime, a societatilor de depozitare si servicii este lent. Este in curs de dezvoltare un sistem financiar corespunzator pentru agricultura, dar diferitele tipuri de servicii colaterale trebuie sa fie dezvoltate in continuare (inclusiv posibilitatea de a folosi terenul agricol ca garantie colaterala, infiintarea unui sistem mai functional de recipise de depozitare, dezvoltarea sistemelor de clasificare a semintelor si de tranzactionare a marfurilor).

Sectorul bancar: Concurenta a inceput sa aiba impact asupra ratelor dobanzii. Cu toate acestea, concentrarea pietei este inca mare. Cele mai mari trei banci domina acest sector de activitate, care este bine capitalizat in general. Statul detine inca 33 la suta din totalul activelor bancare, concentrate in Banca Comerciala Romana, CEC (in momentul actual in curs de privatizare) si Exim Bank. Creditul de consum si creditul ipotecar se extind rapid, dar sunt la un nivel foarte scazut (de exemplu, 2% din PIB in cazul imprumuturilor ipotecare, in comparatie cu o medie de 35 la suta in UE). Standardele de comportament bazate pe piata si cele contabile si de transparenta sunt destul de bine dezvoltate. Intermedierea financiara este la un nivel foarte scazut, reprezentand 15 la suta din PIB, iar creditul intern pentru sectorul privat, desi creste rapid, este la un nivel si mai scazut, de 10 la suta din PIB.

Eficienta energetica: Romania a adoptat o lege privind eficienta energetica si a ratificat protocolul de la Kyoto. Cu toate acestea, piata pentru eficienta si conservarea energetica este inca intr-un stadiu incipient de dezvoltare, numai cateva ESCO-uri fiind active pe piata. Masurile de imbunatatire in ce priveste cererea sunt introduse in mod *ad hoc*. Sunt in curs de implementare mai multe proiecte JI. Este probabil ca Protocolul de la Kyoto si aderarea la UE sa accelereze implementarea stimulentei privind eficienta energetica, standardele si institutiile.

Industria generala: Cadrul legislativ si de reglementare a fost consolidat (inclusiv codul fiscal, legislatia privind concurenta si cea privind falimentul) iar restructurarea intreprinderilor a progresat ca urmare a privatizarii societatilor mari detinute de stat si a unei cresteri substantiale a investitiilor straine directe. Cu toate acestea, sunt inca necesare imbunatatiri semnificative in ce priveste eficienta, transparenta si responsabilizarea administratiei publice si a sistemului judiciar. Subventiile acordate intreprinderilor se ridica la aproape 15 la suta din PIB. Standardele de conducere corporativa si de derulare a afacerilor necesita imbunatatiri majore.

Infrastructura municipala si de mediu: In timp ce serviciile de infrastructura locala din orasele mari sunt in general furnizate prin intermediul societatilor comerciale, aceste servicii continua sa fie furnizate, in general, de institutii guvernamentale locale sau regionale la nivel judetean si in municipalitatile mici si mijlocii. Participarea sectorului privat, mai ales sub forma concesiunilor in sectoarele alimentarii cu apa si termoficarii, incepe sa se faca simtita, dar este inca sporadica si dificil de implementat. S-a infiintat un organism autonom de reglementare a serviciilor municipale si s-a implementat o reforma a tarifelor, dar exista inca probleme considerabile intre nivelurile local, judetean si national in coordonarea monitorizarii serviciilor, reglementare si stabilirea preturilor.

Sectorul MIMM: Conform Bancii Mondiale, initierea unei afaceri comporta costuri mici pana la medii: exista 5 proceduri diferite, dureaza in medie 11 zile si costa 5,3 la suta din PNB per capita pentru a inregistra o societate. Exista o retea nationala de birouri unice pentru coordonarea procesului de inregistrare si certificare a unei societati la toate organizatiile competente. Desi s-au adoptat recent schimbari institutionale pentru simplificarea administratiei fiscale, aceste schimbari au avut de fapt drept rezultat proceduri si mai laborioase de achitare a impozitelor pentru MIMM-uri. S-a infiintat un birou de informatii privind creditele privat care furnizeaza informatii despre numai 1 la suta din populatie. Legislatia privind garantiile colaterale si falimentul sprijina in mod moderat imprumuturile acordate MIMM-urilor. Bancile locale si societatile de leasing acorda imprumuturi/leasing MIMM-urilor, deseori in baza unor linii de credit sustinute de IFI-uri. Din 2001 fiinteaza o

banca de microfinantare care, impreuna cu institutiile de microfinantare nebankare (NBMFI), vizeaza intreprinderile cele mai mici.

Resurse naturale: In acest sector s-au inregistrat progrese substantiale o data cu privatizarea Petrom, societatea de petrol si gaze detinuta de stat, in favoarea societatii OMV din Austria. Aceasta privatizare de succes s-a realizat conform programului aprobat de Banca si de Banca Mondiala. Privatizarea, la care Banca a contribuit in mare masura, este considerata atat de autoritati cat si de comunitatea investitorilor ca un bun exemplu de actiune transparenta si comportament de piata, deoarece s-a realizat conform celor mai bune practici internationale, si un exemplu pentru privatizarile viitoare. Reforma tarifelor s-a desfasurat in conditii bune, desi raman, in continuare o serie de probleme in ce priveste instaurarea unei discipline a platilor la nivelul distributiei gazelor si la nivelul stabilirii pretului de desfacere pe piata. Preturile gazelor pe piata interna nu sunt inca aliniate la preturile pe plan mondial, dimpotriva decalajul dintre preturile interne si cele mondiale este in crestere. Trebuie sa se intareasca independenta organismului de reglementare in acest sector. Raman de rezolvat probleme de deteriorare a mediului inconjurator mostenite din trecut. Implicarea sectorului privat in Romgaz ar duce la cresterea capacitatii de dezvoltare si de export a gazelor. Reorganizarea comerciala a Transgaz si Conpet ar trebui sa rezolve problema costurilor si a accesului tertelor parti.

Instituti financiare nebankare: Legislatia si reglementarile privind pietele de valori mobiliare satisfac in mare masura standardele IOSCO, dar in mai multe domenii importante implementarea reglementarilor este nesatisfacatoare, ceea ce diminueaza eficienta organismului de reglementare. Legislatia si reglementarile privind asigurarile satisfac in mare masura standardele IAIS dar trebuie intarita autoritatea organismului de reglementare. Legislatia recent adoptata privind pensiile ocupationale este imperfecta si necesita revizuire in ce priveste cerintele referitoare la veniturile minime si la prevederile restrictive privind investitiile. Pietele de capital s-au dezvoltat treptat de-a lungul anilor, dar sunt reduse in raport cu cele din majoritatea statelor membre UE din CEB. Penetrarea asigurarilor este scazuta. Leasingul a devenit un instrument popular de finantare.

Energie: In sectorul energiei s-au infaptuit reforme importante, acest sector beneficiind in prezent de un cadru de reglementare bine pus la punct. A fost infiintata o autoritate independenta de reglementare, care a trecut la implementarea reformelor privind tarifele si accesul tertelor parti la retelele de transmisie si de distributie. Tarifele sunt relativ ridicate iar structura lor este echilibrata. Exista un operator independent al retelei de transmisie. Patrunderea investitorilor privati in acest sector a fost lenta, dar a inceput sa devina mai dinamica. Romania este semnatar a Tratatului de infiintare a Comunitatii Energiei din Europa de Sud-Est, fapt prin care isi afirma inca o data intentia de a indeplini cerintele de reforma si restructurare care o vor alinia la nivelul celorlalti semnatori, in vederea crearii unei pietei regionale libere in Europa de Sud-Est si in final a satisfacerii cerintelor ramase neindeplinite pentru a se conforma Directivelor UE privind Energia. In aceasta privinta, Romania se plaseaza pe primul loc in regiune in ce priveste expertiza comerciala, deoarece a infiintat o bursa a energiei pentru a facilita comercializarea electricitatii, initial pe plan intern, dar in final si pe plan regional. Cu toate acestea, sectorul se caracterizeaza printr-un mare deficit cvasi-fiscal. Problemele majore cu care se confrunta guvernul sunt: cresterea independentei organismului de reglementare, imbunatatirea ratelor de colectare ale utilitatilor, cresterea eficientei retelei (inclusiv imbunatatirea calitatii mediului) si finalizarea cu succes a procesului de privatizare, mai ales in domeniul gazelor naturale. Au fost efectuati anumiti pasi preliminari in aceasta directie. In iulie 2004, guvernul a finalizat vanzarea unui procent de 51 la suta din actiunile Electrica Banat si Electrica Dobrogea, in favoarea societatii Enel din Italia, pentru suma totala de 112 milioane €. Societatea germana de utilitati E.ON a fost singurul ofertant pentru Electrica Moldova, care a fost vanduta pentru 100 milioane €, in timp ce societatea CEZ din Republica Ceha a fost aleasa sa preia 51 la suta din actiunile Electrica Oltenia pentru suma totala de 151 milioane €. Restul de patru societati de distributie de curent electric urmeaza sa fie privatizate in 2006. Privatizarea societatilor de generare de energie termica si cogenerare a fost initiata recent. Totusi, procesul de privatizare a celor trei complexe principale de generare de energie termica este suspendat, pentru moment.

Fonduri de investitii: Sectorul fondurilor de investitii ramane redus si este in urma celor din noile state membre UE. Majoritatea sumelor obtinute de fondurile de investitii provin din strainatate, persoane individuale contribuind cu mai mult de jumatate din fonduri, fiind urmate de investitori persoane juridice si institutii guvernamentale. Este necesara cresterea activitatii fondurilor de investitii, inclusiv prin oferirea unei game largi de instrumente financiare, pentru a imbunatati vizibilitatea acestui sector si rolul sau in asigurarea finantarii intreprinderilor locale.

Imobiliar si turism: Sectorul imobiliar in general si piata constructiilor de birouri din Bucuresti in special s-au dezvoltat rapid in ultimii doi ani deoarece atat societatile private locale si internationale cat si investitorii institutionali considera ca tara are un nivel ridicat de investitii straine directe si are in fata perspectiva de a deveni membra UE. In mod similar, sectorul comerțului cu amanuntul a cunoscut un volum semnificativ de investitii in facilitati noi si de perspectiva, datorita cresterii consumului. Totusi, exista dezechilibre mari intre capitala si celelalte orase din punctul de vedere al investitiilor in sectoarele birourilor, hotelurilor, centrelor de desfacere cu amanuntul si rezidential, desi in ultima vreme sunt semne ca investitorii incep sa manifeste interes si fata de principalele orase din tara. Restructurarea si investitiile in sectorul turismului sunt inca in stadiu incipient, tinand cont de specificul turismului romanesc care este putin probabil sa implice activitati de masa care sa atraga investitii importante din partea unor societati mari de turism international, ci mai curand modele mai restranse de turism cultural si ecologic, care necesita un volum mai mic de investitii.

Telecomunicatii: Operatorul privatizat de telecomunicatii continua sa aiba o pozitie dominanta pe majoritatea segmentelor din sectorul voce, dar pierde constant cota de piata in favoarea operatorilor alternativi. Exista un organism independent activ de reglementare, care respecta indeaproape Directivile UE in domeniu, cu un efect pozitiv asupra cresterii concurentei si reechilibrării tarifelor. Furnizarea de servicii inovatoare (ex. Internet) este inca ramasa in urma, dar este considerata o prioritate de catre majoritatea operatorilor.

Transport: In sectorul transportului feroviar s-au separat functiile de operare si cele de stabilire a politicilor, iar activitatile principale ale transportului feroviar (infrastructura, transport calatori, transport de marfa, etc.) au fost separate, si au fost externalizate serviciile auxiliare. Accesul la infrastructura este acordat fara discriminare, dar organismul de reglementare ramane in continuare Ministerul Transporturilor. Sectorul privat este implicat in activitatile legate de transportul feroviar si exista de asemenea un numar din ce in ce mai mare de operatori privati de transport de marfa si calatori.

Politica privind sectorul transportului rutier a fost aprobata de guvern in iunie 2002 si AND a fost transformata din "regie autonoma" in societate pe actiuni in 2004. Ulterior, in 2004, a fost aprobat primul plan de activitate al societatii. Exista o lege privind PPP dar pana in prezent nu s-a materializat nici un proiect PPP. Lucrarile periodice de intretinere a drumurilor publice sunt contractate catre sectorul privat.

2.3. Accesul la capital

Nivelul de indatorare a Romaniei este redus si pana in momentul de fata a avut o tendinta descrescatoare. Datoria externa totala se ridica la 26 miliarde € (iunie 2005), din care mai putin de 8 la suta sunt datorii pe termen scurt. Datoria externa pe termen mediu si lung este aproximativ egal distribuita intre datoria privata si datoria publica (inclusiv datoriile garantate public) Este probabil ca, data fiind deschiderea deplina a contului de capital in 2006 si nevoia crescanda de cofinantare prin PPP a investitiilor necesare in infrastructura si mediu in vederea aderarii la UE, nivelul de indatorare externa sa inceapa sa creasca.

Guvernul pregateste o strategie pentru administrarea datoriei sale externe, care va implica continuarea tendintei actuale de crestere a scadentei obligatiunilor (12-15 ani), crestere a lichiditatii pietei si a transparentei, precum si trecerea spre o structura mai echilibrata a devizelor in care este exprimata datoria prin cresterea emisiunilor de obligatiuni in Lei, si infiintarea unei agentii separate pentru administrarea datoriei publice.

In septembrie 2005, pe baza imbunatatirii indicatorilor fiscali generali si a perspectivei de aderare la Uniunea Europeana, Standard & Poor a crescut ratingul riscului de tara acordat Romaniei la categoria de risc aferenta nivelului investitional, BBB-, cu tendinta stabila. Acest fapt a urmat cresterii cu doua puncte a ratingului de tara acordat Romaniei de Fitch, de la BB la BBB- in noiembrie 2004, si a fost la randul sau urmat de o crestere similara a ratingului de risc de tara de catre Japan Credit Rating Agency. Moody este singura agentie de rating care a clasificat Romania la nivel subinvestitional, Ba1 cu tendinta pozitiva.

Este prezenta convergenta spread-urilor fata de Bund-uri¹⁷ in conditiile in care obligatiunile Romaniei cu maturitate in 2010 si 2012 sunt cotate la sub 57 puncte de baza fata de Bund-uri in Septembrie 2005.

Accesul la imprumuturi in valuta straina al societatilor romanesti este probabil sa fie limitat de rezervele obligatorii mari, si posibil in crestere, impuse imprumuturilor in devize forte acordate de bancile comerciale.

Exista doua burse de valori active, Bursa de Valori Bucuresti (capitalizare 13,7 miliarde € in noiembrie 2005) si Bursa Rasdaq (capitalizare 2,2 miliarde € in noiembrie 2005). Pe langa acestea, exista si Bursa Monetara Financiara si de Marfuri Sibiu, care face tranzactii cu futures, optiuni si instrumente derivate. Lichiditatea acestora creste treptat, cu toate ca s-a plecat de la o baza foarte joasa (cea mai mare dintre cele trei burse a inregistrat o lichiditate de 1,7 miliarde € in 2005, in crestere fata de cele 600 milioane € in 2004). Planurile de fuzionare a acestora au esuat pana in prezent, dar este posibila o crestere a rolului acestora in urma planului guvernului de a cota 10 la suta din toate activele de stat ramase la bursele de valori locale.

¹⁷ Bundesanleihen, obligatiune federala emisa de guvernul german.

3. ORIENTARI STRATEGICE

3.1 Prioritatile Bancii pentru perioada strategiei

Investitiile Bancii in perioada strategiei se vor concentra pe problemele de tranzitie la care s-a facut referire anterior, si sunt in concordanta cu Planul National de Dezvoltare a Romaniei pe termen mediu, in special in domeniul cresterii competitivitatii sectorului intreprinderilor, transportului si infrastructurii de mediu si sectorului agroindustrial. O atentie speciala va fi acordata urmatoarelor obiective:

- Continuarea sprijinirii dezvoltarii infrastructurii prin transferul catre proprietate privata si comercializare a utilitatilor energetice. Sprijinirea eforturilor guvernului de utilizare a structurilor financiare PPP pentru nevoile de investitii din sectorul infrastructurii. Prioritizarea dezvoltarii infrastructurii in vederea integrarii regionale. Experienta anterioara a demonstrat ca legislatia existenta referitoare la PPP ar trebui imbunatatita pentru a incuraja investitiile mari bazate pe conceptul PPP. Banca conduce un grup de lucru, infiintat de guvern, la care participa UE, BM, FMI si BEI, al carui scop este acela de a permite guvernului sa selecteze structura corespunzatoare si procesul de licitare pentru un parteneriat public-privat. Ca model de PPP, guvernul a propus sa inceapa cu proiectele din sectorul rutier care vor fi scoase la licitatie si negociate in a doua jumatate a anului 2006. Acest concept pilot de PPP va fi ulterior extins si in alte sectoare.
- Continuarea sprijinirii sectorului privat, alaturi de investitori straini si locali, acordandu-se o atentie speciala investitiilor in capital social. Continuarea sprijinirii procesului de imbunatatire a climatului investitional printr-un dialog politic continuu.
- Contributia la largirea si adancirea intermediarii financiare prin consolidarea intermediarilor financiari si facilitarea disponibilitatii unei game largi de produse financiare. Sprijinirea dezvoltarii pietelor locale de capital si a accesului la finantare in moneda locala constituie o prioritate cheie.

In realizarea obiectivelor sale, Banca va contribui de asemenea la cresterea capacitatii administrative a administratiei publice si autoritatilor locale din Romania pentru a putea absorbi atat finantarea din perioada de pre-aderare cat si din perioada de post-aderare, in stransa cooperare cu UE si BEI in cadrul JASPERS (Asistenta Comuna pentru Pregatirea Proiectelor in Regiunile din Europa).

Lista preliminara a Bancii de proiecte posibile in domeniile energie, eficienta energetica, industria generala (in special sectorul forestier), agroindustrie (in special produse alimentare) si infrastructura municipala si de mediu este incurajatoare.

3.2 Provocari sectoriale si obiectivele Bancii

3.2.1 Energia si infrastructura

3.2.1.1 Energie, eficienta energetica si resurse naturale:

Banca a acordat 12 imprumuturi pentru sectoarele energiei, eficientei energetice si resurselor naturale, angajand aproximativ 359 milioane € pentru proiecte cu valori totale de 943 milioane €. Patru dintre aceste proiecte sunt in sectorul privat si 8 in sectorul public, din care 4 sunt proiecte neguvernamentale. Doua proiecte au ca obiect participari la capitalul social. Banca a mobilizat cofinantare comerciala pentru 3 dintre aceste proiecte si cofinantare paralela de la IFI-uri si granturi UE pentru alte 4 proiecte.

Banca va fi activa in derularea dialogului politic cu partile implicate (organisme de reglementare, institutii guvernamentale si companii din domeniul energetic) pentru a se asigura ca segmentele

reglementate din cadrul acestui sector (in special distributia de energie electrica si gaze si transportul de energie electrica) primesc tarife conform unei metodologii de stabilire a tarifelor transparente bazata pe formule, independenta de interferente politice. Prioritatile vor consta in acordarea de sprijin pentru rezolvarea problemelor majore ale tranzitiei cu privire la urmatoarele :

- Un domeniu critic pentru acordarea sprijinului Bancii vor fi centralele termoelectrice, care sunt importante din punct de vedere strategic, dar vulnerabile din punct de vedere financiar. Banca va sprijini reabilitarea acestora si va incerca sa stabileasca parteneriate cu investitori strategici in vederea incheierii cu success a procesului de privatizare. In special, Banca se va axa pe complexele energetice de la Rovinari, Turceni si Craiova;
- Banca va incerca sa stabileasca parteneriate cu investitori strategici sau alte IFI-uri si cu pietele locale de capital pentru societatile din domeniul energetic care se privatizeaza. Acestea includ societatile producatoare de gaze naturale si de distributie de energie electrica, urmate de societatile de transport al gazelor si societatile de transport de petrol si produse petroliere. Dezvoltarea facilitatilor de depozitare a gazelor pentru a face fata cererii interne crescande si construirea si reabilitarea / modernizarea infrastructurii de conducte de gaz si petrol cum este conducta de gaz Nabucco (din Turcia pana in Austria) si conducta de petrol de la Constanta la Omisalj care trece prin Serbia, sunt, de asemenea, provocari ale tranzitiei care ar putea fi sprijinite de investitii ale Bancii si sunt cruciale, in mod deosebit, in contextul acordarii continue de sprijin pentru crearea unei piete regionale a energiei mai integrate;
- Banca va sprijini actiunea prezenta de externalizare, comercializare si restructurare a sectorului de servicii in domeniul gazelor si petrolului, inclusiv serviciile de baza din domeniul gazelor si petrolului si serviciile situate la mijlocul lantului de procesare / serviciile de rafinare.
- Crearea unei Piete Regionale functionale a Energiei va constitui o prioritate. In acest scop, Banca va continua sa identifice oportunitati de finantare a interconexiunilor de tensiune inalta cu tarile invecinate, precum si de sprijinire a infrastructurii de inalta tehnologie necesara pentru functionarea pietei de energie electrica si pentru facilitarea comercializarii. Banca va sprijini de asemenea investitiile in capital social atat in cazul operatorului de retea, Transelectrica, cat si in cazul operatorului pietei de energie electrica, OPCOM, pentru a asigura neutralitatea acestor institutii (care trebuie sa acorde fara discriminare servicii operatorilor de pe piata), precum si pentru a acorda credit pentru finalizarea operatiunilor comerciale in scopul de a incuraja comerțul in regiune;
- Banca va continua sa exploreze oportunitati pentru componente de eficienta energetica in toate proiectele sale, in special in sectoarele mari consumatoare de energie din industria generala. Banca va avea in vedere Linii de Credit pentru proiectele viabile din sectorul energetic (eficienta energetica si energie regenerabila) din Romania in combinatie cu Pachetele de Cooperare Tehnica si Cofinantare. Banca va incerca sa dezvolte proiecte care implica Societati de Servicii in Domeniul Energetic ("ESCO"), in special in constructiile din sectorul public unde exista un potential semnificativ de economii de energie. De asemenea, va contribui la o utilizare mai larga in Romania a mecanismelor de comercializare a emisiilor, ajutand Sponsorii Proiectelor sa dezvolte proiecte de Implementare Comuna si sa proiecteze si implementeze Scheme de Investitii Ecologice (vanzarea de catre un stat cum este Romania catre un alt stat a unei portiuni din partea alocata de Credite de Carbon - Unitati Valorice Repartizate si utilizarea in totalitate sau in parte a veniturilor incasate din acestea pentru finantarea sau cofinantarea in tara gazda a proiectelor de reducere a emisiilor sau a activitatilor care contribuie la realizarea unor emisii mai reduse);
- In ce priveste energia regenerabila, Banca va incerca sa mentina un dialog politic cu organismul de reglementare in scopul imbunatatirii cadrului de reglementare si a stimulentei financiare oferite pentru proiectele privind energia regenerabila. Mai mult decat atat, Banca va cauta sa investeasca in reabilitarea capacitatii hidroelectrice existente.

3.2.1.2 Transport:

In sectorul transporturilor, Banca a acordat 7 imprumuturi angajand aproximativ 340 milioane € pentru proiecte a caror valoare totala se ridica la 1,58 miliarde €. Unul dintre aceste proiecte nu este garantat de stat. Banca a mobilizat cofinantare comerciala paralela pentru un proiect portuar si cofinantare paralela de catre IFI-uri, precum si finantare UE, pentru patru proiecte in sectoarele transportului feroviar si rutier.

Drumuri. Dupa ce in ultimii doi ani guvernul a initiat pasi in vederea cresterii implicarii sectorului privat in sistemul rutier, in cele din urma, procesul de achizitii pentru astfel de proiecte nu a fost acceptabil pentru Banca. In plus, lucrari importante de constructii de drumuri in sectorul de stat au fost atribuite fara licitatie. In 2005, guvernul a declarat ca nu va mai atribui in acest mod contracte in viitor. Preocuparea Bancii este aceea de a sprijini guvernul in decizia sa, de a acorda asistenta pentru identificarea proiectelor corespunzatoare si pentru implementarea acestora in conformitate cu cele mai bune practici, atat pentru proiectele din sectorul public cat si pentru cele din sectorul privat. Sectorul public are nevoie, in continuare, de sprijin pentru dezvoltarea capacitatii si a cadrului institutional pentru o mai buna capacitate de selectie a proiectelor si de pregatire si derulare a licitatiilor, negocierilor si administrare ulterioara. Aceste activitati pot fi finantate prin facilitati separate, sau prin transe dedicate din cadrul facilitatilor pentru proiecte mai mari.

Banca conduce un grup de lucru, infiintat de guvern, la care participa UE, BM, FMI si BEI, al carui scop este acela de a permite guvernului sa selecteze structura corespunzatoare si procesul de licitare pentru un parteneriat public-privat in sectorul rutier, care va fi scos la licitatie si negociat in a doua jumatate a anului 2006. Banca va continua sa sprijine atat comercializarea cat si privatizarea activitatilor operationale, cum ar fi intretinerea drumurilor, si sa incurajeze participarea sectorului privat la aceste activitati. Mai mult decat atat, Banca va sustine actiunile orientate spre recuperarea integrala a costurilor in acest sector: initial acest lucru poate implica implementarea sistemului de taxa de utilizare pentru Vehiculele pentru Marfuri Grele (HGV), asa cum se practica in Austria si Germania si cum se discuta la ora actuala in Slovacia si in Republica Ceha.

Cai ferate. Banca va continua sa sprijine reorganizarea sectorului feroviar si comercializarea societatilor care au fost infiintate in urma restructurarii dezmembrarii Companiei Nationale de Cai Ferate din Romania. Aceste societati nou infiintate au nevoie in continuare de sprijin pentru finantarea investitiilor si constructia institutionala. In aceasta privinta, Banca se pregateste in momentul de fata sa acorde un imprumut pentru nou infiintatul distribuitor de energie electrica al sistemului feroviar din Romania, care va sprijini operarea eficienta a societatii si va contribui la transferul de competente in domeniul planificarii afacerilor si la stabilirea standardelor de conducere corporativa si comportament in afaceri. Totodata, Banca este interesata in finantarea pre-privatizare a CFR Marfa, operatorul national de transport feroviar de marfa, sub forma de imprumut sau participare la capital.

Banca va avea in vedere finantarea reinnoirii parcului de vagoane precum si finantarea, pe baza nesuverana, a planurilor de investitii ale operatorilor nationali de transport feroviar de pasageri si de marfa. Pe langa aceasta, se va lua in considerare repetarea unui proiect existent pentru imbunatatirea facilitatilor din cinci gari regionale principale sau asigurarea de finantare pentru continuarea comercializarii, inclusiv a concesionarilor garilor principale. Mai mult decat atat, infrastructura feroviara necesita sa fie reabilitata in continuare si Banca va avea in vedere sprijinirea reabilitarii coridoarelor retelei Trans-Europene si a investitiilor complementare.

Porturi si sectorul maritim. Banca va continua sa sprijine reorganizarea si dezvoltarea acestui sector, precum si sa incurajeze comportamentul comercial, avand in vedere importanta economica a porturilor pentru economia romaneasca. Banca va adopta o abordare echilibrata, cu investitii in sectorul privat si public, si va sprijini acele initiative care vor avea in vedere trecerea de la transportul de marfa pe uscat la transportul fluvial, in cazul in care acest lucru este viabil din punct de vedere economic si nu comporta riscuri de mediu, deoarece, in general, traficul fluvial are un impact mai redus asupra mediului decat traficul terestru. Banca a acordat un imprumut Companiei

Nationale Administratia Porturilor Maritime Constanta pe baze comerciale pentru dezvoltarea unui terminal de transbordare a marfurilor, pentru a permite transferarea incarcaturilor de pe navele maritime pe cele fluviale. Guvernul intentioneaza sa repete aceasta tranzactie cu alti clienti din sectorul public care au o situatie financiara suficient de solida pentru a fi eligibili pentru finantare comerciala. Tranzactia obliga Compania Nationala Administratia Porturilor Maritime Constanta sa introduca tehnici moderne de planificare a afacerilor si sa isi alinieze sistemul tarifar la practicile internationale.

Sectorul transportului aerian. Principalele aeroporturi: Henri Coanda Otopeni - Bucuresti, Baneasa Bucuresti, Timisoara si Constanta sunt detinute de catre guvern, celelalte fiind detinute de catre autoritatile locale. Banca va sprijini planurile de investitii ale aeroporturilor, care sa le permita acestora sa faca fata cresterii anticipate a traficului, in urma aderarii la UE, si va incuraja implicarea viitoare a sectorului privat in acest domeniu de activitate. Banca va avea in vedere acordarea unui imprumut comercial aeroportului Henri Coanda Otopeni Bucuresti si, intr-o etapa ulterioara, un proiect suveran pentru aeroporturile regionale in scopul promovarii unei conduite comerciale a administrarii aeroporturilor si atragerii participarii sectorului privat.

3.2.1.3 Infrastructura municipală și de mediu:

Pana in prezent, Banca a acordat 18 imprumuturi in sectorul municipal, angajand aproximativ 375 milioane € pentru proiecte cu o valoare totala de 1 miliard €. Banca a mobilizat cofinantare comerciala pentru sase dintre aceste proiecte. Uniunea Europeana a acordat cofinantare in valoare de 370 milioane € pentru noua dintre aceste proiecte, in cadrul programului ISPA pentru proiectele privind alimentarea cu apa si tratarea apei reziduale.

Banca se bucura de o buna reputatie in Romania ca furnizor de finantare pentru utilitatile municipale si ale autoritatilor locale, ca urmare a activitatii sale de sprijinire a corporatizarii si comercializarii utilitatilor locale si descentralizarii finantelor publice pentru sprijinirea autonomiei si independentei financiare locale. Pe baza finantarii investitiilor prioritare in sectorul alimentarii cu apa prin imprumuturi suverane acordate prin Programele de Dezvoltare a Utilitatilor Municipale (MUDP) I si II, Banca a devenit in 1999 primul furnizor nesuveran de imprumuturi si cofinantator pentru fondurile Uniunii Europene in cadrul Facilitatii de Credit Municipal de Mediu (MELF), precum si finantator important pentru parteneriatele private publice (Apa Nova Bucuresti).

Banca va mentine relatii stranse cu guvernul central, autoritatile locale si regionale si Comisia Europeana, si va dezvolta in contextul aderarii o lista de proiecte, adecvate pentru cofinantare cu Fonduri Structurale si de Coeziune atunci cand acestea vor deveni disponibile pentru Romania. Municipalitatile mici vor fi sustinute direct, iar cele foarte mici vor fi sprijinite prin linii de credit acordate bancilor comerciale locale.

Principalele prioritati ale Bancii in sectorul municipal vor fi urmatoarele:

- Pe baza experientei castigate in tranzactia Apa Somes, Banca va sprijini regionalizarea in sectorul alimentarii cu apa, pentru dezvoltarea unor utilitati eficiente in scopul extinderii operatiunilor in orasele mai mici si in zonele rurale, care nu au beneficiat de finantare pentru modernizarea si restructurarea alimentarii cu apa si care au dificultati in obtinerea de fonduri. Banca va cauta, de asemenea, sa dezvolte proiecte regionale si in alte sectoare, in special in sectorul drumurilor regionale si al deseurilor solide.
- Banca va continua sa acorde finantare, inclusiv in baza MELF, pentru sprijinirea proiectelor orientate spre aderarea la Uniunea Europeana cu un puternic impact asupra tranzitiei, cum sunt proiectele privind deseurile solide din Bacau si Arges.
- Pe baza relatiilor existente, Banca va cauta sa abordeze sectoare noi, care vor include transportul urban, drumurile regionale, parcarile municipale, incalzirea urbana si deseurile solide, si posibil si sectorul social, in limitele mandatului Bancii. Dezvoltarea tranzactiilor in sectoare noi va oferi Bancii oportunitati majore de tranzitie pentru dezvoltarea capacitatii institutionale si pentru sprijinirea comercializarii si a reformei structurale. In plus, sprijinirea clientilor in pregatirea

proiectelor la standarde internationale, care sa dezvolte capacitatea institutionala pentru obtinerea de fonduri structurale si de coeziune, va constitui o componenta importanta a acestor proiecte.

- Banca va continua sa sprijine clientii interesati in utilizarea parteneriatelor public privat ca modalitate de atragere a know-how-ului din sectorul privat si de crestere a eficientei. Pentru a se asigura ca procedurile de licitatie sunt cat se poate de transparente si deschise, Banca trebuie sa mobilizeze fonduri de cooperare tehnica pentru clientii sai.
- Banca va trece catre structuri negarantate pentru finantarea investitiilor in utilitati locale si societati publice, sustinute de contracte de servicii si acorduri de sprijin cu autoritatile locale.
- Cererea de imprumuturi municipale are tendinta de crestere, dupa cum o dovedeste interesul sporit atat din partea bancilor comerciale cat si a pietelor de obligatiuni ale municipalitatilor din Romania. Banca va cauta sa gaseasca cai de sprijinire a municipalitatilor in dezvoltarea obligatiunilor generale si a celor emise pentru finantarea de proiecte generatoare de venituri. Banca va oferi finantare municipalitatilor mai mici si, in plus, va cauta sa dezvolte piata de credit municipal prin facilitatile acordate municipalitatilor mici si medii prin banci comerciale locale dispuse sa isi asume riscuri municipale.

3.2.2. Sectorul corporativ

Dat fiind ca privatizarea se apropie de finalizare si ISD-urile scad, Banca se va axa din ce in ce mai mult pe proiecte de tip greenfield realizate cu investitori internationali. Totodata, Banca va identifica companii locale pe care le poate sprijini in procesul de restructurare in vederea cresterii competitivitatii, care sa le permita sa faca fata nivelurilor concurentiale caracteristice pietei unice. Instrumentele financiare pe care le va utiliza Banca vor fi extinse pentru a include si finantarea in moneda locala, ori de cate ori acest lucru este posibil. Se va acorda o atentie speciala capitalului propriu, cvasi-capitalului propriu si titlurilor de valoare subordonate.

Banca a identificat sectorul forestier ca unul dintre sectoarele care atrag ISD, dat fiind ca Romania are o resursa importanta si foarte pretioasa de material lemnos. Totodata, in cadrul dialogului sau politic cu autoritatile centrale si locale, Banca are in vedere imbunatatirea administrarii fondului forestier pentru a asigura aprovizionarea regulata si transparenta cu material lemnos a tuturor investitorilor. Un alt sector care se bucura de un interes crescand este sectorul agroindustrial si, in special, sectorul de produse lactate si procesare a produselor alimentare.

O alta prioritate o constituie extinderea serviciilor de consultanta pentru echipele locale de management ale intreprinderilor private prin programele BERD de Management al Restructurarii (TAM) si Servicii de Consultanta de Afaceri (BAS). TAM a fost implicat in 92 de proiecte in Romania, utilizand aproximativ 5,9 milioane € din fondurile donatorilor. TAM va continua sa sprijine intreprinderile pe baza importantei problemelor acestora, nu numai pentru intreprinderile in sine, ci si pentru bunastarea sociala a locuitorilor din zonele respective.

Exista o nevoie urgenta de servicii de consultanta care sa se adreseze necesitatilor reale si imediate ale intreprinderilor locale pentru a depasi problemele de ordin practic pe termen scurt care sunt un obstacol in calea dezvoltarii. Programul BAS va aborda aceste probleme, axandu-se initial pe abilitatea intreprinderilor de a obtine finantare si, pe termen mediu, isi va largi obiectul de activitate catre consultanta cu caracter mai general, in domeniul managementului si afacerilor. Concentrarea generala a Programului BAS in Romania va fi pe intreprinderile cu 10 - 100 angajati, situate in afara capitalei.

In ce priveste industriile specifice, prioritatile operationale vor fi:

Sectorul agroindustrial:

- In sectorul procesarii produselor alimentare, Banca va continua sa sprijine investitorii strategici straini si va identifica si oferi modalitati selective de sprijinire a companiilor locale de succes care opereaza in domeniul procesarii produselor alimentare si bauturilor, si care au capacitatea de a sustine programe de investitii pe termen lung si finantarea aferenta.

- In sectorul desfacerii cu amanuntul a produselor alimentare Banca va cauta sa continue sa acorde finantare pe termen lung investitorilor strategici, data fiind importanta modelelor moderne de comert cu amanuntul pentru agricultura primara din Romania precum si pentru retelele de prelucrare a produselor alimentare.
- In sectorul cerealelor, Banca va sprijini investitorii locali si straini in efortul acestora de a imbunatati infrastructura aferenta cerealelor, si in special terminalele pentru cereale si facilitatile de depozitare. Banca va continua, de asemenea, dialogul sau cu guvernul roman in vederea accelerarii introducerii finantarii pentru marfuri, cum este Programul Recipiselor de Depozitare, care se estimeaza ca va sprijini intensificarea si dezvoltarea sectorului agricol din Romania in viitor, asigurand fermierilor capitalul sezonier de lucru necesar.
- Banca va continua sa colaboreze indeaproape cu bancile locale pentru a promova imprumuturile acordate IMM-urilor din sectorul agroindustrial prin aplicarea unor scheme de finantare adaptate specificului acestui sector, cum sunt liniile de credit pentru finantare rurala.

Imobiliar si turism:

Pana in prezent, Banca a investit 54 milioane € in 4 proiecte in sectorul imobiliar si al turismului din Romania. De la inceputul anului 2004, piata imobiliara din Romania s-a dezvoltat si in prezent bancile comerciale acorda mai usor finantare de rangul I dezvoltatorilor internationali de cladiri de birouri Clasa A, de centre comerciale de desfacere cu amanuntul si centre logistice in Bucuresti. Continua insa sa existe o nevoie de investitii in capital social pentru a ajuta cresterea lichiditatii pietei. In plus, datoria de rang I nu este inca usor disponibila pentru finantarea hotelurilor si a altor facilitati din domeniul turistic si exista un numar limitat de proiecte imobiliare, in special ale unor investitori locali sau investitori internationali de talie mai mica.

Obiectivul Bancii in sectorul imobiliar din Romania va fi :

- sa ofere in continuare sprijin selectiv proiectelor care promoveaza conditii logistice / de depozitare mai bune, dezvoltarea de centre comerciale de desfacere cu amanuntul si de locuinte in special prin intermediul instrumentelor de credite mezanin si investitii in capital social;
- sa sustina proprietatile imobiliare institutionale de calitate din orase regionale;
- sa sustina dezvoltarea pietelor secundare prin incurajarea dezvoltarii societatilor imobiliare existente si prin crearea de fonduri specifice acestui sector; si
- sa sustina dezvoltarea de hoteluri si alte facilitati din domeniul turistic pentru a raspunde nevoilor din capitala si din alte regiuni ale tarii.

In plus, prin recente participari la capitalul unor societati de dezvoltare imobiliara cum sunt Europolis II si prin fondurile imobiliare ca Accession Fund si Global Property Fund se asteapta ca Banca sa investeasca indirect in proiecte derulate in Romania in urmatorii doi sau trei ani.

Telecomunicatii:

Piata telecomunicatiilor din Romania a fost complet liberalizata in 2003 si cadrul legislativ s-a modificat semnificativ de la acea data. In momentul de fata exista un climat competitional sanatos pe piata telecomunicatiilor, inclusiv in telefonie locala si de distanta lunga. Provocarea cu care se confrunta in prezent acest sector este necesitatea de a creste considerabil accesul la retelele de comunicatie, de a furniza servicii noi, si de a imbunatati calitatea generala a serviciilor. Guvernul a decis in Strategia Nationala pentru Comunicatii si IT elaborata in 2004 sa privatizeze pana la sfarsitul anului 2006 ultimul operator de telecomunicatii detinut de stat, SN Radiocomunicatii (Radiocom), si sa reorganizeze si privatizeze furnizorul de servicii postale, Posta Romana.

Principalele obiective ale Bancii vor fi continuarea dezvoltarii accesului la serviciile de comunicatii prin retelele de operatori traditionali si alternativi, imbunatatirea calitatii serviciilor, incurajarea dezvoltarii unor servicii de comunicatii inovatoare si avansate, in contextul pietei recent liberalizate si continuarea cresterii concurentei. BERD va sprijini participarea privata la dezvoltarea pietei de

telecomunicatii din Romania oferind asistenta in faza de pre-privatizare a SN Radiocomunicatii si a operatorului de servicii postale, Posta Romana.

3.2.3. Sectorul Financiar si IMM-urile

Pana in prezent, Banca a semnat 63 de tranzactii, inclusiv sub-proiecte, in sectorul financiar, angajand aproximativ 718 milioane € pentru proiecte cu o valoare totala de 1,35 miliarde €. Douasprecece proiecte sunt participari la capitalul social al unor banci locale, cinci proiecte sunt participari la fonduri de investitii si trei sunt participari in institutii financiare nebancale. Din cele 37 de imprumuturi acordate in sectorul bancar cinci sunt linii de credit ipotecare, unul este dedicat finantarii municipale, 17 sunt acordate pentru sectorul IMM, cinci sunt finantari de leasing si noua sunt linii generale de credit pentru bancile locale. Sase facilitati sunt destinate sprijinirii finantarii comertului.

In ultimii 2-3 ani, s-au inregistrat progrese in privatizarea si reorganizarea sectorului bancar. In prezent mai exista 2 banci cu capital majoritar de stat (Eximbank si Casa de Economii si Consemnatiuni (CEC)), in timp ce Banca Comerciala Romana (BCR) este partial detinuta de stat dar in curs de privatizare. Cu toate acestea, asa cum s-a identificat in Sectiunea 2.2.2, principalele provocari ale tranzitiei in sectorul financiar includ: diversificarea gamei de produse si cresterea volumului de finantare a economiei reale, in special in moneda locala, si luand in considerare rolul pietei locale de capital, finalizarea privatizarii sectorului bancar (in special privatizarea BCR si CEC), si continuarea reformei in sistemul de pensii. Obiectivele specifice ale Bancii in acest sector sunt urmatoarele:

Sectorul bancar: Activitatile Bancii se vor axa pe cresterea finantarii economiei reale si se vor concentra mai ales asupra urmatoarelor obiective strategice:

- *Intermediere financiara.* Obiectivul major il constituie diversificarea gamei de produse si finantarea sectorului privat. Nivelurile de intermediere din Romania sunt ramase in urma atat fata de cele din UE, cat si fata de cele din tarile care au devenit recent membre UE. Procesul de creare a cadrului institutional in sectorul financiar, desi este intr-o faza avansata, nu este finalizat si Banca va continua sa sprijine continuarea dezvoltarii acestui sector. Acest lucru se va realiza printr-o combinatie de participare, in continuare, la capitalul social al bancilor selectate si diversificarea gamei de produse puse la dispozitie prin intermediul institutiilor financiare romane.
- *Privatizari majore.* Sprijinirea eforturilor autoritatilor romane de a privatiza cele doua banci mari in care statul este inca actionar majoritar, BCR si CEC. Bancile detinute de stat reprezinta inca aproximativ 33 la suta din totalul activelor din sectorul bancar din Romania. Privatizarea BCR, cea mai mare dintre cele trei banci de stat care au mai ramas in Romania, a fost lansata in iulie 2005. In octombrie 2005, au fost alesi doi ofertanti cu care s-au continuat negocierile, respectiv Erste Bank si Banco Comercial Português. In iunie 2005, BCR detinea aproximativ 26 la suta din totalul activelor din sistemul bancar din Romania. Banca, impreuna cu IFC, a preluat un pachet minoritar de actiuni la BCR de 12.5 la suta plus o actiune fiecare, in contextul unei strategii revizuite de privatizare articulata pe doua faze. BERD si IFC au implementat un Plan de Dezvoltare a Cadrului Institutional la BCR in vederea pregatirii pentru privatizarea deplina pana la sfarsitul anului 2006. Banca poate sprijini si anumite oportunitati de fuziune si achizitie intre bancile private locale.
- *Introducerea pe scara mai mare de noi produse pentru IMM-uri, municipalitati mici si persoane individuale.* Banca va continua sa caute oportunitati de a participa la fondurile de investitii care investesc in IMM-urile din Romania. Va continua, de asemenea, sa acorde facilitati de credit ipotecar pentru banci selectate, acordand atenta cuvenita problemelor legate de protectia consumatorilor. O noua prioritate va fi acordarea de imprumuturi in moneda locala pentru finantari ipotecare, municipale si posibil pentru finantarea intreprinderilor private in vederea

sprijinirii investitiilor acestora in eficienta energetica. Totodata, Banca va lucra la infiintarea unei piate ipotecare secundare, prima obligatiune ipotecara urmand sa fie emisa in 2006. Banca a sprijinit 4 banci locale si o societate de imprumut ipotecar (Domenia Credit) in dezvoltarea produselor ipotecare standard care pot fi utilizate fie pentru emiterea de obligatiuni ipotecare, fie, pe termen mediu spre lung, pentru emiterea de titluri garantate cu creante ipotecare. In paralel cu aceste noi produse ale pietei de capital, Banca va avea in vedere si sprijinirea institutiilor ipotecare specializate.

IMM-uri si micro-intreprinderi: Sprijinirea dezvoltarii unei finantari durabile pentru micro-intreprinderi, intreprinderi mici si mijlocii (MIMM-uri). Banca va continua sa acorde bancilor parteneri facilitati de creditare pentru IMM-uri si micro-intreprinderi in cadrul Facultatii de Finantare a IMM-urilor UE/BERD si al Facultatii de Finantare a IMM-urilor SUA/BERD, precum si prin ProCredit Bank, banca specializata in micro-finantari, in care Banca detine 16,53 la suta din actiuni. Banca va continua cooperarea fructuoasa cu KfW ca partener al ProCredit Bank si va utiliza pachetele de care dispun cele doua institutii pentru imbunatatirea cadrului legislativ si de reglementare in domeniul micro-creditarii. Dupa ce se va aproba legea privind micro-finantarea, Banca va acorda, de asemenea, imprumuturi Institutiilor de Micro-Finantare Nebancare (NBMFI) viabile si reglementate pentru a avea acces la MIMM-urile din intreaga tara si in special din zonele rurale. Liniile de credit acordate institutiilor de micro-finantare nebankare selectate vor fi combinate cu asistenta tehnica in vederea consolidarii acestor intermediari financiari si a asigurarii unei finantari durabile pentru MIMM-uri.

Institutii financiare nebankare:

- *Sistemul de pensii.* Reforma sistemului de pensii de stat a fost mai lenta decat s-a anticipat, din diverse motive cum ar fi legislatia imperfecta, lipsa de fonduri, Romania avand printre cei mai multi pensionari raportat la forta de munca activa din CEE etc. Reforma are in vedere crearea unui sistem cu trei piloni, necesitand introducerea planurilor de pensii obligatorii si optionale, diferit de sistemul actual de tip "pay-as-you-go". Legislatia relevanta a fost adoptata in 2004 si modificata in 2005, lansarea fondurilor pentru Pilonul III fiind planificata provizoriu pentru ianuarie 2006. Banca va sprijini introducerea legislatiei adecvate pentru un sistem privat de pensii, care sa confere stabilitate si siguranta sectorului si sa asigure servicii de calitate viitorilor pensionari. Banca ar putea sprijini companii de fonduri de pensii private selectate.
- *Asigurari.* Sistemul de asigurari ramane la un nivel scazut de dezvoltare din cauza lipsei de cultura in domeniul asigurarilor dar si a imbunatatirilor necesare in legislatie si supraveghere. Banca va lua in considerare potentiale investitii in acest sector si va sprijini introducerea de noi produse de piata, cum ar fi asigurarile de sanatate. Dezvoltarea sectoarelor de asigurari si pensii este, de asemenea, importanta pentru crearea unei baze crescande de economii pe termen lung care vor sprijini dezvoltarea pietelor locale de capital, cum ar fi piata obligatiunilor corporatiste si o piata secundara a instrumentelor financiare bazate pe creante cum ar fi ipotecile (mentionate mai sus) si leasingul.
- *Continuarea dezvoltarii activitatilor de leasing.* Cu sprijinul deplin al Bancii prin realizarea a 5 tranzactii, leasingul s-a dovedit a fi o optiune atractiva de finantare pentru modernizarea activelor fixe si extinderea afacerilor. Activitatea societatilor de leasing s-a dezvoltat considerabil. Prin programul Phare al UE, Banca va continua sa asigure societatilor locale de leasing finantarea pe termen lung necesara pentru creditarea proiectelor de investitii ale intreprinderilor mici si mijlocii cu perioade mai lungi de rambursare.
- *Finantarea consumatorilor.* Banca va avea, de asemenea, in vedere dezvoltarea sectorului de finantare pentru consum si ar putea sprijini dezvoltarea acestui sector prin finantare tip credit si capital social.

Capital privat:

- Piata capitalului privat din Europa de Sud – Est este subdezvoltata. In consecinta, activitatile privind capitalul privat din Romania sunt sprijinite in primul rand prin fonduri de investitii care sunt fie (i) fonduri regionale axate pe noile state membre dar cu posibilitatea de a investi in

tarile candidate la aderare cum sunt Romania si Bulgaria; fie (ii) fonduri regionale axate pe zona Europei de Sud-Est in general (eventual, inclusiv Ucraina si Turcia); fie (iii) fonduri pentru Europa de Sud-Est destinate unui spatiu regional limitat (ex. numai Bulgaria si Romania sau numai republicile din fosta Iugoslavia). Se preconizeaza ca in anii urmati va creste numarul de fonduri noi destinate in mod special Europei de Sud-Est. Avand in vedere aderarea sa, Romania va fi una dintre primele tari care vor beneficia de investitii din aceste fonduri. Banca s-a angajat ferm sa contribuie la crearea unui sector al fondurilor de capital privat in Romania si in tarile invecinate, asa cum a facut in trecut in Statele Noi Membre UE. Banca va colabora cu managerii de fonduri care au experienta in economiile de tranzitie, precum si cu noii manageri care ar putea necesita ca Banca sa isi asume riscuri mai mari si sa se angajeze mai activ in procesul de monitorizare.

- Romania nu are inca un grup de manageri locali de fonduri cu suficienta competenta si experienta pentru a administra fonduri axate cu preponderenta pe societatile mici conduse de intreprinzatori locali. Banca va selecta manageri de fonduri pentru dezvoltarea acestei competente in cadrul sectorului, pe baza experientei dobandite si a lectiilor invatate in noile state membre. Cheia succesului pe termen lung va fi conlucrarea specialistilor experimentati in investitii, care adesea sunt expatriati, cu personalul local, pentru a asigura dezvoltarea si durabilitatea acestei activitati.
- Este, de asemenea, important sa se sprijine dezvoltarea investitorilor institutionali locali cum sunt fondurile de pensii, asigurari pe termen lung si scheme avansate de economii care presupun riscuri mai mari si investitii pe termen lung. Cu toate acestea, dupa cum s-a mentionat anterior, dezvoltarea acestor institutii interne a fost destul de lenta pana in prezent. Mai mult decat atat, transferul de competente este mai lent in cazul investitorilor locali interni decat in cazul furnizorilor de servicii (manageri de fonduri) a caror expertiza a beneficiat de talentul disponibil pe pietele mai dezvoltate.

3.3 Implicatiile strategiei Bancii asupra mediului

Prioritatile propuse pentru investitiile Bancii includ o serie de sectoare care sunt asociate cu riscul de mediu, cum ar fi generarea de energie electrica, productia si transportul de petrol si gaze, agrotehnia, turismul si reabilitarea si dezvoltarea portuara. Sectoarele care ridica cele mai multe provocari ofera de regula si oportunitati de introducere a standardelor internationale de operare, de imbunatatire a eficientei si managementului, si de crestere a transparenței si a constientizării publicului.

Va trebui sa se acorde o atentie speciala problemelor sociale in cazul proiectelor pe scara larga din sectorul turismului si agrotehniei. Suportabilitatea tarifelor proiectelor de distributie de curent electric si termoficare, precum si de alimentare cu apa si tratare a apei reziduale vor avea o importanta deosebita pentru cele 25 la suta din populatie care traiesc in saracie. Evaluarea problemelor privind forta de munca, in special in privinta discriminarilor, va fi importanta pentru orice proiect care presupune angajare sau relocare de personal pe scara larga.

Strategia include si propuneri privind proiecte orientate spre protectia mediului in domeniile infrastructurii municipale si de mediu, cum ar fi transportul urban, termoficarea urbana si gestionarea deseurilor solide, precum si eficienta energetica.

Avand in vedere angajamentul Romaniei privind *acquis-ul comunitar al UE*, concentrarea Bancii in domeniul mediului va fi sa sprijine progresul sau continuu. Datorita portofoliului extins si listei de proiecte potentiale ale Bancii in Romania, este de asteptat ca verificarile de mediu sa fie ample si este probabil sa existe oportunitati concrete in sectoare cum ar fi energia, eficienta energetica, si industria.

3.4 Cofinantare, fonduri pre- si post-aderare

Banca va continua sa fie un important catalizator in mobilizarea cofinantarii, atat comerciale cat si din partea donatorilor. Unele dintre cele mai mari tranzactii in curs, cum ar fi Centura Constantei

care necesita finantare totala de 649 milioane €, permit cofinantarea cu UE si alte IFI-uri. Vor fi avute in vedere cu precadere oportunitatile de sindicalizare si cofinantare adresandu-se, printre altele, componentelor de mediu sau sociale ale proiectelor, cum este cazul Facilitatilor pentru Proiectul de Apa si Apa Reziduala, unde exista o stransa cooperare cu programul ISPA.

Experienta a demonstrat ca absorbtia fondurilor UE constituie o problema. Comisia Europeana, BEI si BERD lanseaza Programul de Asistenta Comuna pentru Pregatirea Proiectelor in Regiunile din Europa (JASPERS), o initiativa politica majora care isi propune sa sprijine pregatirea unor proiecte de inalta calitate care sa fie eligibile pentru fondurile UE structurale si de coeziune. Acest lucru va da de asemenea posibilitatea Comisiei sa aprobe mai repede proiectele bine pregatite. JASPERS va fi complementar activitatii de pregatire a proiectelor efectuata de autoritatile nationale si locale.

Banca a dovedit ca poate fi un factor cheie de succes in depasirea constrangerilor de capacitate si in asigurarea absorbtiei fondurilor EU in timp util si judicios administrate.

3.5 Dialogul politic

Banca va continua un dialog politic activ cu guvernul si autoritatile cu privire la factorii importanti care obstructioneaza mediul de afaceri in atragerea de ISD-uri mai mari, cum ar fi codul muncii, aplicarea legii si capacitatea administrativa. Banca este membru al Consiliului Investitorilor Straini si al mai multor grupuri de lucru sectoriale.

- Codul muncii a fost identificat ca fiind unul dintre principalele domenii care necesita modificari pentru a permite dezvoltarea mediului de afaceri si Banca va colabora strans cu reprezentantii societatilor locale si straine pentru a face mai competitiv codul muncii.
- Va continua dialogul politic din sectorul energetic pentru finalizarea privatizarii acestui sector si intarirea independentei organismelor de reglementare in domeniul electricitatii si gazelor.
- Va sustine eforturile guvernului de dezvoltare a unui model PPP eficient care sa ajute la depasirea deficientelor din infrastructura locala si a constrangerilor bugetare prin implicarea sectorului privat in finantarea si sustinerea tuturor tipurilor de proiecte de infrastructura.
- Trebuie imbunatatita capacitatea administrativa de absorbtie a fondurilor UE si se va acorda o atentie deosebita pregatirii proiectelor pentru fondurile structurale si de coeziune din perioada de pre-aderare si post-aderare.
- Trebuie sa se sprijine dezvoltarea pietelor de capital, si mai ales a fondurilor private de pensii. In aceasta privinta, trebuie spus ca daca nu se iau masuri de largire a bazei de impozitare (veniturile din impozite sunt printre cele mai mici din regiune, reprezentand 30 la suta din PIB) perspectivele de capitalizare a fondurilor de pensii raman reduse.
- Imbunatatirea administrarii fondului forestier pentru a asigura o aprovizionare transparenta si regulata cu material lemnos a tuturor societatilor de prelucrare a lemnului.

4. ALTE INSTITUTII FINANCIARE INTERNATIONALE SI DONATORI MULTILATERALI

Cooperarea cu donatori si IFI

Cooperarea Bancii cu alte IFI-uri in Romania a fost intensa si s-a derulat in mod regulat timp de multi ani. Aceasta include consultari si intalniri intre donatori, privind aspecte generale sau proiecte specifice, pentru a evita dublarea inutila a eforturilor depuse si a spori caracterul complementar al interventiilor. Ca urmare, exista un nivel ridicat de coordonare intre Banca, Delegatia CE, BEI, FMI, si Banca Mondiala, precum si obiective comune pentru sprijinirea restructurarilor din sectorul public si dezvoltarea administratiei publice, imbunatatirea conditiilor de mediu si dezvoltarea infrastructurii. Conducatorii IFI-urilor din Romania se intalnesc lunar pentru coordonarea activitatilor si schimb de informatii. Proiectul Strategiei de Tara 2005 pentru Romania a fost discutat cu reprezentantii locali ai acestor organizatii si a fost avizat de catre acestia.

4.1 Uniunea Europeana (UE)

Asistenta multilaterală de pre-aderare pentru Romania finantata din imprumuturi nerambursabile acordate de UE se ridica la un total de 912 milioane € pentru anul 2004. Prevederile pentru 2005 si 2006 se ridica la o asistenta financiara generala de aproximativ 929 milioane € pentru anul 2005, si 997 milioane € pentru anul 2006. In Foaia de Parcurs elaborata in noiembrie 2002 pentru aderarea Romaniei si Bulgariei Comisia Europeana a prevazut o crestere substantiala a asistentei financiare in anii 2004 (+20%), 2005 (+ 30%), si 2006 (+ 40 %), cu conditia ca Romania sa inregistreze progrese in implementarea foii de parcurs si imbunatatirea capacitatii de administrare a fondurilor UE. Asistenta este directionata prin mai multe programe:

PHARE: Inca din 2000, programul PHARE are ca obiectiv sprijinirea Romaniei in pregatirea pentru aderarea la UE in trei domenii principale: constructia institutionala si implementarea efectiva a "acquis-ului comunitar" (2/3) si coeziunea economica si sociala (1/3). Sumele alocate pentru Romania prin programul PHARE se ridica la 279 milioane € pentru exercitiile bugetare 2002 si 2003, 435 milioane € pentru 2004, si se prevad 427 milioane € pentru 2005 si 468,5 milioane € pentru 2006. Contributia totala PHARE in Romania in perioada 1990-2005 a fost la sfarsitul lunii august 2005 de aproximativ 2,6 miliarde €, cu contracte in valoare de aproximativ 1,8 miliarde €.

ISPA (Instrument pentru Politici Structurale de Pre-aderare): Programul ISPA, care a debutat in 2000, sprijina proiectele majore de infrastructura de mediu si transporturi. In ultimii cinci ani, Romania a angajat bugetul anual total alocat pentru perioada 2000 - 2005, care a crescut de la 238 milioane € la 348 milioane €, si care este bine echilibrat intre sectoarele mediului si cel al transporturilor. Suma totala a celor 61 de Memorandumuri de Finantare ISPA semnate (40 pentru mediu (35 pentru investitii si 5 pentru masuri TA), 20 pentru Transport (11 pentru investitii, 9 pentru TA) si 1 pentru constructia institutionala din ambele sectoare) este de 2,8 miliarde €, din care 74% reprezinta imprumuturi nerambursabile ISPA in valoare de 2,1 miliarde €.

Implementarea proiectelor ISPA a inceput la mijlocul anului 2000. Pana in prezent s-au incheiat in total 125 de contracte (87 pentru mediu, 33 pentru transporturi si 5 pentru constructia institutionala) in valoare de 959,6 milioane €. Raportul dintre sumele contractate si suma totala angajata este acum de 40,25%.

SAPARD (Program Special de Masuri pentru Agricultura si Dezvoltare Rurala): Programul SAPARD sprijina masurile de dezvoltare agricola si rurala. Incepand din anul 2000, sumele alocate anual Romaniei in cadrul SAPARD variaza intre 150-160 milioane €. La sfarsitul lunii august 2005 creditele acordate pentru proiecte SAPARD se ridicau la 650 milioane €. Acestea includ 180 de proiecte in valoare de 102 milioane € privind imbunatatirea procesarii si comercializarii produselor agricole si piscicole, 607 proiecte in valoare de 484 milioane € vizand dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurii rurale, 13 proiecte in valoare de 1,7 milioane € pentru asistenta tehnica, 440 proiecte in

valoare de 43,32 milioane € pentru investitii in holdingurile agricole, si 335 proiecte in valoare de 19 milioane € pentru diversificarea zonelor rurale.

JASPERS (Programul de Asistenta Comuna pentru Pregatirea Proiectelor in Regiunile din Europa): Aceasta noua initiativa lansata de Comisia Europeana, BEI si BERD va completa activitatea de pregatire a proiectelor desfasurata de autoritatile nationale si locale (vezi 3.4).

4.2 Banca Europeana de Investitii (BEI)

BEI are un portofoliu de imprumut de 4,3 miliarde € semnat in data de 31 decembrie 2005 in Romania, din care 49 la suta au fost folositi. Portofoliul include proiecte in domeniul transporturilor (drumuri, aeroporturi si cai ferate), energie, telecomunicatii, utilitati municipale si IMM-uri. In 2004, BEI a aprobat 6 proiecte in valoare totala de 411 milioane €. In 2005, BEI a aprobat 6 proiecte in valoare totala de 950 milioane €. In anii urmasori, BEI se va axa pe proiecte in sectoarele transporturilor, energiei, mediului, investitiilor straine directe, precum si in proiecte sociale si telecomunicatii. Banca va coopera strans cu BERD in domeniul PPP-urilor in Romania precum si in celelalte sectoare mai sus mentionate.

4.3 Fondul Monetar International (FMI)

Al zecelea si cel mai recent acord cu FMI a fost aprobat pe 7 iulie 2004. Este un Acord Stand-by (SBA) de 24 de luni, din care autoritatile romane nu au intentia sa traga transe de imprumut. Se intentioneaza sa fie ultimul acord incheiat de Romania cu FMI, dupa care vor urma numai consultari anuale. Acordul este bazat pe angajamentele Romaniei privind politicile macro economice pentru perioada 2005-2006 si da acces la fonduri in valoare de 250 milioane DST (367 milioane USD), ce vor fi folosite numai in cazul in care se produc evenimente economice neprevazute. SBA este in impas in momentul de fata din cauza ca nu s-a ajuns la un acord privind fazele doi si trei de verificare.

Pe langa SBA, FMI a sprijinit tranzitia din Romania prin acordarea unui volum substantial de asistenta tehnica intr-o serie de domenii, cu peste 40 de misiuni incepand din 1990. Asistenta specializata din partea expertilor Fondului s-a concentrat pe o serie de domenii cheie, incluzand: reforma fiscala, modernizarea bancii centrale si a sistemului bancar, crearea unei structuri juridice orientate catre piata, cursuri de pregatire profesionala si o mai buna colectare si raportare a datelor statistice.

4.4 Grupul Bancii Mondiale

Din 1991 volumul total de asistenta acordata de BM, inclusiv operatiunile IFC si MIGA, a depasit 6 miliarde USD si a avut ca obiectiv sa ajute transformarea Romaniei intr-o economie de piata si totodata masuri de protejare a celor mai vulnerabili in acest proces.

Volumul actual de asistenta BIRD se ridica la aproximativ 1,51 miliarde USD si este materializat in 20 de imprumuturi, o operatiune de garantie, sase activitati care nu implica imprumut si noua imprumuturi nerambursabile.

Exercitiul financiar 2005¹⁸ a fost un an special atat in ce priveste noile angajamente, cat si in ce priveste noile produse. Portofoliul a crescut cu aproximativ 786 milioane USD, reprezentand angajamente in baza a sapte noi imprumuturi. Totodata, a fost dezvoltat un produs nou, respectiv garantarea partiala a riscului, care a fost folosit pentru Garantarea Partiala a Riscului pentru Privatizarea Distributiilor de Energie Electrica din Banat si Dobrogea (76,7 milioane USD).

Asistenta BIRD a fost orientata spre obiective de dezvoltare care pot fi clasificate in trei categorii mari: (i) promovarea cresterii durabile a sectorului privat; (ii) reducerea nivelului de saracie si

¹⁸ Exercitiul financiar al Bancii Mondiale este 1 iulie – 30 iunie.

dezvoltarea umana; si (iii) imbunatatirea conducerii si constructia institutionala. Schimbarile in structura angajamentelor pentru exercitiul financiar 2006 vor reflecta evolutia prioritatilor la nivel de tara, care sunt axate in momentul de fata pe agenda integrarii in UE.

Romania a devenit membra IFC in 1990. De la acea data, IFC a aprobat 849 milioane USD, inclusiv 241 milioane USD sub forma de imprumuturi sindicalizate, pentru finantarea a peste 30 de proiecte in diverse sectoare de activitate. Portofoliul IFC in Romania se ridica la 418 milioane USD, investitiile fiind impartite intre sectoarele de activitate cele mai importante, inclusiv sectorul bancar, leasing, finantarea locuintelor, infrastructura, celuloza si hartie, industrie generala, petrol si gaze, telecomunicatii, comert cu amanuntul si asistenta medicala. Buna cooperare cu BERD este reflectata in proiecte comune cum ar fi Distrigaz Sud, BCR si Banc Post.

In perioada 2006-2009, angajamentul Bancii Mondiale va fi axat pe procesul de integrare in UE, cadrul strategic care va directiona imprumuturile viitoare fiind concentrat pe facilitarea integrarii economice si a coeziunii sociale cu UE. Au fost indentificate ca prioritati majore mai multe domenii: incheierea reformelor in vederea aderarii la UE, infrastructura, sanatatea, educatia si agricultura. Un alt element important este dezvoltarea sinergiilor operationale cu alti parteneri de dezvoltare, in special cu Comisia Europeana, Banca Europeana de Investitii si BERD.

4.5 Agentia SUA pentru Dezvoltare Internationala (USAID)

USAID si-a inceput activitatea in Romania in 1991. De la acea data, sumele totale alocate Romaniei prin USAID au depasit 450 milioane USD. In 2005, bugetul anual USAID pentru Romania a fost de 30 milioane USD, din care 10 milioane USD au fost alocati pentru sprijinirea activitatilor de dezvoltare economica. Obiectivele acestor activitati includ: reforma cadrului juridic si de reglementare a mediului de afaceri; sprijinirea organizatiilor si institutiilor guvernamentale care sustin afacerile; cresterea competitivitatii intreprinderilor romane private; si promovarea cresterii investitiilor din S.U.A. si a comertului cu aceasta tara. Suma de 9 milioane USD a fost alocata pentru activitatile de consolidare a unei guvernari democratice si a statului de drept, respectiv pentru activitati menite sa duca la: cresterea participarii cetatenilor la luarea deciziilor pe plan local si la imbunatatirea prestarii, eficientei si responsabilitatii serviciilor publice; promovarea activismului civic, actelor filantropice, voluntariatului si includerii grupurilor vulnerabile in agenda publica; imbunatatirea dialogului dintre grupurile civice si membrii Parlamentului; promovarea dezbaterii pe tema reformei electorale; si cresterea nivelului de raspundere a reprezentantilor alesi. Programul USAID privind promovarea statului de drept sprijina consolidarea independentei sistemului judiciar. In 2005, USAID a alocat suma de 6,5 milioane USD pentru asistenta in domeniul imbunatatirii serviciilor privind asistenta copiilor si de sanatate. Tot in 2005, USAID a alocat peste 4 milioane USD pentru a ajuta Romania in eforturile sale de indepartare a urmarilor dezastrelor cauzate de inundatiile masive care s-au produs in primavara si vara anului 2005.

Finantarea USAID pentru sprijinirea Romaniei este planificata sa se incheie in 2007, unele activitati urmand a fi implementate in 2008.

ANEXA 1 – EVALUAREA POLITICA

Conformarea cu prevederile Articolului 1

Romania este angajata in respectarea principiilor democratiei multipartite, a pluralismului si a economiei de piata, in conformitate cu prevederile Articolului 1 din Acordul de Infiintare a Bancii. Romania a inregistrat progrese considerabile in ultimii ani in consolidarea institutiilor care garanteaza democratia, statul de drept, drepturile omului si protectia minoritatilor. Ultimele trei alegeri (din 1996, 2000 si 2004) au avut drept rezultat schimbari atat in ce priveste guvernul, cat si presedintele. Alegerile parlamentare si prezidentiale din noiembrie si decembrie 2004 au fost apreciate de catre observatorii internationali ca fiind in general alegeri libere si corecte, desi s-au constatat unele nereguli procedurale si observatorii si-au exprimat ingrijorarea in legatura cu aparenta partinire politica a unor opinii din mass media in perioada campaniei electorale.

Raspunderea politica

Liderii politici din Romania sunt raspunzatori in fata electoratului prin alegeri regulate atat pentru membrii executivului cat si ai legislativului. In vreme ce Presedintele are puteri exclusive in ce priveste politica externa, Primul-Ministru constituie centrul puterii politice din Romania. Parlamentul bicameral al Romaniei cuprinde Camera Deputatilor si Senatul. In conformitate cu Constitutia din 1991 a Romaniei, membrii ambelor camere sunt alesi in mod direct pentru un mandat de patru ani, in baza reprezentarii proportionale si a listelor nationale de partide. Presedintele Romaniei este si el ales in mod direct, cu un prag minim de 50 la suta in prima runda de alegeri, urmata de o a doua runda intre primii doi candidati cu cele mai multe voturi. Conform amendamentelor constitutionale aprobate prin referendum national o data cu alegerile prezidentiale din 2004, mandatul Presedintelui a fost extins de la patru la cinci ani. In general, acest sistem electoral asigura un sistem adecvat de verificare si echilibru intre componenta legislativa si cea executiva. Cu toate acestea, in pofida progresului inregistrat in 2005, raman inca de rezolvat probleme importante de reforma. In special, interferenta executivului in activitatea judiciara continua sa fie o problema.

Conform Oficiului pentru Institutiile Democratice si pentru Drepturile Omului (ODIHR) al OSCE, alegerile parlamentare si prezidentiale din Romania din 2004 au fost in general libere si corecte, oferind alegatorilor romani “o posibilitate de alegere larga si reala” si au fost caracterizate printr-o campanie electorala “puternic contestata” cu dezbateri aprinse. Desi a consemnat ca presa scrisa a fost “practic neingradita” in reflectarea campaniei, OSCE si-a exprimat ingrijorarea privind rapoartele in legatura cu presiunile exercitate asupra jurnalistilor pentru a-si limita criticile aduse guvernului, si a evidentiat mai multe inconsistente si prevederi ambigue din Legea electorala a Romaniei. O misiune de observatori a Asociatiei nepartinice Pro Democratia din Romania (APD) a constatat nereguli extinse in decursul primei runde a alegerilor prezidentiale, in special prin folosirea unor liste de votare suplimentare. Comisia Electorala a introdus reforme in acest domeniu al legislatiei electorale dupa prima runda si APD a raportat numai nereguli limitate in cea de-a doua runda de votare.

In alegerile parlamentare din noiembrie 2004, Partidul Social Democrat (PSD) aflat la guvernare a castigat un numar mare de locuri in ambele camere, respectiv 113 din 332 de locuri (34.0%) in Camera Deputatilor si 46 din 137 de locuri (33.6%) in Senat. Partidul Umanist din Romania (PUR), care a candidat in alianta cu PSD, a obtinut inca 19 locuri in Camera Deputatilor si 11 in Senat. Opozitia, care a inclus Partidul National Liberal (PNL) de centru-dreapta si Partidul Democrat (PD) de centru, s-a unit in Alianta Dreptate si Adevar (Alianta DA) si a castigat 112 de locuri (33.7%) in Camera Deputatilor si 45 de locuri (32.8%) in Senat. Acest fapt a lasat sa se creada ca alianta de Uniune Nationala a PSD si PUR va forma un guvern.

Cu toate acestea, in alegerile prezidentiale din luna urmatoare, liderul Partidului Democrat Traian Basescu a reusit surprinzator in runda a doua sa il invinga pe liderul PSD, Adrian Nastase. Atunci PUR a parasit alianta de Uniune Nationala si a semnalat ca este dispus sa se alature Aliantei DA. Presedintele Basescu i-a cerut lui Calin Popescu Tariceanu din Alianta sa formeze un guvern. Coalitia care a rezultat si care include PNL, PD, PUR - care si-a schimbat denumirea in Partidul Conservator in mai 2005 - si Uniunea Democrata a Maghiarilor din Romania (UDMR), are o mica majoritate in Senat si depinde de sprijinul deputatilor minoritatilor nationale si independenti din Camera Deputatilor.

Primul-Ministru Tariceanu a format un cabinet tanar – marcand o cotitura importanta fata de majoritatea guvernelor post-comuniste din Romania, care aveau tendinta de a reflecta fosta ierarhie comunista – si a declarat intentia guvernului sau de a implementa un program de reforme orientat spre asigurarea aderarii Romaniei la UE in 2007, inclusiv consolidarea fiscala, restructurarea si privatizarea, precum si combaterea coruptiei.

Romania are o societate civila activa si angajata politic care este puternic implicata in procesul de integrare a Romaniei in structurile economice, politice si de securitate Euro-Atlantice. Participanti influenti din societatea civila romana au jucat un rol important in alegerile din 2004, ONG-urile locale fiind implicate in diverse aspecte ale procesului electoral. In special, Coalitia pentru un Parlament Curat (CPC) si Asociatia Pro Democratia (APD) au furnizat informatii importante electoratului despre candidati si despre modul de derulare a alegerilor.

Statul de drept

Guvernele succesive din Romania au facut din aderarea la UE in 2007 o prioritate de prima importanta, care necesita reforme majore si ample in justitie si in administratia publica si o activitate intensa pentru combaterea coruptiei. Conform numeroaselor analize nationale si internationale, coruptia ramane o problema grava si de amploare in Romania. Totusi, guvernul a intreprins o serie de initiative recente pentru combaterea coruptiei, inclusiv adoptarea legislatiei anti-coruptie. In martie 2005, guvernul a adoptat un Plan de Masuri si Strategie ambitios pentru reforma sistemului juridic, care a fost implementat conform programului.

Exista unele indicii ca nivelul coruptiei a scazut in ultimii trei ani. Conform Studiului BERD privind Performanta Intreprinderilor si Mediul de Afaceri (BEEPS), indicatorii coruptiei administrative in Romania s-au imbunatatit in perioada dintre anul 2002 si 2005. Studiile Bancii Mondiale/IFC *Efectuarea Afacerilor* au constatat, de asemenea, ca Romania se numara printre reformatorii de frunte in combaterea coruptiei. Cu toate acestea, conform BEEPS, nivelul coruptiei din Romania ramane peste media tarilor avansate in procesul de tranzitie (tarile UE 8) si este mai ridicat decat nivelul coruptiei inregistrat in economiile de piata. Totodata, numarul actiunilor in justitie incheiate cu succes ramane scazut, mai ales in cazul coruptiei la nivel inalt.

Amendamentele la Constitutia Romaniei adoptate in 2003 au declarat justitia o ramura separata si egala a statului si au facut raspunzator Consiliul Superior al Magistraturii de asigurarea independentei justitiei. Cu toate acestea, in practica, raman inca o serie de semne de intrebare privind imixtiunea executivului in activitatea judiciara. Un studiu oficial efectuat de Ministerul Justitiei in 2004 a constatat ca majoritatea judecatorilor au fost supusi presiunii politice in exercitarea atributiilor lor. In plus fata de aceasta, exista o lipsa cronica de judecatori bine pregatiti care sa se ocupe de cazurile mari, si ca urmare un procent ridicat din sentintele civile fac obiectul recursului, fapt care submineaza increderea publica in competenta justitiei.

Drepturile civile si drepturile omului

Drepturile civile si drepturile omului in Romania sunt, in general, bine definite si aparate de catre stat. ONG-ul international Freedom House a clasificat in 2005 Romania ca "libera," plasand-o la egalitate cu Serbia si Muntenegru si ceva mai putin libera decat Bulgaria si Croatia. Cu toate acestea, Freedom House a constatat si o usoara deterioare a drepturilor politice in Romania, ca urmare a neregulilor din prima runda a alegerilor prezidentiale. Principalele aspecte de ingrijorare privind drepturile civile si drepturile omului sunt libertatea si independenta mass media si protectia drepturilor nationalitatilor minoritare.

Mass media din Romania se caracterizeaza printr-un pluralism considerabil si diversitate a opiniilor politice. Constitutia din 1991 consfinteste libertatea de exprimare si libertatea presei, Legea adoptata in 2001 cu privire la Accesul Liber la Informatiile de Interes Public asigura jurnalistilor puteri statutare pentru a solicita informatii oficiale, iar Legea Alegerilor prevede ca toti candidatii trebuie sa aiba acces la radio si televiziune in perioada oficiala a campaniei. Cu toate acestea, la inceputul anilor 2000, existau indoieli privind libertatea mass mediei, deoarece s-a constatat ca un control politic si economic extensiv a dus la cresterea auto-cenzurarii si la diminuarea independentei mass media. In studiul sau *Libertatea Presei* efectuat in 2005, Freedom House a clasat Romania pe locul 13 intre cele 27 de tari in tranzitie si pe locul 104 din totalul de 194 tari, clasificand-o ca "Partial Libera". Printre problemele majore s-au numarat finantarea extensiva acordata de guvern si favorizarea mijloacelor mass media progubernamentale de catre societati detinute de stat, care au generat la randul lor o auto-cenzurare semnificativa in randul jurnalistilor romani.

Dupa repetate apeluri facute in 2004 pentru imbunatatirea climatului mass media in Romania, in octombrie 2005 Comisia Europeana a consemnat "evolutii pozitive in domeniul libertatii de exprimare". Raportul Comisiei a evidentiat adoptarea unei Ordonante de Urgenta in mai 2005, care asigura o mai mare transparenta a achizitionarii spatiului publicitar de catre institutiile publice, si reforma Comitetului Parlamentar de Investigare care s-a efectuat in vara anului 2005, avand ca obiectiv consolidarea managementului televiziunii, a publicatiilor si radioului detinute de stat. Cu toate acestea, raportul Comisiei a aratat ca mai sunt necesare reforme pentru asigurarea securitatii ziaristilor care se ocupa de investigatii si a transparentei proprietatii asupra mass media.

Intr-un raport recent, CE a laudat progresele Romaniei in implementarea programelor de sprijinire a minoritatilor nationale, inclusiv prin infiintarea unui Consiliu al Minoritatilor Nationale si dreptul de reprezentare speciala a minoritatilor in Parlament. Cu toate acestea, CE a concluzionat ca situatia romilor continua sa fie un subiect de ingrijorare. Comisia Europeana a salutat adoptarea de catre guvern a unor noi legi privind protectia minoritatilor nationale in mai 2005, dar si-a exprimat totodata ingrijorarea in legatura cu lipsa de progres in implementarea Strategiei Romaniei din 2001 privind populatia roma.

Relatii externe

Inca din 1990, obiectivul major al politicii externe a Romaniei a fost aderarea la NATO si Uniunea Europeana. NATO a invitat Romania la discutii privind aderarea la intalnirea la nivel inalt de la Praga, din 2002, protocolul de aderare a fost semnat in mai 2003 si Romania a devenit membra NATO in martie 2004. Totodata, incepand din anul 2000, Romania a facut progrese semnificative in negocierile privind aderarea sa la UE si a semnat un tratat de aderare, impreuna cu Bulgaria, la data de 25 aprilie 2005. Tratatul prevede aderarea Romaniei in ianuarie 2007, desi progresul lent inregistrat in procesul reformei in ultimul an a ridicat intrebari cu privire la data oficiala de aderare. In octombrie 2005, Comisia Europeana a emis un raport prin care cerea Romaniei sa isi accelereze eforturile si sa abordeze domeniile sensibile in care reformele au progresat intr-un ritm mai lent in ultima vreme. O decizie finala privind indeplinirea de catre Romania a cerintelor de aderare la

Uniune in ianuarie 2007 sau nu va fi luata de catre Consiliul European in aprilie sau mai 2006, cand se va redacta un nou raport.

Politica externa pro-europeana a Romaniei a avut efecte pozitive asupra relatiilor sale regionale. Relatiile dintre Ungaria si Romania au cunoscut o imbunatatire continua incepand de la mijlocul anilor 1990. Relatiile cu Serbia, Muntenegru si Bulgaria au fost constant bune. Reunificarea cu Moldova, care are o populatie cu 60 la suta de etnici romani, a pierdut sprijin si in Romania si in Moldova, dar relatiile bilaterale se imbunatatesc continuu. Relatiile Romaniei cu Ucraina au fost afectate de problema demarcarii granitelor de-a lungul fluviului Dunarea in 2004, fapt ce a avut implicatii asupra drepturilor de forare in Marea Neagra. Cu toate acestea, de la venirea la putere a administratiei Yushchenko in iarna din 2004-2005, relatiile dintre Romania si Ucraina s-au imbunatatit.

ANEXA 2 – TRANZITIA SISTEMULUI JURIDIC

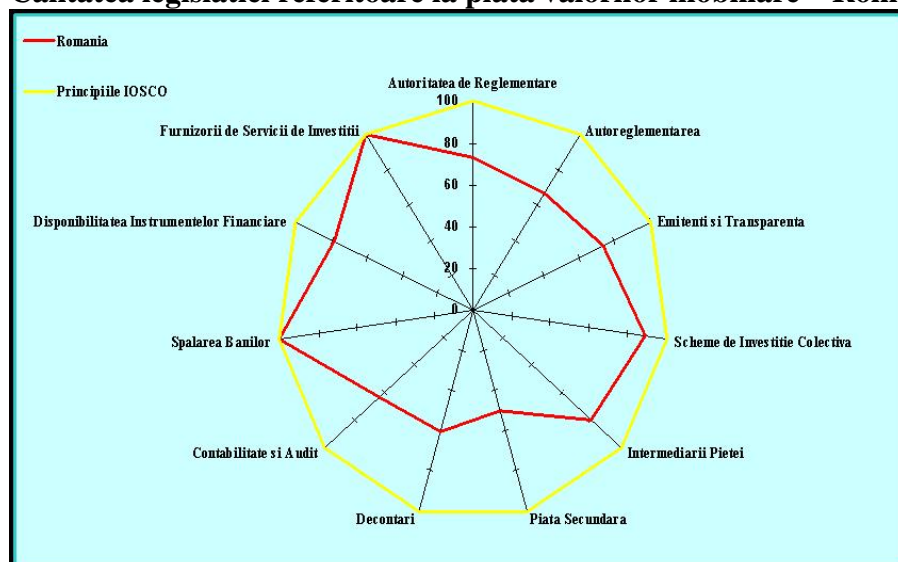
BERD a efectuat si a actualizat regulat o serie de evaluari ale tranzitiei in sistemul juridic in tarile in care opereaza, acordand o atentie deosebita unor domenii selectate ca fiind relevante pentru activitatea de investitii: pietele de capital, legea societatilor si conducerea corporatista, concesiunile, insolabilitatea, tranzactiile garantate si telecomunicatiile. Instrumentele existente evalueaza atat calitatea legilor “asa cum sunt redactate” (care mai este denumita si “acoperire”) cat si implementarea efectiva a legilor (care mai este denumita si “eficienta”). Toate rezultatele acestor evaluari pot fi consultate pe site-ul www.ebrd.com/law. Prezenta anexa face un rezumat al rezultatelor inregistrate pentru Romania, insotite de comentarii critice ale expertilor juristi ai Bancii care au facut evaluarile.

Pietele de capital

Legislatia primara care reglementeaza pietele de valori mobiliare este Legea Nr. 297/2004 (“Legea Pieteii de Capital”), care a intrat in vigoare in data de 28 iulie 2004. Legea Pieteii de Capital unifica intr-o singura lege reglementarile anterioare continute in diferite acte si transpune o serie de directive UE in vederea anticipatei intrari a Romaniei in UE in 2007.

Comisia Nationala a Valurilor Mobiliare din Romania (“CNVM”) este organismul de reglementare a pietei valorilor mobiliare. CNVM a fost infiintata in octombrie 1994 ca organism independent de reglementare, subordonat Parlamentului, avand autoritatea de a impune amenzi si de a emite reglementari cu caracter de lege. Veniturile CNVM provin din comisioane / tarife percepute pentru diverse operatiuni pe pietele de capital si nu depind de bugetul de stat. CNVM asigura supravegherea bursei de valori si a intermediarilor financiari, precum si a preluarilor si are totodata autoritatea de a aplica prevederi privind informatiile privilegiate, precum si de a impune cerinte de diseminare de informatii.

Calitatea legislatiei referitoare la piata valorilor mobiliare – Romania (2004)

Nota: Extremitatea fiecărei axe reprezintă un punctaj ideal, respectiv corespunzător standardelor stabilite în *Obiectivele și Principiile Reglementarilor privind Valorile Mobiliare*, emise de IOSCO. Cu cât este mai extinsă ‘panza de paianjen’, cu atât este mai aproape de aceste principii legislația țării privind piața valorilor mobiliare.

Sursa : Evaluarea BERD a Legislației privind Piața Valorilor Mobiliare 2004

In Evaluarea sa din 2004 a Legislatiei privind Piata Valorilor Mobiliare, BERD a evaluat Pietele de Valori Mobiliare din Romania in raport cu “Obiectivele si Principiile Reglementarilor privind Valorile Mobiliare” publicate de Organizatia Internationala a Comisiilor de Valori Mobiliare (IOSCO). Rezultatul a demonstrat ca legislatia romana se “conformeaza la nivel mediu” cu standardele internationale. Dupa cum se indica in graficul de mai sus, deficiente importante s-au inregistrat in sectiunile privind “Piata Secundara”, “Decontari” si “Contabilitate si Audit”. Cu toate acestea, rezultatele preliminare ale unei recente actualizari a evaluarii au relevat o serie de

imbunatatiri legislative semnificative in cadrul juridic al Romaniei in perioada 2004-2005. In pofida acestui progres, mai sunt inca deficiente in sistem, inclusiv faptul ca nu se prevede dezvaluirea detinatorului principal sau al proprietarilor indirecti; absentia unor prevederi specifice care sa acorde actionarilor dreptul de a depune plangeri la organismul de reglementare; si absentia unui mandat clar al CNVM pentru protejarea drepturilor actionarilor. Legea este inca ambigua in ceea ce priveste obligatiile de raportare in cazul tranzactiilor intre parti afiliate. In ce priveste aspectele procedurale, inca nu s-au adoptat o serie de reglementari de implementare necesare pentru Legea Pietei de Capital. Alte aspecte privind conducerea corporativa sunt prezentate in sectiunea urmatoare.

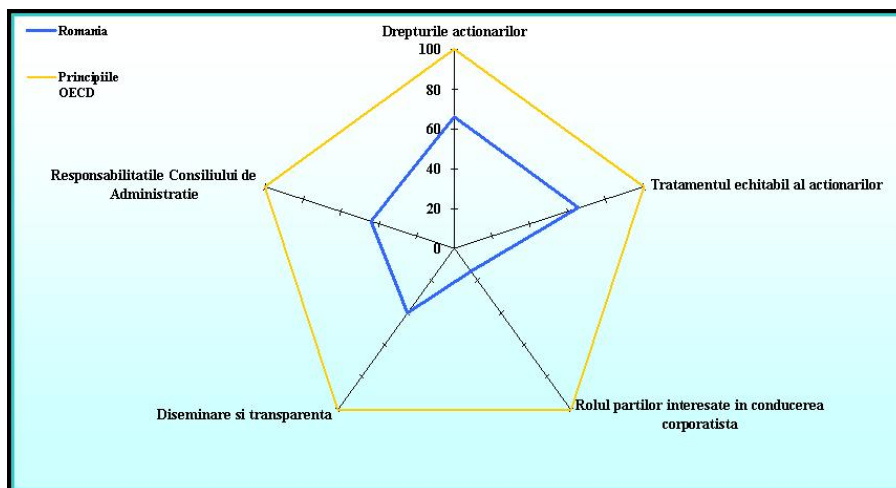
Legea societatilor si conducerea corporativa

Principalele legi care se ocupa de conducerea corporativa sunt legea nr. 31/1990 (“Legea societatilor comerciale”) si Legea Pietei de Capital – a se vedea mai sus. Legea societatilor comerciale a fost adoptata in noiembrie 1990, a fost modificata de mai multe ori, si publicata in forma revizuita in Monitorul Oficial din noiembrie 2004.

In 2003-2004, BERD a evaluat legislatia romana privind conducerea corporativa in raport cu “Principiile Conducerii Corporative” publicate de OCDE. Rezultatul a demonstrat ca legislatia romana in acest domeniu are “un nivel scazut de conformare” cu principiile OCDE. Dupa cum se indica in graficul de mai jos, exista deficiente in toate sectiunile evaluate. In ce priveste “Dreptul Actionarilor”, legislatia nu prevede ca actiunile sa fie integral platite inainte de a putea fi transferate si nu se stipuleaza necesitatea ca acordurile dintre actionari sa fie facute publice. Mai mult decat atat, nu sunt reglementate detinerile incrucisate de actiuni, iar legislatia in domeniu nu contine nici o prevedere referitoare la posibilitatea ca actionarii sa includa chestiuni suplimentare pe ordinea de zi sau sa puna intrebari managementului si sa obtina un raspuns inainte de intrunirea adunarii generale.

In ce priveste “Tratamentul Echitabil al Actionarilor”, legislatia lasa pe seama statutelor posibilitatea de a acorda drepturi diferite de vot actionarilor. Tranzactiile majore nu fac obiectul unor proceduri specifice de aprobare, iar tranzactiile incheiate intre parti afiliate nu sunt suficient reglementate.

Calitatea legislatiei privind conducerea corporativa – Romania (2004)

Nota: Extremitatea fiecarei axe reprezinta un punctaj ideal, respectiv corespunzator Principiilor de Conducere Corporativa stabilite de OCDE. Cu cat este mai extinsa ‘panza de paienjen’, cu atat sunt mai aproape de aceste principii legile tarii privind conducerea corporativa.

Sursa : Evaluarea BERD a sectorului conducerii corporative, 2004

In ceea ce priveste “Rolul Actionarilor in Conducerea Corporativa”, legislatia in domeniu nu contine nici o prevedere referitoare la participarea salariatilor la profit. In ce priveste “Publicarea de informatii si transparenta”, numai societatile cotate la bursa au obligatia de a intocmi rapoarte financiare trimestriale si rapoarte consolidate. In plus fata de aceasta, nu exista prevederi clare referitoare la numirea cenzorilor externi, iar cenzorii statutari nu mai sunt necesari in cazul societatilor publice. In aceasta privinta, o masura pozitiva ar fi cerinta ca auditorul extern sa fie numit de adunarea generala a actionarilor, in baza desemnarii de catre comitetul neexecutiv de audit. Documentatia privind activitatea societatilor pusa la dispozitia actionarilor conform legislatiei in vigoare este limitata. In

sectiunea dedicata "Responsabilitatilor Consiliului de Administratie", evaluarea a relevat faptul ca legea are un caracter foarte general in privinta obligatiilor si responsabilitatilor Consiliului de Administratie si nu contine prevederi cu privire la chestiuni cum sunt directorii independenti, comitetele de remuneratie si compensatie, sau comitetele de audit.

In 2005, BERD a initiat un studiu de testare a eficientei conducerii corporative (modul in care functioneaza in practica legislatia in domeniu). S-a facut un studiu de caz cu privire la tranzactiile incheiate intre parti afiliate si s-a investigat pozitia unui actionar minoritar care incearca sa aiba acces la informatiile privind activitatea societatii, pentru a intelege daca o tranzactie incheiata intre parti afiliate a fost incheiata intr-adevar de catre societate si cum este posibil sa obtina compensatii in cazul in care a suferit daune sau pierderi. Apoi s-a masurat eficienta legislatiei in domeniu in conformitate cu patru variabile principale: cadrul institutional, punerea in aplicare a legii, complexitatea si viteza. Studiul a evidentiat unele deficiente in cazul tuturor acestor variabile. In general, legislatia prevede clar actiuni aflate la dispozitia actionarilor minoritari, dar sunt greu de gasit decizii judecatoresti care sa ofere indicatii cu privire la prevederile legale. Timpul necesar pentru incheierea procedurilor judiciare este de obicei rezonabil de scurt, desi ii este foarte usor paratului sa intarzie procedura. Punerea in executare a hotararilor judecatoresti se imbunatateste, dar constituie inca un aspect problematic. Coruptia continua sa fie o problema.

Concesiunile

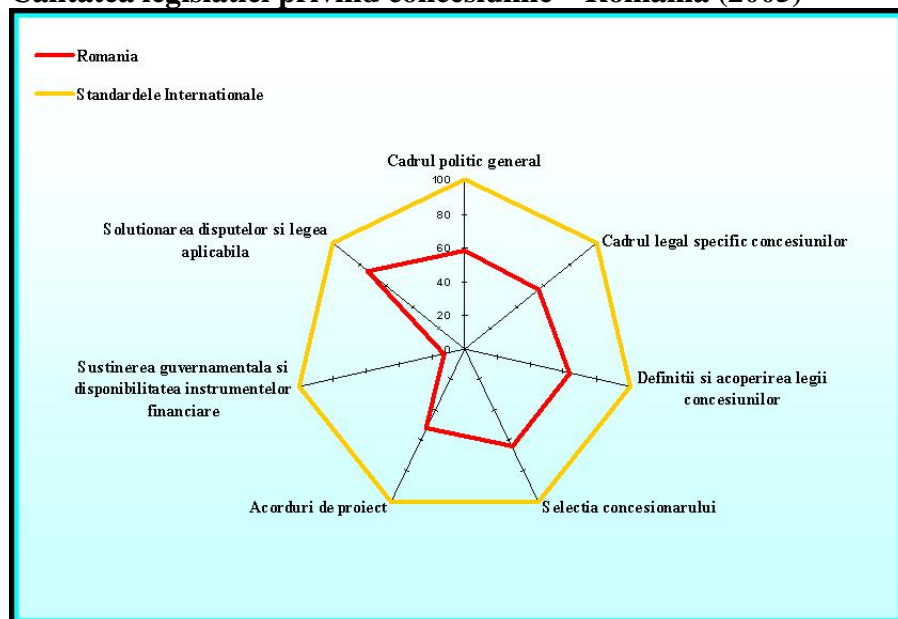
Reglementarile referitoare la concesiuni sunt cuprinse in principal in legile urmatoare: Legea concesiunilor, din 1998 ("Legea Concesiunilor") si Ordonanta Guvernamentala referitoare la Acordurile de Parteneriat Public-Privat, din 2002 ("Ordonanta PPP"). Ambele legi sunt completate de Norme Metodologice (Reglementari). Ambele legi au fost modificate in octombrie 2004 prin "Legea privind modificarea si amendarea Ordonantei Guvernamentale referitoare la Acordurile de Parteneriat Public-Privat nr. 16/2002 si a Legii Concesiunilor nr. 219/1998". In plus fata de aceasta, exista reglementari speciale aplicabile anumitor sectoare, care se regasesc in legi specifice (ex. legea transportului, legea mineritului, legea sectorului de gaze). Diversele programe guvernamentale si declaratii recente, precum si adoptarea Ordonantei PPP in 2002 si anunturile licitatiilor publice sugereaza ca Romania incurajeaza parteneriatele public privat. Exista, desi in mod implicit, un cadru de politica generala pentru incurajarea Participarii Sectorului Privat la proiecte publice ("PSP") in Romania, PSP fiind un element al strategiei guvernamentale din 2001 privind accelerarea reformei administratiei publice. Legea concesiunilor contine o lista de proprietati, servicii si activitati ce pot fi concesionate, fara ca aceasta lista sa fie completa, durata concesiunii fiind limitata la 49 de ani. Legea concesiunilor si reglementarile de implementare a acesteia acopera procedurile de concesiune, facand distinctie intre licitatiile publice si negocierile directe. Conform Legii concesiunilor, concesionarii sunt selectati in baza unei licitatii deschise (cu sau fara procedura de preselectie), desi dialogul concurential si negocierile directe pot fi utilizate in anumite cazuri specifice. Conform Ordonantei, investitorii sunt selectati numai pe baza negocierilor concurentiale. Sectoarele/activitatile unde sunt posibile concesiuni sunt clar specificate in Legea concesiunilor, dar nu si in Ordonanta PPP. Entitatile straine sau romane au dreptul sa fie concesionar/investitor privat conform prevederilor ambelor acte legislative.

Legea concesiunilor permite modificarea unilaterală a contractelor de către autorități, pentru motive excepționale ce țin de interesele naționale, și asigurarea de compensații pentru pagubele suferite de investitori în astfel de cazuri. Legea concesiunilor se aplică în mod egal investitorilor autohtoni și străini și stabilește cerințele minime de bază pentru contractul de concesiune. Printre neajunsurile Legii concesiunilor se numără neclaritățile legate de alegerea arbitrajului internațional pentru rezolvarea litigiilor, precum și neconcordanțele dintre Legea concesiunilor, legile specifice unor anumite sectoare, legea achizițiilor publice, reglementările municipale și Ordonanta PPP. În timp ce Legea concesiunilor prevede un regim de concesionare a serviciilor, Ordonanta PPP reglementează concesionarea lucrărilor pe o bază diferită. Dat fiind că parteneriatele potențiale includ adeseori

elemente din domeniul lucrarilor si serviciilor, exista o anume incertitudine juridica privind procedura care se aplica unor astfel de parteneriate hibride.

Cu toate acestea, in pofida unor controverse, regimul pare sa functioneze in general si au fost acordate concesiuni la nivel national si local, in baza acestui regim.

Calitatea legislatiei privind concesiunile – Romania (2005)

Nota: Extremitatea fiecarei axe reprezinta un punctaj ideal, corespunzator standardelor internationale, cum ar fi Ghidul Legislativ UNCITRAL pentru proiecte de infrastructura cu finantare privata. Cu cat este mai extinsa ‘panza de paianjen’, cu atat sunt mai aproape de aceste standarde legile tarii privind concesiunile.

Sursa : Evaluarea BERD a sectorului Concesiunilor, 2005.

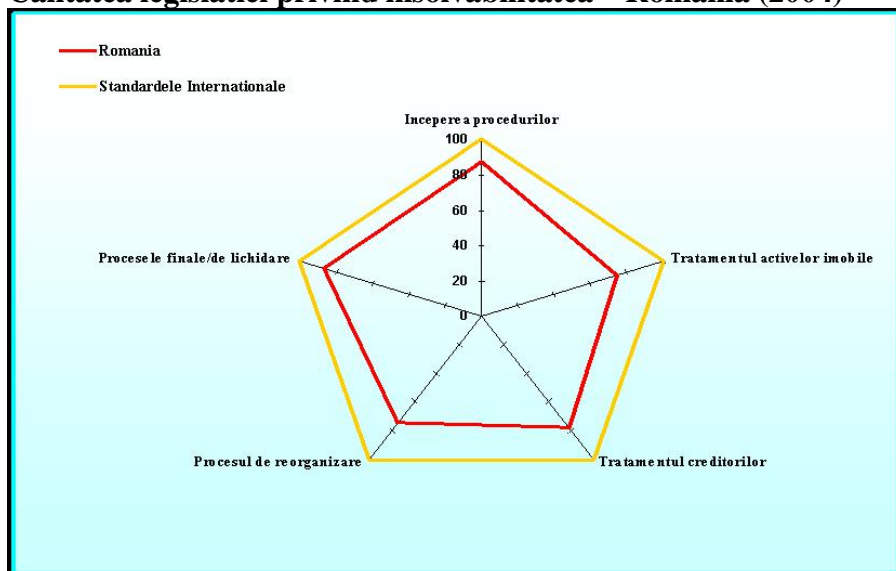
BERD a facut recent o evaluare a Legilor privind Concesiunile pentru a analiza eficienta regimurilor concesiionarilor in toate cele 27 de tari in care activeaza BERD (numai forma in care sunt redactate legile, nu si modul in care sunt puse in practica). Aceasta evaluare a relevat faptul ca legile din Romania in acest domeniu “se conformeaza la nivel mediu” cu standardele acceptate pe plan international. Dupa cum se poate vedea in graficul de mai sus, domeniul cel mai putin dezvoltat si care are cea mai mare nevoie de reforme este disponibilitatea garantiilor si asigurarea sprijinului statutului. De fapt, comparand aceste rezultate cu cele ale evaluarii anului anterior, situatia “sprijinului guvernamental si a garantiilor financiare disponibile” s-a inrautatit. In alte domenii s-au constatat putine sau foarte mici imbunatatiri fata de rezultatele din anul trecut. In concluzie, in Romania sunt inca multe imbunatatiri de facut in ceea ce priveste legislatia referitoare la participarea sectorului privat / concesiuni, mai ales referitor la consecventa si claritatea in aplicarea acesteia.

Insolvabilitatea

Falimentul si insolvabilitatea sunt reglementate in principal de Legea referitoare la Procedura de Reorganizare Judiciara si Faliment, (modificata in 2002) (“Legea Insolvabilitatii”), una dintre cele mai avansate legi privind insolvabilitatea din tarile in care opereaza BERD. In studiul de evaluare a acestui sector efectuat de BERD in 2003-04, care a masurat conformarea legislatiei privind insolvabilitatea cu standardele internationale in 97 de domenii diferite, legea insolvabilitatii a fost una din cele 6 legi care au primit punctajul general de “nivel ridicat de conformare”.

Graficul de mai jos prezinta nivelul de conformare a Legii Insolvabilitatii in cinci domenii critice ale legislatiei privind insolvabilitatea. Linia exterioara a graficului reprezinta conformarea deplina cu standardele internationale critice (mai curand decat o “lege perfecta”), iar linia interioara indica punctajul Legii Insolvabilitatii.

Conformarea Legii Insolabilitatii din Romania cu standardele internationale Calitatea legislatiei privind insolabilitatea – Romania (2004)

Nota: Extremitatea fiecarei axe reprezinta un punctaj ideal, corespunzator standardelor internationale, cum ar fi Principiile si indicatiile Bancii Mondiale referitoare la Sisteme Eficiente privind Insolabilitatea si Drepturile Creditorilor, Grupul de Lucru UNCITRAL privind “Indicatii legislative referitoare la Legea Insolabilitatii” si altele. Cu cat este mai extinsa ‘panza de paijen’, cu atat sunt mai aproape de aceste standarde legile tarii privind insolabilitatea.

Sursa : Proiectul BERD de Evaluare a Sectorului Insolabilitatii, 2003/4

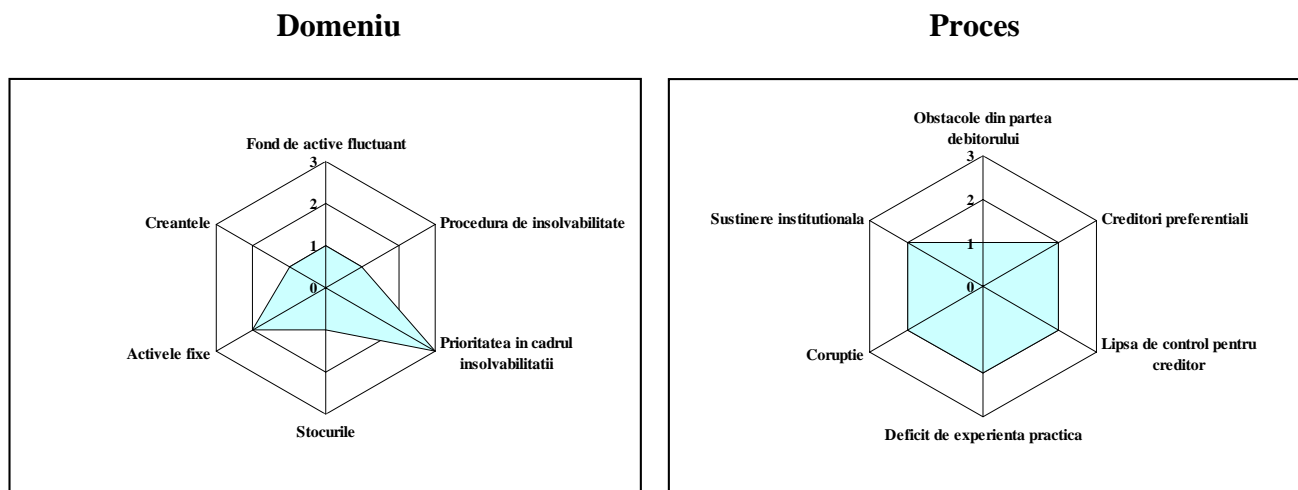
Legea Insolabilitatii este una dintre putinele legi din tariile in care opereaza BERD care prevede un fond special pentru proprietatile falimentare care nu au suficiente active pentru a finanta lichidarea. Desi procedurile de reorganizare au fost punctul cel mai slab al acestei legislatii, totusi legislatia contine prevederi pentru un proces de reorganizare relativ bine definit. Cu toate acestea, dupa cum s-a aratat mai sus, obtinerea unui punctaj ridicat nu inseamna ca o lege anume este perfecta, ci, mai curand, ca se conformeaza in mare masura cu o serie de elemente critice ale standardelor internationale privind insolabilitatea. Chiar si o lege care a obtinut calificativul de “conformitate deplina” are inca nevoie de imbunatatiri. In mod similar, Legea Insolabilitatii ar putea fi substantial imbunatatita intr-o serie de aspecte. Printre altele, legea ar putea prevedea o definitie mai clara (si in consecinta mai transparenta) a ceea ce inseamna exact insolabilitatea; ar putea fi mai clara in ceea ce priveste efectul falimentului asupra drepturilor si remediilor creditorilor garantati si ar putea contine prevederi de compensare.

Evaluarea situatiei legislatiei privind insolabilitatea din Romania nu ilustreaza decat o parte a starii de fapt. Este de asemenea necesar sa se analizeze functionarea practica a legislatiei privind insolabilitatea (“eficienta” acestei legislatii).

Studiul BERD din 2004 privind Indicatorii Juridici ai Insolabilitatii, care a analizat eficienta legilor privind insolabilitatea atat in cazul procedurii de insolabilitate declansate de catre creditorii cat si in cazul procedurii de insolabilitate declansate de catre debitorii, a demonstrat ca pentru debitorii si creditorii care vor sa declanseze proceduri de insolabilitate este relativ usor sa decida la ce instanta sa se initieze aceste proceduri. Totusi, procesul este prea lent pentru ambele parti. Analiza a relevat o caracteristica relativ unica a regimului insolabilitatii in Romania. Este una dintre putinele tari in care opereaza BERD care au un regim mai eficient din punctul de vedere al creditorilor decat din punctul de vedere al debitorilor. Desi acest lucru poate fi o veste buna pentru creditorii, el este un indiciu al faptului ca reorganizarea (si deci continuitatea operatiunilor de afaceri si mentinerea locurilor de munca) vor fi dificil de realizat de catre debitorii. In general, studiul a relevat un mare decalaj in ceea ce priveste “eficienta” in Romania (diferenta dintre calitatea legislatiei si eficienta regimului insolabilitatii in practica). Acest decalaj indica faptul ca sistemul juridic din Romania nu este in masura sa implementeze in mod eficient o lege atat de buna si subliniaza necesitatea de a continua reforma pentru consolidarea instantelor de judecata si a altor institutii care implementeaza legislatia privind insolabilitatea.

Tranzactii garantate

Obstacole in calea procesului de punere in executare – Romania (2003)

Nota: Cu cat este mai extinsa ‘panza de paianjen’, cu atat sunt mai grave problemele in fiecare dintre categoriile respective. Factorii de ‘Proces’ masoara impactul obstacolelor specifice asupra procedurilor de punere in executare. Factorii care privesc ‘Domeniul’ dau o indicatie asupra eficientei punerii in executare, atunci cand este vorba de diverse tipuri de garantii colaterale si in cazul insolabilitatii debitorului.

Sursa : Studiul BERD privind Indicatorii Juridici, 2003

Garantiile reale mobiliare sunt reglementate de legea denumita ‘Regimul juridic al garantiilor reale mobiliare’ (in cele ce urmeaza ‘Legea garantiilor reale mobiliare’), publicata in Monitorul Oficial din 27 mai 1999 si care a intrat in vigoare odata cu constituirea Arhivei Electronice de Garantii Reale Mobiliare, la sfarsitul lunii decembrie 2000. Legea garantiilor reale mobiliare permite constituirea de garantii cu sau fara deposedare, supuse inregistrarii intr-un registru electronic (‘Arhiva’). Legea este, in general, foarte moderna si orientata spre economia de piata, cuprinzand o serie de trasaturi ce corespund cerintelor de eficienta economica ale pietei de credit, cum ar fi posibilitatea de a descrie, in general, activele cu care se garanteaza si de a acoperi intreprinderea in totalitate. Desi sistemul a fost perceput la inceput ca fiind strain de traditia juridica din Romania, sunt indicii ca avocatii s-au familiarizat cu el. Arhiva este administrata la nivel central de Ministerul Justitiei, prin intermediul a diverse organizatii (ex. Camera Notarilor, Camera de Comert) care functioneaza ca organisme autorizate de inregistrare.

Legea garantiilor reale mobiliare ofera modalitati de executare silita initiate de creditor, fara interventia instantei. Cu toate acestea, dupa cum s-a aratat in Studiul BERD privind Punerea in Executare a Garantiilor, efectuat in 2003 (a se vedea graficul de mai sus), executarea silita este obstructionata de un cadru institutional deficitar. Printre aspectele deficitare se numara lipsa de certitudine privind pozitia creditorului garantat in caz de faliment si faptul ca anumite revendicari, cum sunt revendicarile privind plata impozitelor, pot avea prioritate fata de revendicarile unui creditor garantat inregistrat. Cu toate acestea, in general, Romania a creat unul dintre regimurile cele mai avansate pentru tranzactiile garantate din regiunea in care activeaza BERD si merita laude pentru realizarile sale in acest domeniu.

In schimb, conform rapoartelor, garantiile reale asupra proprietatilor imobiliare sunt problematice, in primul rand din cauza problemelor legate de functionarea Registrului Funciar. Consiliul Investitorilor Straini a publicat o Carte Alba la inceputul acestui an, in care a ridicat, printre altele, si acest aspect care ingreuneaza investitiile straine in Romania.

Telecomunicatii

Sectorul telecomunicatiilor din Romania este reglementat in prezent de Autoritatea Nationala de Reglementare in Comunicatii (ANRC) si are la baza un cadru legislativ care cuprinde Ordonanta de Urgenta a Guvernului Nr. 79/2002, Ordonanta Guvernului Nr. 591/2002, si Legea 239/2005. Acest cadru primar este suplimentat de numeroase reglementari care privesc, printre altele, accesul si interconectarea, protectia datelor, alocarea numerelor, si definirea ponderii semnificative pe piata si obligatiile aferente.

In vreme ce Ministerul Comunicatiilor si Tehnologiei Informatiei (MCTI) are responsabilitatea privind politica din acest sector, ANRC are responsabilitatea supravegherii zilnice a pietei telecomunicatiilor si a implementarii cadrului legislativ si de reglementare. ANRC este o autoritate independenta si raspunde de monitorizarea si supravegherea operatorilor, care trebuie sa respecte obligatiile prevazute de legi si de reglementari, precum si de licente. ANRC este de asemenea raspunzatoare pentru administrarea acordarii numerelor si pentru eliberarea licentelor. MCTI si ANRC colaboreaza cu Inspectoratul General pentru Comunicatii si Tehnologia Informatiei pentru administrarea si alocarea spectrului de frecvente radio.

Legislatia mai sus mentionata a asigurat liberalizarea pietei de telecomunicatii din Romania incepand din 2003, abolind drepturile exclusive ale Romtelecom (fostul operator natural, care detinea monopolul). Implementarea liberalizarii pietei a fost atat rezultatul obligatiilor Romaniei ca membru al Organizatiei Mondiale a Comertului cat si a eforturilor Romaniei de aderare la Uniunea Europeana (EU), prevazuta pentru anul 2007 si care necesita transpunerea legislatiei standard a UE in domeniul telecomunicatiilor in legislatia generala a Romaniei.

In pofida unui inceput lent al reformelor legislative si de reorganizare a acestui sector de activitate, Romania a facut progrese considerabile, intr-un interval de timp scurt, pe calea armonizarii cu cadrul legislativ al UE in domeniul telecomunicatiilor. Progresele inregistrate intr-un interval de timp scurt au fost semnificative si au fost suficiente pentru ca acest capitol al telecomunicatiilor sa fie inchis in decembrie 2004, fara alte cerinte de tranzitie. Concurenta de pe piata, care este factorul cel mai important de dezvoltare a acestui sector, incepe sa se consolideze treptat in urma liberalizarii din 2003. Pentru a face progrese semnificative in acest sens va fi necesar sa se implementeze pe deplin cadrul modern de reglementare, armonizat cu standardele UE. Acest lucru va necesita implementarea deplina si efectiva a prevederilor referitoare la accesul si interconectarea, promovarea unor preturi competitive si conditia ca ANRC sa aiba in continuare nivelul de autoritate necesar si de resurse adecvate (atat din punct de vedere financiar cat si uman) pentru a-si indeplini atributiile.

ANEXA 3 –ASPECTE LEGATE DE MEDIU

Romania continua sa se confrunte cu grave probleme de mediu in ceea ce priveste poluarea aerului, a apei si a solului, care necesita investitii mari si implicarea atat a sectorului public cat si a celui privat. Grava poluare a aerului, cauzata de unitatile energetice si de alte unitati industriale, in special cele producatoare de metale grele, de traficul auto si de termoficare, ramane in continuare o problema de rezolvat. Sunt necesare progrese semnificative in domeniile administrarii deseurilor, imbunatatirii accesului la statiile de tratare a deseurilor, imbunatatirii calitatii apei potabile, reducerii poluarii apei subterane, consolidarii actiunilor integrate de prevenire si control al poluarii.

Armonizarea cu Legislatia de Mediu a UE

Principalul obiectiv al autoritatilor romane din domeniul protectiei mediului este armonizarea cu legislatia de mediu a UE ('Acquis-ul Comunitar'). *Acquis-ul Comunitar* contine peste 200 de legi care acopera diferite domenii, cum ar fi poluarea apei si aerului, gestionarea deseurilor si a substantelor chimice, protectia naturii, gestionarea poluarii industriale si protectia impotriva poluarii fonice. Raportul din 2004 privind Integrarea al Comisiei Europene referitor la progresele Romaniei pe calea aderarii la Comunitatea Europeana inregistreaza progrese incurajatoare intr-o serie de domenii. De exemplu, s-a adoptat legislatia privind procedurile de evaluare a impactului de mediu si evaluare a impactului strategic asupra mediului, si s-au elaborat norme privind consultarea publicului. De asemenea, s-au constatat progrese in adoptarea legislatiei privind calitatea aerului, alinierea legislatiei privind apa potabila cu cea a UE, dezvoltarea sistemelor de autorizatii integrate si s-au facut prime incercari de creare a unui registru al emisiilor poluante. In 2004, Ministerul Mediului si Gospodaririi Apelor a fost separat de Ministerul Agriculturii. S-a infiintat o agentie nationala de protectie a mediului si un organism special de control si punere in aplicare a legii.

Romania a solicitat perioade suplimentare de tranzitie pentru zece directive, printre care Directiva privind Controlul Integrat si Prevenirea Poluarii, Directiva privind Solventii, si Directiva privind Unitatile Industriale cu Consum Mare de Combustibil. Este de asteptat ca implementarea deplina a acquis-ului privind mediul sa fie, in continuare, o problema majora, in special in ceea ce priveste volumul de investitii necesar. Conform planului actual, activitatile industriale existente vor avea la dispozitie 10 ani (2006 – 2015) pentru a se conforma noilor prevederi de control integrat al poluarii, iar unitatile industriale care nu sunt in masura sa se conformeze pana in 2015 vor fi inchise dupa aceasta data.

Protectia stratului de ozon si modificarea climei

Romania este semnatară a Conventiei pentru Protectia Stratului de Ozon si a amendamentelor la aceasta. Ministerul Mediului si Gospodaririi Apelor a infiintat un Secretariat pentru Protectia Stratului de Ozon si a stabilit obiective de reducere la zero in intervalul 2005 – 2015 a substantelor care distrug stratul de ozon. Intentia este sa se asigure respectarea Protocolului de la Montreal inainte de aderarea la UE.

In ceea ce priveste modificarea climei, Romania a ratificat Conventia Cadru privind Modificarea Climei si Protocolul de la Kyoto. In momentul de fata, Romania colaboreaza cu Olanda in cadrul proiectelor de Implementare Comuna (JI) la dezvoltarea sistemului de termoficare urbana si cogenerare pentru municipalitatea Targoviste. Elvetia si Norvegia au fost, de asemenea, de acord sa finanteze proiecte JI. Romania trebuie sa faca, in continuare, eforturi pentru dezvoltarea capacitatii institutionale si a cadrului legislativ pana in 2007 cu privire la evaluarea emisiilor de gaze care creeaza efect de sera, pentru a beneficia pe deplin de oportunitatile JI.

Zone protejate si biodiversitatea

Pentru ca Romania sa se integreze pe deplin in Uniunea Europeana, este necesara conformarea deplina cu legislatia UE. Guvernul roman colaboreaza cu PNUD si cu Facilitatea Globala de Mediu

(GEF) in scopul identificarii prioritatilor care se impun in vederea respectarii cerintelor prevazute de Conventiile ONU privind Diversitatea Biologica, Modificarea Climei si Degradarea Ecosistemului, la care a devenit parte semnatar in 1994. De asemenea, Romania este parte semnatar a Conventiei de la Bonn privind Conservarea Speciilor Migratoare de Animale Salbatice si a Conventiei de la Ramsar asupra Zonelor Umede de Importanta Internationala, in special ca habitat pentru pasarile de apa. Biodiversitatea si protectia cadrului natural sunt prioritati pentru Romania, care are zone recunoscute in intreaga lume pentru frumusetea naturala si diversitatea habitatului. In Romania exista peste 800 de zone naturale protejate, care reprezinta peste 5% din teritoriul national. Printre acestea se numara trei rezervatii ale biosferei, doua obiective Ramsar (zone umede protejate) si 18 rezervatii de ecosistem.

Delta Dunarii a intrat in patrimoniul mondial al UNESCO de rezervatii ale biosferei in 1990, insemnand o suprafata de peste 500.000 ha care intra sub incidenta protectiei mediului. Delta Dunarii este totodata si un obiectiv Ramsar si este administrata de Autoritatea pentru Rezervatia Biosferei din Delta Dunarii. In Delta Dunarii s-au inregistrat peste 300 de specii de pasari, printre care se numara cormorani, pelicani albi si dalmatini, berze, batlani si alte specii vulnerabile sau aflate pe cale de disparitie.

In 2000, Romania a lansat Proiectul Emerald in vederea implementarii Conventiei de la Berna asupra Conservarii Vietii Salbatice si a Habitatelor Naturale in Europa. Consiliul Europei a oferit asistenta tehnica si financiara pentru aceasta initiativa.

Educatia privind mediul

Romania a intreprins o serie de initiative in domeniul educatiei privind mediul. In 2005, Centrul Carpato-Danubian de Geoecologie a organizat cea de-a sasea editie a unui seminar national pe tema "Parteneriat pentru Dezvoltarea Educatiei privind Mediul", la Bucuresti. Programul a fost initiat de Fundatia pentru Educatia de Mediu, cu sprijinul Comisiei Europene si are ca scop integrarea unor principii de dezvoltare durabila, a ISO14001 si a managementului de mediu in cadrul obiectivelor de activitate.

Consultarea publicului si organizatii de mediu

Romania a ratificat Conventia UNECE privind Accesul la Informatie, Participarea Publicului si Accesul la Justitie in Problemele de Mediu (Conventia de la Aarhus) din 2000, si Conventia UNECE privind Evaluarea Impactului asupra Mediului in Context Transfrontalier (Conventia de la Espoo), in anul 2001. In momentul de fata, se implementeaza legislatia pentru satisfacerea cerintelor acestor Conventii. In anul 2004, PNUD si GEF Danube si-au anuntat sprijinul pentru un proiect regional de acces la informatie si participarea publicului la luarea deciziilor privind mediul pentru cinci tari din bazinul Dunarii. Proiectele vor furniza publicului informatii si vor spori gradul de implicare a comunitatii.

Pentru a asigura o consultare sau o participare efectiva a publicului, mai sunt inca necesare eforturi, deoarece cele mai multe cerinte privesc diseminarea de informatii. Un proiect PHARE de asistenta tehnica ajuta la stabilirea unor linii directoare privind consultarea publicului, in cadrul cerintelor si instruirii APM. O organizatie a societatii civile (StrawberryNet) a raportat ca in Romania sunt active 168 de grupari de mediu inregistrate.

In 2003, a fost infiintat un Registru de Transfer si Degajare a Agentilor Poluanti, ca rezultat al cooperarii dintre Ministerul Apelor si Protectiei Mediului si organizatiile neguvernamentale (ONG-uri). Acest registru va furniza publicului larg informatii despre agentii poluanti.

Proiecte de crestere a capacitatii

Banca Mondiala a initiat in Romania o serie de proiecte avand ca scop cresterea capacitatii, care vizeaza mediul si sanatatea, mai ales in sectoarele mineritului si asistentei medicale. Proiectul privind Inchiderea Minelor si Regenerarea Socio-Economica (in valoare de 120 milioane USD) contribuie la scoaterea din functiune a minelor si reabilitarea zonelor miniere care isi inceteaza

activitatea, în conformitate cu cerințele aderării la UE, iar componenta acestui proiect care privește Regenerarea Socio-Economică va crea 25.000 de noi locuri de muncă în regiunile miniere.

Proiectul Bancii Mondiale privind Reducerea Riscurilor și Pregătirea pentru Cazuri de Urgență ajută guvernul la reducerea vulnerabilității țării față de dezastrele naturale și accidente miniere catastrofale, prin îmbunătățirea capacității de gestionare a dezastrelor și de răspuns în cazuri de urgență.

PNUD și GEF derulează un proiect de creștere a capacității (2003-2006) în domeniul eficienței energetice, care va contribui la reducerea emisiilor de gaze care creează efect de seră, prin colaborarea cu băncile locale pentru găsirea finanțării comerciale necesare pentru proiectele de eficiență energetică.

Inițiative recente de mediu în cadrul proiectelor BERD

Pentru a ajuta la remedierea deteriorării mediului moștenită din trecut și pentru a încuraja îmbunătățirea calității mediului, Banca include planuri de măsuri de mediu în majoritatea proiectelor sale. Banca a colaborat cu Mittal Steel Galați (anterior cunoscută sub denumirea de Ispat-Sidex) la realizarea unui plan de conformare cu criteriile de aderare la UE privind controlul integrat al poluării. Mittal a făcut o evaluare preliminară în 2004 și a obținut 18 luni (respectiv iulie 2006) pentru realizarea unui program detaliat de atingere a standardelor UE. Pentru alte proiecte, cum ar fi Terapia și Petrom, Banca monitorizează îndeaproape implementarea planurilor de măsuri de mediu care au ca scop remedierea degradării mediului moștenită din trecut.

Dezvoltarea Portului Constanta: În 2004 Banca a acordat un împrumut pentru sprijinirea Companiei Naționale Administrația Porturilor Maritime Constanta în construirea unui terminal pentru barje în Portul Constanta. În cadrul Programului mai amplu de Creștere a Comercializării Porturilor, elaborat în mod separat pentru Ministerul Lucrărilor Publice, Transportului și Locuinței în anul 2001, s-a stabilit un plan de măsuri (care include și aspecte legate de sănătate și securitate), având ca obiect riscuri majore de mediu și asigurarea unei bune gestionări a mediului în zonele portuare. Sunt în curs de realizare o serie de proiecte legate de mediu care au ca scop să asigure îmbunătățiri viitoare în toate zonele portuare, în special cele legate de Convenția Organizației Maritime Internaționale MARPOL 73/78, Planul Strategic de Măsuri pentru Reabilitarea și Protecția Mării Negre și Directiva UE privind receptivitatea în zonele portuare.

Soseaua de Centură a Constantei: Banca studiază în momentul de față un proiect de sprijinire pentru construcția unei sosele de centură nord – sud în orașul Constanta, care o va racorda la autostrada București – Constanta, precum și reabilitarea a zece poduri strategice (care traversează Dunarea sau Canalul Dunare – Marea Neagră) în județul Constanta și lucrări de reparații și reabilitare în 98 de zone afectate de inundații (secțiuni de drum și poduri), aflate pe rețeaua națională de drumuri. Această sosea de centură poate avea un efect pozitiv semnificativ asupra problemelor de trafic ale orașului, în special redirectionarea traficului greu generat de port în afara centrului orașului Constanta și asigurarea unei rute cu flux continuu pentru traficul turistic din București și din nordul României către popularele stațiuni de pe litoral, situate la sud de Constanta.

Program de transport urban pentru Arad, Sibiu și Brașov: Banca a investit într-o serie de proiecte pentru infrastructura transportului urban în orașele Arad, Sibiu și Brașov. Proiectele au ca obiectiv îmbunătățirea infrastructurii transportului urban, prin investiții în reabilitarea sinelor de tramvai, achiziționarea de autobuze noi de transport urban, modernizarea strazilor din orașe și modernizarea semnalizării traficului. Toate aceste proiecte vor contribui la îmbunătățirea siguranței și eficienței transportului public, vor reduce aglomerarea traficului, vor ajuta la menținerea cotei de piață a transportului public, și vor avea, de asemenea, efecte asupra îmbunătățirii calității aerului.

Distrigaz Sud: În 2005, Banca a sprijinit privatizarea societății de distribuție a gazelor Distrigaz Sud. Pe lângă asigurarea respectării cerințelor UE și ale României privind mediul, sănătatea și securitatea, este posibil ca acest proces de privatizare să genereze oportunități considerabile privind mediul. Totodată, potențialul de reducere a emisiilor de gaze care creează efect de seră va fi și el semnificativ,

dat fiind programul de investitii pentru inlocuirea retelei existente de conducte vechi, corodate si care prezinta scurgeri.

Intermediari financiari: BERD continua sa colaboreze cu intermediari financiari din Romania, care trebuie sa implementeze procedurile bancii privind administrarea riscurilor de mediu, pentru a se asigura ca clientii intermediarilor financiari respecta, ca cerinta minima, standardele nationale privind mediul, sanatatea, securitatea si forta de munca. De la data Strategiei BERD din 2003 pentru Romania, BERD a organizat in Romania o serie de seminarii de instruire a bancilor locale, pentru a le ajuta sa inteleaga natura procedurilor de mediu ale Bancii si modul de implementare corecta a acestora. Seminariile au fost destinate atat direct personalului de credit, cat si unor grupuri de instruire interna care au asigurat ulterior instruirea personalului de credit. Printre intermediarii financiari instruiti se numara Miro Bank, Banc Post, Alpha Bank, Alpha Leasing, Banca Romaneasca, BT Leasing, OTP Romania (fosta Robank) si Banca Comerciala Romana.

ANEXA 4 – INDICATORI ECONOMICI SELECTATI

Romania	2000	2001	2002	2003	2004	2005 Estimare	2006 Proiectie
Productie si cheltuieli	<i>(Modificari procentuale in termeni reali)</i>						
PIB ¹	1,8	5,3	4,9	5,2	8,3	5,5	5,3
Consum privat	0,2	6,4	3,0	7,1	10,1	11,7	nu e disponibil
Consum public	20,4	-1,9	2,1	4,6	nu e disponibil	4,3	nu e disponibil
Formarea capitalului fix brut	4,6	6,6	8,3	9,2	10,8	7,6	nu e disponibil
Exporturi de bunuri si servicii	23,9	10,6	16,9	11,1	nu e disponibil	5,9	nu e disponibil
Importuri de bunuri si servicii	29,1	17,5	12,1	16,3	nu e disponibil	17,1	nu e disponibil
Venit industrial brut, serii neajustate	8,2	8,2	6,0	3,1	5,3	nu e disponibil	nu e disponibil
Venit agricol brut	-14,1	22,7	-3,5	3,0	nu e disponibil	nu e disponibil	nu e disponibil
Locuri de munca	<i>(Modificari procentuale)</i>						
Fora de munca (la sfarsit de an)	0,2	-1,2	-12,0	-1,6	nu e disponibil	nu e disponibil	nu e disponibil
Locuri de munca (la sfarsit de an)	-0,1	-0,6	-13,7	-0,1	nu e disponibil	nu e disponibil	nu e disponibil
	<i>(In procente din forta de munca)</i>						
Somaj (la sfarsit de an) ²	7,1	6,6	8,4	7,0	6,2	5,5	5,5
Preturi si salarii	<i>(Modificari procentuale)</i>						
Preturi de consum (medie anuala)	45,7	34,5	22,5	15,3	11,9	9,4	7,5
Preturi de consum (la sfarsit de an)	40,7	30,3	17,8	14,1	9,3	9,2	7,0
Preturi la producator (medie anuala)	53,4	40,3	24,5	19,6	18,6	nu e disponibil	nu e disponibil
Preturi la producator (la sfarsit de an)	50,3	32,6	20,1	20,0	16,3	nu e disponibil	nu e disponibil
Castiguri medii lunare brute in economie (medie anuala)	46,9	48,9	27,3	23,6	22,5	13,9	nu e disponibil
Sectorul guvernamental	<i>(Procent din PIB)</i>						
Balanta guvernamentala	-3,8	-3,5	-2,0	-2,0	-1,4	-1,0	-1,4

generala							
Cheltuieli guvernamentale generale	34,8	33,4	32,3	32,3	30,5	nu e disponibil	nu e disponibil
Total datorii guvernamentala	22,7	23,2	23,3	21,3	18,5	15,0	nu e disponibil
Sectorul monetar	<i>(Modificari procentuale)</i>						
Masa monetara in sens larg (M2, la sfarsit de an)	38,0	46,2	38,1	23,3	39,9	10,1	nu e disponibil
Credit intern (la sfarsit de an)	11,4	26,9	39,8	50,4	15,3	32,1	nu e disponibil
	<i>(Procent din PIB)</i>						
Masa monetara in sens larg (M2, la sfarsit de an)	23,0	23,2	24,7	24,4	27,0	25,8	nu e disponibil
Rata dobanzii si cursuri de schimb	<i>(In procente pe an, la sfarsit de an)</i>						
Rata de scont	35,0	35,0	29,0	20,4	18,0	nu e disponibil	nu e disponibil
BUBOR – 1 saptamana	47,3	39,3	20,0	21,4	17,8	nu e disponibil	nu e disponibil
Rata la depozite (medie)	32,4	26,2	18,4	10,8	11,3	nu e disponibil	nu e disponibil
Rata la imprumuturi (medie)	53,2	45,7	36,7	26,2	25,8	nu e disponibil	nu e disponibil
	<i>(Lei la USD)</i>						
Cursul de schimb (la sfarsit de an)	25926,0	31597,0	33500,0	32595,0	29067,0	29000,0	nu e disponibil
Cursul de schimb (media anuala)	21692,7	29060,9	33055,5	33200,1	32636,6	28741,9	nu e disponibil
Sectorul extern	<i>(In milioane USD)</i>						
Cont curent	-1.347	-2.349	-1.573	-3.455	-5.468	-8.893	-11.200
Balanta comerciala	-1.684	-2.969	-2.613	-4.465	-6.612	-9.543	nu e disponibil
Exporturi de marfuri	10.366	11.385	13.869	17.627	23.518	27.516	nu e disponibil
Importuri de marfuri	12.050	14.354	16.482	22.092	30.130	37.060	nu e disponibil
Investitii straine directe, net	1.051	1.154	1.080	2.156	5.020	5.300	4.500
Rezerve brute, exclusiv aur (la sfarsit de an)	2.497	3.960	6.145	8.106	13.462	13.869	nu e disponibil
Valoarea datoriei externe	10.271	12.470	15.227	19.694	22.798	20.800	nu e disponibil
	<i>(In luni de importuri de bunuri si servicii)</i>						
Rezerve brute, exclusiv aur (la sfarsit de an)	2,1	2,9	3,9	3,9	4,8	4,1	nu e disponibil

	<i>(In procent de exporturi de bunuri si servicii)</i>						
Serviciul datoriei ³	25,9	21,1	18,9	17,8	19,9	16,2	nu e disponibil
Elemente principale	<i>(Conform denumirilor indicate)</i>						
Populatia (la sfarsitul anului, milioane)	22,4	22,4	21,8	21,7	21,7	21,7	21,7
PIB (in milioane lei)	803.773.100	1.167.242.800	1.512.616.800	1.890.778.300	2.387.914.300	2.755.238.328	3.118.860.907
PIB pe cap de locuitor (in USD)	1.652	1.792	2.100	2.620	3.376	4.411	nu e disponibil
Contributia industriei la PIB (in procente)	27,3	28,2	28,4	28,4	nu e disponibil	nu e disponibil	nu e disponibil
Contributia agriculturii la PIB (in procente)	11,1	13,3	11,3	11,7	nu e disponibil	nu e disponibil	nu e disponibil
Cont curent / PIB (in procente)	-3,6	-5,8	-3,4	-6,1	-7,5	-9,3	-9,3
Datoria externa – rezerve (in milioane USD)	7.774	8.510	9.083	11.588	9.336	6.931	nu e disponibil
Datoria externa / PIB (in procente)	27,7	31,0	33,3	34,6	31,2	21,7	nu e disponibil
Datoria externa / exporturi de bunuri si servicii (in procente)	84,7	93,5	94,0	95,4	84,1	68,2	nu e disponibil

¹ Incepan din 2001, ratele de crestere sunt calculate de Institutul National de Statistica, folosind o metodologie noua, in conformitate cu standardele europene de contabilitate nationala

² Someri inregistrati oficial. Conform metodologiei OIM, rata somajului din Romania este mai scazuta decat rata oficiala.

³ Achitarea serviciului datoriei pentru datoria externa privata si publica.

ANEXA 5 – PROIECTE SEMNATE DE BANCA SI PROIECTE IN PERSPECTIVA

ANEXA 5A – PROIECTE BERD SEMNATE PANA IN PREZENT

(la 31 octombrie 2005, milioane €)

Cod op.	Denumire proiect	Regional/Direct	Data semnarii	Valoare totala proiect	Finantare BERD	Imprumut	Capital social	Stadiul Proiectului
5049	Fondul Noua Europa AIG	Investitie in fond regional	29/06/99	41,0	7,1	0,0	7,1	Rambursare
19104	Proiect Statie de tratare a apei APA NOVA	Direct	19/12/02	155,2	55,4	55,4	0,0	Rambursare
4607	Advent II pentru Europa Centrala si de Est – Fond regional	Investitie in fond regional	18/12/97	10,0	3,5	0,0	3,5	Rambursare
34563	Advent pentru Europa Centrala si de Est – Fond Successor Fund	Investitie in fond regional	25/06/04	49,6	7,5	0,0	7,5	Rambursare
6	Proiect de dezvoltare agroindustriala	Direct	14/09/92	58,5	58,5	58,5	0,0	Incheiat
318	Alpha Bank Romania (investitii in transport)	Direct	20/07/93	17,2	1,7	1,7	0,0	Incheiat
3415	Investitii de capital la Alpha Bank Romania	Direct	17/12/97	15,0	1,8	0,0	1,8	Incheiat
35664	Program de transport urban Arad	Direct	23/06/05	20,0	15,0	15,0	0,0	Semnat
32168	Amortizare partiala a datoriei Arctic (OPID 3283)	Direct	14/10/97	1,8	1,8	0,0	1,8	Incheiat
3283	Privatizare si Modernizare Arctic	Direct	14/10/97	41,8	14,5	8,0	6,5	Rambursare
33287	Astral Telecom	Direct	18/09/03	33,6	5,8	5,8	0,0	Rambursare
345	Athenee Palace, Bucuresti	Direct	04/11/94	51,2	11,9	11,9	0,0	Rambursare
31768	Credit ipotecar pentru Banc Post	Direct	14/05/03	20,7	20,7	20,7	0,0	Rambursare
35426	Credit ipotecar II pentru Banc Post	Direct	03/12/04	20,0	20,0	20,0	0,0	Rambursare
2369	Extindere linie de credit pentru Banca Agricola	Direct	06/12/95	12,5	12,5	12,5	0,0	Incheiat
95	Imprumut IT Banca Agricola	Direct	09/12/94	21,1	5,6	5,6	0,0	Incheiat
29023	Credit ipotecar pentru Banca Comerciala Romana	Direct	14/01/03	50,0	50,0	50,0	0,0	Rambursare
29327	Pre-Privatizarea Bancii Comerciale Romane	Direct	04/11/03	190,5	97,8	0,0	97,8	Rambursare
33716	Investitii de capital - Banca Romaneasca	Direct	01/02/05	5,3	5,3	5,3	0,0	Rambursare
6121	Banca Transilvania (capital)	Direct	09/10/01	6,8	6,8	0,0	6,8	Rambursare
35197	Banca Transilvania – Majorare de capital	Direct	25/05/04	1,3	1,3	0,0	1,3	Rambursare
32209	Banca Transilvania – Linie de credit pentru IMM-uri	Direct	05/06/03	5,0	5,0	5,0	0,0	Rambursare
36132	Banca Transilvania – A doua majorare de capital	Direct	07/06/05	2,2	2,2	0,0	2,2	Rambursare
35505	Banca Transilvania – Imprumut sindicalizat	Direct	17/12/04	22,5	7,5	7,5	0,0	Rambursare
34597	Banca Transilvania – Credit ipotecar	Direct	19/12/03	10,0	10,0	10,0	0,0	Rambursare
33633	Bank Austria/HVB FW - HVB Bank Romania S.A. – Ipoteca	Direct	03/12/04	10,0	10,0	10,0	0,0	Rambursare
1758	Bank Coop	Direct	12/12/94	4,5	4,5	4,5	0,0	Incheiat
4453	Imprumut convertibil pentru Bank Post	Direct	10/07/98	23,4	15,0	15,0	0,0	Rambursare
4260	Capital pentru Baring Communications	Investitie in fond regional	05/12/97	6,4	1,3	0,0	1,3	Rambursare
27040	Billa	Investitie in fond regional	20/03/03	62,9	7,9	7,9	0,0	Incheiat
4542	Fondul Marii Negre	Investitie in fond regional	26/08/98	19,2	7,0	0,0	7,0	Rambursare
26174	Fondul Marii Negre – Majorare de capital	Investitie in fond regional	31/05/02	9,5	2,5	0,0	2,5	Rambursare
36483	Proiect de transport urban Brasov – Credit municipal	Direct	28/10/05	18,0	15,0	15,0	0,0	Semnat
36207	Proiect de transport urban Brasov – Credit acordat societatii ??	Direct	28/10/05	18,0	15,0	15,0	0,0	Semnat
26313	Proiect multifunctional Bucuresti (Municipalitatea)	Direct	24/04/03	27,5	16,3	16,3	0,0	Rambursare
33932	Proiect multifunctional Bucuresti (Radet)	Direct	24/04/03	33,6	17,8	17,8	0,0	Semnat
22	Piata de gros Bucuresti	Direct	09/06/94	32,2	20,8	20,8	0,0	Rambursare
1653	Proiect de retehnologizare si percepere de taze pentru autostrada Bucuresti-Pitesti	Direct	05/08/96	86,3	44,3	44,3	0,0	Rambursare
12936	Proiect de imbunatatire a garilor CFR	Direct	04/04/03	27,9	24,0	24,0	0,0	Rambursare
667	Capital SA	Direct	29/04/93	5,1	1,7	0,0	1,7	Incheiat
31148	Carmeuse Eastern Europe	Investitie in fond regional	26/08/04	33,7	6,6	0,0	6,6	Rambursare
5058	Fond energetic pentru Europa Centrala si de Est	Investitie in fond regional	16/12/99	1,6	0,4	0,0	0,4	Rambursare
340	Coca-Cola Bihor & Iasi	Direct	06/08/93	20,9	4,2	4,2	0,0	Incheiat
34012	Dezvoltarea Portului Constanta	Direct	21/09/04	23,9	16,0	16,0	0,0	Semnat
34711	Cora – Romania	Direct	17/06/04	50,0	40,0	40,0	0,0	Rambursare
6504	Dalkia ESCO Romania	Direct	14/12/99	18,1	2,4	0,0	2,4	Rambursare

5222	Danone MPF - Danone SRL	Direct	13/10/98	23,9	7,2	0,0	7,2	Rambursare
2419	Fondul Dunarea	Direct	30/10/96	15,7	3,4	0,0	3,4	Rambursare
34888	Distrigaz Sud	Direct	24/06/05	302,0	31,0	0,0	31,0	Semnata
27007	Domenia Credit S.A. (societate ipotecara – imprumut si capital)	Direct	05/12/03	13,4	5,8	5,0	0,8	Rambursare
35012	Facilitate de garantare IMM-uri BERD/EIF – Raiffeisen Bank Romania	Direct	18/08/04	11,0	3,5	3,5	0,0	Rambursare
25760	EFES – EBI	Investitie in fond regional	15/04/02	3,1	1,0	1,0	0,0	Incheiat
4166	Proiect de gestionare a cerealelor EPH	Direct	08/01/98	21,8	8,1	8,1	0,0	Rambursare
27522	Extensie 3 UE/BERD - Alpha Leasing	Direct	01/07/04	5,0	5,0	5,0	0,0	Rambursare
27155	Extensie 3 UE/BERD - RZB Leasing Romania	Direct	15/01/03	5,0	1,7	1,7	0,0	Rambursare
34476	Extensie 4 UE/BERD - Alpha Bank Romania II	Direct	07/10/03	10,0	10,0	10,0	0,0	Rambursare
31151	Extensie 4 UE/BERD - BRD Sogelease	Direct	17/09/03	10,0	10,0	10,0	0,0	Rambursare
34594	Extensie 4 UE/BERD - Banca Transilvania Leasing	Direct	08/10/03	5,0	5,0	5,0	0,0	Rambursare
35154	Extensie 5 UE/BERD - BCR Leasing	Direct	15/09/04	10,0	10,0	10,0	0,0	Rambursare
35677	UE/BERD MFF (Linie de Credit) - BCR SA	Direct	21/12/04	22,0	20,0	20,0	0,0	Rambursare
13120	UE/BERD Etapa I - Euroventures Danube BV	Investitie in fond regional	26/02/01	0,2	0,0	0,0	0,0	Rambursare
27067	UE/BERD Etapa I - Ext. - Bank Post Romania	Direct	18/05/02	10,0	10,0	10,0	0,0	Rambursare
31209	UE/BERD Etapa I – Fond de Dezvoltare Globala pentru Romania si Bulgaria	Investitie in fond regional	09/05/03	10,4	3,3	0,0	3,3	Rambursare
26081	UE/BERD Etapa II - Banca Transilvaniei II	Direct	21/01/02	4,6	4,6	4,6	0,0	Rambursare
22704	UE/BERD Etapa II - Alpha Bank Romania	Direct	20/11/01	10,0	10,0	10,0	0,0	Rambursare
14809	UE/BERD Etapa II - Banca Comerciala Romana	Direct	22/01/01	20,0	20,0	20,0	0,0	Rambursare
30443	UE/BERD Etapa II - Banca Comerciala Romana II	Direct	09/12/02	20,0	20,0	20,0	0,0	Rambursare
7145	UE/BERD Etapa II - Banca Transilvaniei	Direct	17/12/99	5,0	5,0	5,0	0,0	Rambursare
27449	UE/BERD Etapa II ext. - Raiffeisen Bank Romania	Direct	20/05/02	15,0	4,5	4,5	0,0	Rambursare
27042	UE/BERD Etapa II ext. - Volksbank Romania	Direct	20/05/02	20,0	20,0	20,0	0,0	Rambursare
191	Emcom-Siemens	Direct	16/12/93	26,8	7,4	7,4	0,0	Incheiat
36167	Fond de Convergenta pentru Europa II	Investitie in fond regional	24/08/05	6,0	6,0	0,0	6,0	Rambursare
1992	Linie de credit pentru coservarea energiei si IMM-uri	Direct	18/12/96	10,6	7,3	7,3	0,0	Incheiat
5422	Fond pentru eficienta energetica si reducerea emisiilor	Investitie in fond regional	22/12/99	10,7	3,0	0,0	3,0	Rambursare
35587	Eurex Alimentare S.R.L.	Direct	06/12/04	18,2	7,4	7,4	0,0	Rambursare
354	Fond balcanic euro-comercial	Investitie in fond regional	15/12/94	3,6	3,6	0,0	3,6	Rambursare
329	Proiect de reabilitare a drumurilor europene, Romania	Direct	23/04/93	406,1	66,8	66,8	0,0	Rambursare
35120	Europolis II	Investitie in fond regional	15/11/04	30,0	7,5	5,5	2,0	Rambursare
934	Eurovision – Televiziunea Romana	Direct	26/11/92	0,8	0,8	0,8	0,0	Incheiat
6354	Fibrex	Direct	30/11/00	55,0	10,0	10,0	0,0	Incheiat
35767	Fondul Global pentru Proprietate	Investitie in fond regional	29/06/05	50,0	15,0	0,0	15,0	Rambursare
27587	Fondul Heitman de parteneriat asupra proprietatii din Europa Centrala, II	Investitie in fond regional	09/12/02	7,6	2,3	0,0	2,3	Rambursare
4761	IMGB/FECNE	Direct	24/09/98	36,0	5,2	0,0	5,2	Incheiat
14808	Innova/3	Investitie in fond regional	23/04/01	37,7	4,5	0,0	4,5	Rambursare
5024	Innova/98 LP	Investitie in fond regional	10/06/98	9,9	2,0	0,0	2,0	Rambursare
17210	Interamerican Romania (capital)	Direct	10/06/02	3,4	3,4	0,0	3,4	Rambursare
4921	Majorare de capital pentru Banca Ion Tiriac	Direct	20/02/98	2,8	2,8	0,0	2,8	Incheiat
4560	Intreprindere romano-italiana de dezvoltare industriala	Direct	17/12/98	69,7	25,4	23,2	2,2	Rambursare
27928	LNH Holdings B.V.	Direct	18/11/02	83,5	35,1	35,1	0,0	Rambursare
1826	Extindere Leventis	Direct	05/05/95	18,8	3,6	3,6	0,0	Incheiat
2148	Proiect de imprumut MBA (garantii)	Investitie in fond regional	06/03/95	0,7	0,2	0,2	0,0	Rambursare
6176	Proiect de imprumut MBA II (garantii)	Investitie in fond regional	07/12/98	0,1	0,0	0,0	0,0	Incheiat
18466	MELF Arad	Direct	12/12/01	20,2	4,5	4,5	0,0	Rambursare
33455	MELF Bacau	Direct	26/11/04	52,5	7,0	7,0	0,0	Semnata
18595	MELF Brasov	Direct	18/05/02	58,7	14,5	14,5	0,0	Rambursare

15374	MELF Constanta	Direct	18/11/00	102,6	20,0	20,0	0,0	Rambursare
16527	MELF Iasi	Direct	12/12/01	55,0	13,2	13,2	0,0	Rambursare
27424	MELF Oradea	Direct	16/03/04	22,7	6,0	6,0	0,0	Rambursare
31650	MELF Sibiu	Direct	27/04/04	37,6	5,0	5,0	0,0	Semnat
29852	MELF Targu Mures	Direct	23/10/03	27,9	7,0	7,0	0,0	Semnat
33454	MELF Timisoara	Direct	10/12/03	50,6	6,5	6,5	0,0	Rambursare
4730	MPF Lafarge: Romcim	Direct	21/01/98	186,9	69,9	0,0	69,9	Rambursare
19757	Michelin Romania	Direct	27/12/01	67,4	24,9	24,9	0,0	Rambursare
27720	Faciliate de Credit pentru scoietatea MobiFon	Direct	27/08/02	252,4	68,7	68,7	0,0	Incheiat
5132	MobiFon Romania GSM - Etapa II	Direct	20/01/99	125,5	6,4	6,4	0,0	Incheiat
3633	Mobifon - Romania GSM	Direct	22/09/97	332,7	86,4	86,4	0,0	Incheiat
34609	Dl. Ioan Tiriac	Direct	23/09/03	12,2	3,7	3,2	0,5	Incheiat
400	Program de dezvoltare a utilitatilor municipale	Direct	09/04/95	58,9	23,4	23,4	0,0	Rambursare
1869	Program de dezvoltare a utilitatilor municipale - Etapa II	Direct	04/08/97	158,6	62,6	62,6	0,0	Rambursare
2877	Proiect de restructurare AND si de reabilitare a drumurilor	Direct	20/11/96	500,2	71,7	71,7	0,0	Rambursare
33354	National Power Transmission Co. "Transelectrica" SA	Direct	20/12/04	33,3	18,2	18,2	0,0	Semnat
29124	ORCO APARTHOTELS	Investitie in fond regional	07/03/03	18,2	2,4	0,5	1,9	Rambursare
5855	PPF – Romania - ADESGO, S.A.	Direct	10/07/98	7,3	1,2	0,0	1,2	Incheiat
15917	PPF – Romania - ARCTIC	Direct	05/10/00	1,1	1,1	0,0	1,1	Incheiat
16747	PPF – Romania – Fabrica de Software Advantage	Direct	09/10/00	0,9	0,5	0,0	0,5	Rambursare
4907	PPF – Romanian- Continental S.A.	Direct	23/12/97	3,9	2,5	0,0	2,5	Rambursare
6192	PPF – Romania - IRIDE	Direct	17/12/98	8,9	1,5	0,0	1,5	Incheiat
16969	PPF – Romania - IRIDE	Direct	07/12/00	0,6	0,6	0,0	0,6	Incheiat
4587	PPF – Romania - ISAF	Direct	01/08/97	20,5	0,9	0,0	0,9	Incheiat
5208	PPF – Romania - Isaf/Prestar SRL	Direct	25/03/98	3,9	2,1	0,0	2,1	Rambursare
7755	PPF – Romania - PC-NET	Direct	09/09/99	1,2	0,7	0,0	0,7	Incheiat
17413	PPF – Romania - PCNET Net Backbone	Direct	21/12/00	1,7	1,7	0,0	1,7	Rambursare
12065	PPF – Romania - REGEV & INSTAL	Direct	21/03/00	1,9	1,4	0,0	1,4	Rambursare
14311	PPF - Romania - REGEV & INSTAL – Imprumut	Direct	05/07/00	1,9	1,4	0,0	1,4	Incheiat
5031	PPF – Romania – Regisco	Direct	05/12/97	0,0	0,0	0,0	0,0	Rambursare
6328	PPF – Romania – Remayer	Direct	26/03/99	7,1	2,2	0,0	2,2	Incheiat
7754	PPF - Romania – Sicomed	Direct	20/07/99	14,5	3,8	0,0	3,8	Rambursare
4591	Parmalat MFP – Romania	Direct	17/11/98	12,1	2,1	0,0	2,1	Rambursare
322	Proiect pilot de modernizare a industriei petrolului, Romania	Direct	14/09/92	30,8	22,8	22,8	0,0	Incheiat
34551	Fond intreprindere poloneza V	Investitie in fond regional	30/01/04	4,7	4,7	0,0	4,7	Rambursare
18514	Imbunatatirea eficientei operatiunilor din sectorul energetic - Termoelectrica	Direct	10/11/95	30,7	30,7	30,7	0,0	Rambursare
20619	Imbunatatirea eficientei operatiunilor din sectorul energetic - Transelectrica	Direct	10/11/95	67,5	26,8	26,8	0,0	Rambursare
2038	Proiect de imbunatatire a eficientei operationale in sectorul energetic	Direct	10/11/95	120,3	57,2	57,2	0,0	Incheiat
5919	Privatizarea Bancii Romane de Dezvoltare (capital)	Direct	24/11/99	187,5	20,5	0,0	20,5	Rambursare
35689	ProCredit Bank Romania	Direct	22/05/05	12,4	3,1	3,1	0,0	Rambursare
2455	Prompt SA	Direct	19/06/96	9,9	3,1	0,0	3,1	Incheiat
33058	Raiffeisen International	Investitie in fond regional	20/10/04	30,0	15,0	0,0	15,0	Rambursare
1838	Reabilitarea cailor ferate	Direct	23/07/96	419,2	57,3	57,3	0,0	Rambursare
17767	Portofoliul Regional Europolis	Investitie in fond regional	14/12/01	75,0	26,3	10,9	15,3	Rambursare
28884	Societate Operationala Regionala ("ROC") Apa Somei (SAMTID)	Direct	22/07/05	39,0	7,2	7,2	0,0	Semnat
19336	TPF Regional : Banca Transilvania	Direct	22/05/01	0,8	0,8	0,8	0,0	Semnat
2833	Program regional pentru apa si mediu	Direct	05/08/96	40,3	13,4	13,4	0,0	Rambursare
9144	Facilitate de finantare fond de capital regional/privat – Trigranit	Investitie in fond regional	07/12/99	7,6	1,4	0,0	1,4	Incheiat
32431	Facilitate de finantare fond de capital regional/privat - Terapia SA	Direct	05/08/03	39,1	4,4	0,0	4,4	Rambursare

115	Rom Telecom	Direct	27/02/92	549,2	142,0	142,0	0,0	Rambursare
1980	Proiect de tranzitie pentru RomTelecom	Direct	06/01/98	549,2	83,5	83,5	0,0	Incheiat
4729	Societatea Nationala de Distributie a Energiei Electrice din Romania (RENEL)	Direct	08/12/00	171,4	43,0	43,0	0,0	Rambursare
13119	Romania: Restructurarea sectorului de drumuri si soseaua de centura Pitesti	Direct	31/12/01	114,1	60,0	60,0	0,0	Rambursare
109	Proiect pentru Banca Romana de Dezvoltare	Direct	19/04/94	6,4	6,4	6,4	0,0	Incheiat
2109	Proiect pentru Banca Romana de Dezvoltare (linie de credit)	Direct	19/04/94	37,8	37,8	37,8	0,0	Rambursare
27888	Fondul roman pentru eficienta in industria energetica	Direct	13/05/03	7,5	7,0	7,0	0,0	Rambursare
1677	Rompak S.R.L.	Direct	17/01/96	25,5	6,3	6,3	0,0	Incheiat
34974	S.C. MDF Sebes Frati S.A.	Direct	24/06/04	185,0	36,3	36,3	0,0	Rambursare
35386	S.C. Sepal S.A.	Direct	24/06/04	65,0	33,7	33,7	0,0	Rambursare
34915	Privatizarea capitalului SNP Petrom	Direct	14/12/04	55,1	55,1	0,0	55,1	Rambursare
4410	Imprumut pentru pre-privatizarea SNP Petrom	Direct	01/08/02	93,7	61,0	61,0	0,0	Incheiat
35665	Proiect de pre-aderare privind transportul urban Sibiu	Direct	30/06/05	17,8	15,0	15,0	0,0	Semnat
3645	Sical	Direct	05/11/99	57,0	6,0	6,0	0,0	Rambursare
16382	Sidex	Direct	30/10/01	133,6	83,5	83,5	0,0	Incheiat
35263	Soufflet Malt Romania SRL	Direct	18/06/04	7,0	3,5	3,5	0,0	Rambursare
13828	Grupul de servicii financiare TBIH N.V. (imprumut & capital)	Investitie in fond regional	04/12/00	4,7	2,6	0,4	2,3	Incheiat
35879	TIW Inc.	Investitie in fond regional	12/01/05	18,0	18,0	0,0	18,0	Rambursare
33637	Plati avans TUI	Investitie in fond regional	19/12/03	0,8	0,8	0,8	0,0	Incheiat
2969	Proiect de conservare a energiei termice (PCET)	Direct	13/04/97	73,7	37,2	37,2	0,0	Rambursare
666	Banca Tiriac (capital)	Direct	09/04/93	7,0	7,0	0,0	7,0	Incheiat
1767	Banca Tiriac, imprumut stand- by	Direct	27/07/95	16,7	16,7	16,7	0,0	Incheiat
34795	Turnuri –Proiect etapizat, Bucuresti	Direct	15/07/04	33,9	11,9	11,9	0,0	Rambursare
33187	TriGranit III	Investitie in fond regional	01/06/04	5,7	1,3	0,0	1,3	Rambursare
17414	US/BERD IMM-uri – Banca Romaneasca	Direct	22/05/03	4,2	3,3	3,3	0,0	Rambursare
11484	US/BERD IMM-uri - ProCredit Bank Romania	Direct	11/04/02	10,6	2,3	0,0	2,3	Rambursare
31968	US/BERD IMM-uri - ProCredit Bank Romania	Direct	03/04/03	2,2	0,7	0,0	0,7	Rambursare
34785	US/BERD IMM-uri - ProCredit Bank Romania	Direct	15/10/03	7,4	4,9	4,9	0,0	Rambursare
2765	United Romanian Breweries SRL	Direct	08/10/96	50,3	8,6	8,6	0,0	Incheiat
10972	Cladire de birouri pe Calea Victoriei	Direct	28/12/00	22,8	5,4	5,4	0,0	Incheiat
333	Virolite	Direct	03/12/93	24,5	6,2	5,6	0,5	Incheiat
22908	Virolite – amortizarea datoriei	Direct	03/12/93	6,8	6,8	3,6	3,2	Incheiat
3722	Extindere Virolite S.A.	Direct	28/04/97	1,7	1,7	1,7	0,0	Incheiat
31469	Wienerberger – prima fabrica de caramizi	Direct	06/10/03	18,0	2,0	2,0	0,0	Rambursare
34825	Wienerberger Romania II	Direct	20/12/04	8,6	5,6	5,6	0,0	Rambursare
TOTAL ROMANIA				8.625,9	2.803,4	2.296,8	506,6	

ANEXA 5B – VOLUMUL NET CUMULAT DE PROIECTE

(la data de 31 octombrie 2005, milioane €)

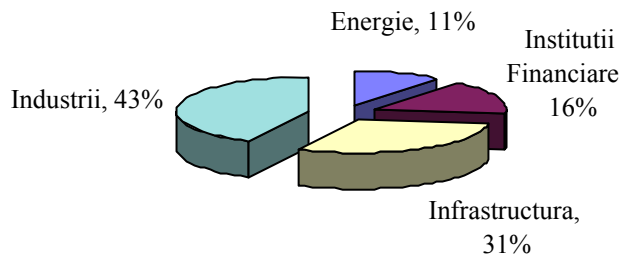
Departament sectorial	Echipa sectoriala	Nr. de proiecte	Valoarea totala a proiectelor	Finantare BERD	Imprumut	Capital	Procent din total angajamente
Energie	Eficienta energetica	0,8	36	12	7	5	0%
	Resurse naturale	3,0	180	139	84	55	5%
	Energie	6,1	727	207	176	31	7%
Sub-total energie		9,9	943	359	267	92	13%
Institutii Financiare	Capital social bancar	12,6	516	183	28	156	7%
	Imprumuturi catre banci	13,7	441	399	399	0	14%
	Fonduri de capital	4,0	293	77	0	77	3%
	Institutii financiare nebancale	2,4	62	45	37	8	2%
	Finantare IMM-uri	1,1	37	14	11	3	1%
Sub-total institutii financiare		33,8	1.348	718	475	244	26%
Infrastructura	Municipala & Mediu	12,4	1.088	377	377	0	13%
	Transporturi	7,0	1.578	340	340	0	12%
Sub-total infrastructura		19,4	2.666	717	717	0	26%
Industrii	Agrotehnie	8,6	347	121	111	9	4%
	Imobiliare si Turism	5,1	372	111	70	41	4%
	Telecomunicatii, Informatica si Mass Media	7,9	1.895	420	401	19	15%
	Industrie generala	13,0	1.055	357	256	101	13%
Sub-total industrii		34,6	3.669	1.010	838	171	36%
TOTAL ROMANIA		97,6	8.626	2.803	2.297	507	100%

ANEXA 5C – PROIECTE BERD IN PERSPECTIVA

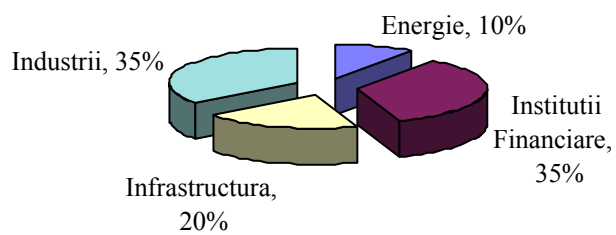
(la data de 31 octombrie 2005, milioane €)

	Stadiul de clarificare a conceptului si a structurii proiectelor	Stadiul de analiza finala a proiectelor	Stadiul de aprobare a proiectelor de catre consiliul director	Volum de proiecte in perspectiva	Numar de proiecte*
ROMANIA	188.0	240.5	102.7	531.2	24.2
Eficienta energetica	0.0	0.0	4.0	4.0	0.5
Resurse naturale	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Energie	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Energie	0.0	0.0	4.0	4.0	0.5
Institutiile financiare nebancaire	0.0	0.0	5.5	5.5	0.4
Fonduri de capital	0.0	0.0	4.3	4.3	0.2
Capital social bancar	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Imprumuturi catre banci	0.0	50.0	0.0	50.0	1.0
Finantare IMM-uri	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Institutiile financiare	0.0	50.0	9.8	59.8	1.6
Infrastructura municipala & de mediu	18.0	23.0	46.3	87.3	8.9
Transporturi	0.0	167.5	0.0	167.5	2.0
Infrastructura	18.0	190.5	46.3	254.8	10.9
Agrotehnie	100.0	0.0	29.0	129.0	4.0
Imobiliare si turism	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Telecomunicatii, informatica si mass media	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Industrie generala	70.0	0.0	13.6	83.6	7.2
Industrii	170.0	0.0	42.6	212.6	11.2
CREDITE	188.0	240.5	82.9	511.4	22.8
PARTICIPATII DE CAPITAL	0.0	0.0	19.8	19.8	1.4
PRIVAT	170.0	50.0	99.4	319.4	14.2
DE STAT	18.0	190.5	3.3	211.8	10.0
Fara garantii guvernamentale	188.0	73.0	102.7	363.7	22.2
Cu garantii guvernamentale	0.0	167.5	0.0	167.5	2.0

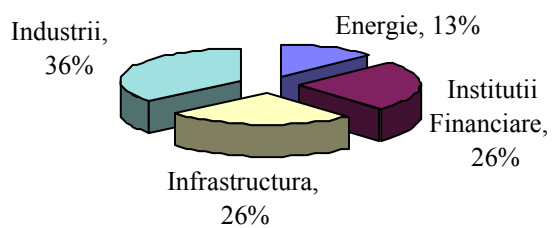
Volum net cumulat de proiecte
Valoarea Totala a proiectelor
(la data de 31 octombrie 2005)

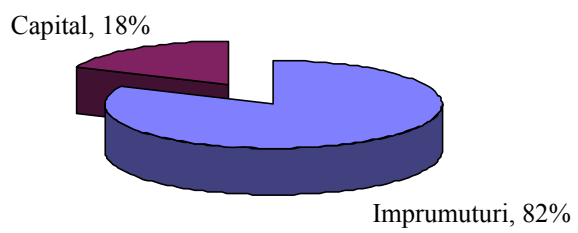
Volum net cumulat de proiecte
Nr de proiecte
(la data de 31 octombrie 2005)

Volum net cumulat de proiecte
Finantare BERD
(la data de 31 octombrie 2005)

**Volum net cumulat de proiecte
Imprumut / Capital
(la data de 31 octombrie 2005)**

ANEXA 6 – ASISTENTA BILATERALA (TC) SI ASISTENTA BILATERALA DE LA DONATORI

1. Fonduri TC totale angajate si proiecte de cofinantare oficiala semnate:

- Incepand din 1992, Banca a cooperat in mod activ cu donatori multilaterali si bilaterali, atat in cadrul proiectelor TC (pentru care valoarea totala a angajamentelor in perioada 1992 - 07/2005 a ajuns la 39,2 milioane €), cat si al initiativelor de cofinantare oficiala (valoarea totala a proiectelor semnate de BERD la sfarsitul lunii iunie 2005 a fost de 1,4 miliarde €).
- Fondul TC: cinci Donatori (UE 22,9 milioane €, Olanda 4,6 milioane €, SUA 3,7 milioane €, Japonia 2,0 milioane € si Elvetia 1,7 milioane €) reprezinta 85 la suta din angajamentele totale. Sectoarele care au beneficiat mai mult de Fondul TC al BERD sunt in numar de cinci: Finante & Afaceri (17,5 milioane €), Transport (6,5 milioane €), Energie (4,8 milioane €) si Servicii ale Autoritatilor Locale (4,7 milioane €).
- Cofinantare oficiala: Cei mai mari cofinantatori oficiali care, cu o contributie totala de 1,1 miliarde €, acopera 80 la suta din total, sunt in numar de patru. CE (cu Programul ISPA) este cel mai mare cofinantator, contribuind cu suma de 528,1 milioane €, urmata de BEI (293,9 milioane €), Banca Mondiala (197,9 milioane €) si IFC (119,0 milioane €).

FONDURI TC si Donatori Angajamente totale (1992-2005): 39,2 milioane €

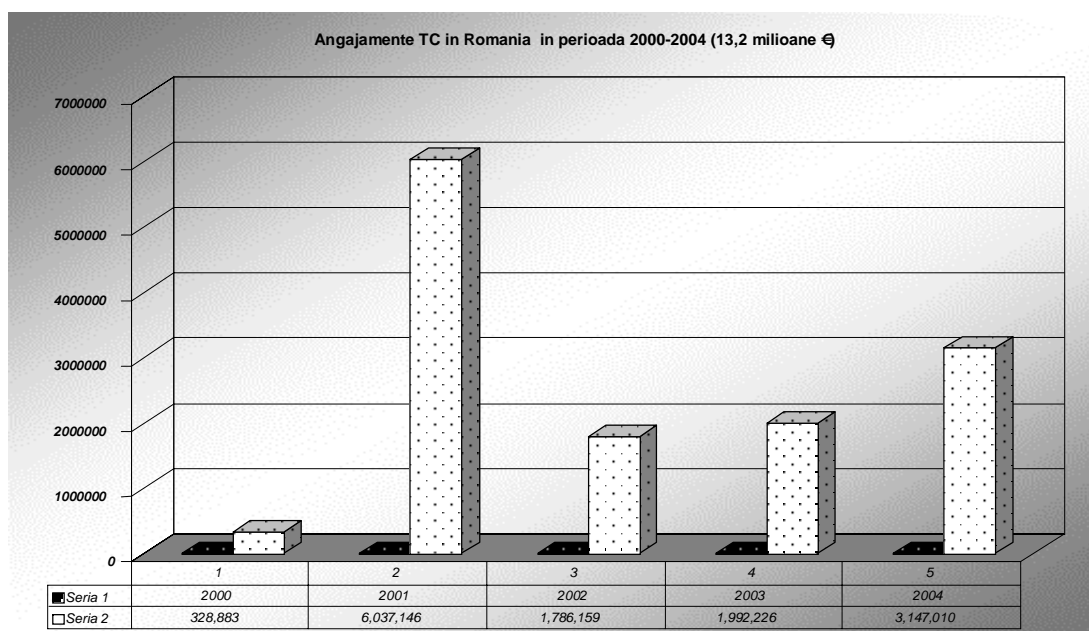
DONATOR	Milioane €angajate
Comisia Europeana	22,9
Olanda	4,6
SUA	3,7
Japonia	2,0
Elvetia	1,7
Marea Britanie	0,6
Italia	0,6
Taiwan	0,6
Germania	0,4
Luxemburg	0,3
Altele	1,8

Cofinantare Oficiala si Donatori Proiecte semnate de BERD – Ani de semnare : 1992-2005 - 1,413 miliarde €

DONATOR	Milioane €angajate
Comisia Europeana	528,1
Banca Europeana pentru Investitii	293,9
Banca Mondiala	197,9
IFC	119,0
Germania	50,3
Olanda	38,2
Altele	186,5

Scenariu viitor

In perioada 2000-2004 s-a confirmat tendinta de crestere a interesului donatorilor fata de initiativele de finantare in Romania.

In perioada 2005 – 2006 este posibil sa se realizeze un angajament anual din partea Donatorilor bilaterali mai mare de 2/2,5 milioane €.

Comisia Europeana va ramane cel mai mare donator si, dupa aprobarea Planului de Masuri pe 2004 in decembrie 2004 (400 milioane €), delegatia Comisiei Europene elaboreaza in momentul de fata Planul de Masuri pe 2005. Programele PHARE, ISPA si SAPARD ale Comisiei Europene vor fi disponibile pentru Romania pana in decembrie 2006. Bugetul alocat pentru cele trei Programe in perioada 2004-2006 este urmatorul:

PHARE: 1.539 milioane €
 ISPA: 1.026 milioane €
 SAPARD: 513 milioane €

Dupa aceasta perioada, Romania va beneficia de noul “Instrument pentru Pre-aderare”, iar dupa ce va deveni membra UE, va beneficia de Fondurile UE Structurale si de Coeziune.

Este probabil ca Olanda, Elvetia, Italia, Luxemburg si Marea Britanie vor ramane interesate in angajarea de fonduri in Romania. In 2005, Italia si Luxemburg au aprobat fonduri pentru un proiect la Sibiu si un altul la Arad. Cele doua proiecte (600.000 €) nu au fost inca lansate, dar finantarea a fost confirmata.

ANEXA 7 – PROGRAME DE MANAGEMENT AL RESTRUCTURARII SI SERVICII DE CONSULTANTA IN AFACERI IN ROMANIA

Analiza activitatilor desfasurate in Romania

Pana in prezent, programul TAM a realizat in Romania 92 proiecte, utilizand aproximativ 5,9 milioane € din fondurile puse la dispozitie de Donatori. Aceasta suma include contributiile majore ale **Programului Phare al UE**, cu sprijin suplimentar din partea guvernelor **Marii Britanii, Japoniei** si altor state.

Proiectele sprijinite in cadrul Programului TAM sunt selectate in functie de importanta problemelor, nu numai pentru intreprinderile respective, ci si pentru bunastarea sociala a locuitorilor din regiunile respective.

Un studiu de fezabilitate al pietei romanesti a demonstrat ca exista o nevoie urgenta de servicii de consultanta pentru necesitatile reale si imediate ale intreprinderilor locale, in vederea depasirii problemelor practice de afaceri pe termen scurt, care sunt un obstacol in calea dezvoltarii. Desi este probabil ca piata initiala pentru serviciile de consultanta in afaceri sa fie limitata din cauza problemelor legate de disponibilitatea finantarii de catre intreprinderile respective, si tipul de proiecte va fi probabil axat pe probleme legate de obtinerea finantarii, mai curand decat pe utilizarea consultantei mai generale si esentiale privind managementul si afacerile, Programul de Servicii de Consultanta in Afaceri poate dezvolta atat sectorul consultantei, cat si abilitatea societatilor de a-si utiliza expertiza in mod mai productiv.

Accentul major al Programului in Romania se va pune pe intreprinderi cu 10 - 100 de salariati, amplasate in afara capitalei.

Donatorii au manifestat un puternic interes in finantarea Programului de Servicii de Consultanta in Afaceri ("BAS") in Romania si negocierile sunt intr-un stadiu avansat.

In comparatie cu alte programe de consultanta in afaceri derulate in Romania, Programul BAS ofera intreprinzatorilor cerinte clare pentru cererile de admitere in Program si proceduri de evaluare a formularelor de aplicare.

Evaluare si rezultate

Programele TAM/BAS isi definesc succesul proiectelor lor prin masurarea cresterii volumului de vanzari, a productivitatii si a numarului de salariati ai societatilor pe care le-au asistat.

Programul BAS a fost recunoscut de intreprinzatorii din 15 tari ca fiind deosebit de eficient in prioritizarea nevoilor de dezvoltare concurente (sisteme de management al calitatii, studii de piata, introducerea de noi programe software, etc.). Cu sprijinul personalului Programului BAS, intreprinzatorii selecteaza pe cei mai calificati dintre consultanti pentru a asigura cea mai buna performanta in prestarea serviciilor. Un avantaj suplimentar al cunoasterii situatiei multor societati locale este abilitatea de a le directiona spre alte programe sau centre de resurse. Clientii Programului BAS beneficiaza de know-how-ul disponibil in cadrul Programului chiar si dupa incheierea proiectelor lor specifice, avand posibilitatea sa se adreseze personalului BAS pentru recomandari generale.

Programul TAM are un impact dovedit asupra procesului tranzitiei si are o rata de succes a proiectelor de 80 la suta in toate tarile in care opereaza, iar in Romania rata de succes este de 88 la suta, in baza evaluarilor independente ale rezultatelor, cum ar fi abilitati mai mari de management, productivitate sporita si o activitate de marketing mai performanta.

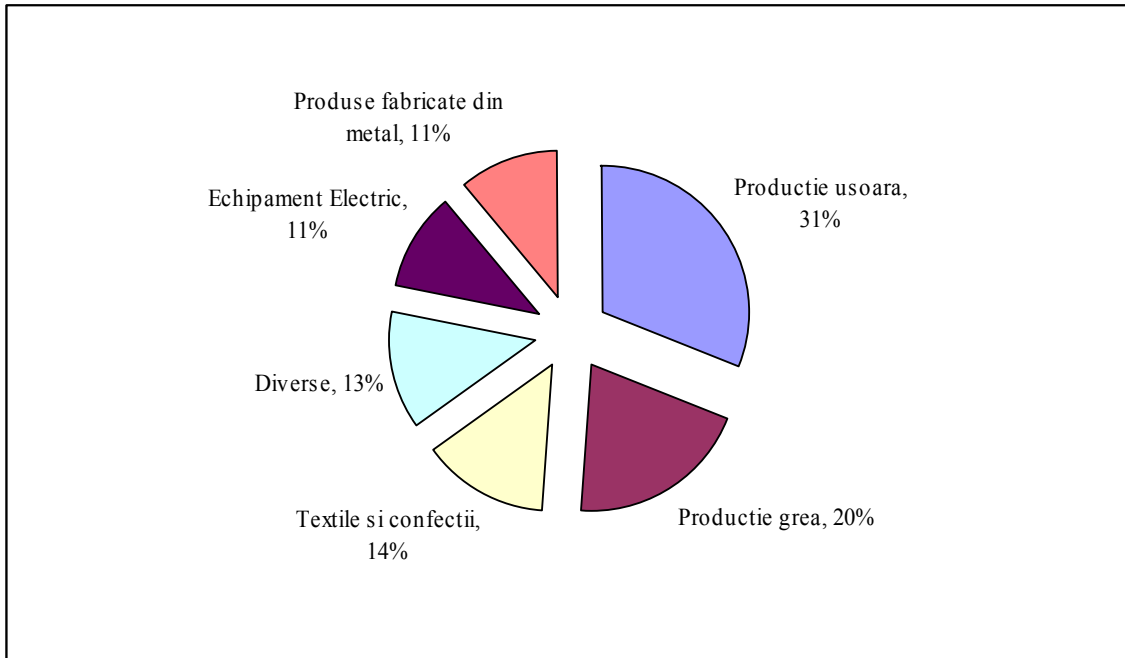
In Romania, Programul TAM a ajutat peste 110.000 de muncitori din intreprinderi cu o cifra cumulata de afaceri de 1,4 miliarde €.

Programul TAM in Romania, acolo unde sunt disponibile date, a avut drept rezultat o crestere medie a productivitatii de 47 la suta la nivelul tarii si o crestere medie de 25 la suta a volumului de vanzari.

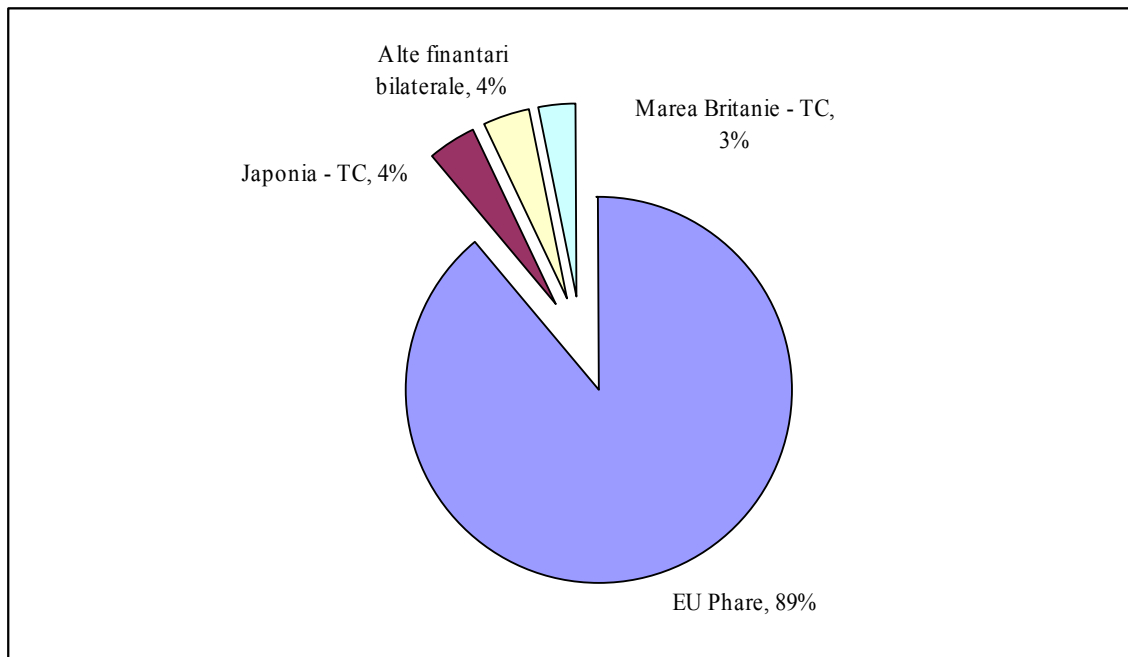
Investitiile BERD si finantarea externa pentru intreprinderi

In Romania, 29,6m € din investitiile BERD si ale intermediarilor BERD au fost atrase de 3 intreprinderi care au facut obiectul Programului TAM: IMGB SA (5,2m €, 1998); Terapia SA (4,4m €, 2003) si Stirom SA (20m €, 2005).

Activitatile TAM in Romania pe sectoare industriale (92 Proiecte)

Activitatile TAM in Romania pe Surse de Finantare (92 Proiecte)

ANEXA 8 – LECTII INVATATE: REZUMAT AL ANALIZELOR BANCII

ISPAT SIDEX FAZELE I SI II (ROMANIA) OPERATIUNE 2003

Lectii:

Implicarea si experienta sunt factori cheie de succes in restructurarea situatiilor complexe din domeniul productiei. Grupul Sponsor a demonstrat in intreaga lume, inclusiv intr-un proiect al Bancii, abilitatea sa de a face fata problemelor de restructurare ale complexelor siderurgice mari. In calitate de parte implicata, prin participare la capital si prin acordare de imprumuturi, Sponsorul aduce proiectelor mai multa implicare decat ar fi de asteptat din partea unor contractori de management. In procesul de selectie, acest fapt i-a conferit un avantaj clar fata de sponsorii occidentali mai cunoscuti, dar mai putin implicati.

Scopul eliminarii barterului este acela de a creste volumul de lichiditati si de a incuraja probitatea. Banca poate juca un rol util in asigurarea unui volum adecvat de lichiditati. Experienta si competentele Sponsorului sunt o cerinta suplimentara pentru ca procesul sa fie incununat de succes si pentru a restaura transparenta si integritatea. In acest caz particular, Banca s-a putut baza pe cunostintele sponsorului dobandite intr-o experienta similara, cu un alt proiect finantat de Banca. Acest confort suplimentar este de o importanta majora pentru reducerea riscului de esec al unui proiect in acest domeniu.

Formalizarea investitiilor in baza EAP intr-o faza incipienta de pregatire a proiectelor. Desi acordurile de privatizare pot prevedea “perioade de luna de miere” in privinta respectarii depline a legilor de mediu, o data ce luna de miere se incheie, proiectul va trebui sa finanteze lucrari semnificative de modernizare si/sau va trebui sa se incheie un nou acord cu guvernul. Este important sa se defineasca un EAP pe termen mai lung in faza incipienta a procesului..

Importanta promovarii accesului la instruire profesionala si a monitorizarii riscurilor privind securitatea si sanatatea ocupationala. Securitatea si sanatatea ocupationala reprezinta o problema vulnerabila pentru sponsorii proiectelor noastre si pentru BERD. In consecinta, este important ca BERD sa aiba in vedere cresterea capacitatii sale interne de a promova accesul la instruire si de a monitoriza riscurile legate de securitatea si sanatatea ocupationala. Acest lucru ar putea fi realizat de Departamentul de Mediu prin utilizarea serviciilor unui consultant in probleme de riscuri legate de securitate si de sanatatea operationala, care sa colaboreze cu personalul si sponsorii proiectului in vederea reducerii riscurilor legate de securitate si de sanatatea operationala, reducandu-se in acest fel vulnerabilitatea Bancii in aceasta privinta (posibil o propunere pentru cooperare tehnica).

MOBIFON S.A. (ROMANIA) OPERATIUNE 2003

Lectii:

Structurarea eficienta a finantarii proiectelor este un factor cheie de succes, chiar si in cazul unor sponsori internationali importanti. Dezvoltarea unei structuri solide si autonome de finantare pe baza de proiecte este vitala, mai ales in industriile cu caracter ciclic, in care sprijinul sponsorului principal se poate modifica in timp. Angajamente de restrictionare a distribuirii profiturilor in faza decisiva de dezvoltare sunt deosebit de utile in momente in care sponsorii pot sa nu fie dispusi sa injecteze noi sume de bani din cauza dificultatilor cu care pot fi confruntati pe pietele lor principale. Acest lucru s-a dovedit un instrument util, mai ales in tranzactiile din sectorul telecomunicatiilor.

Managementul axat pe instruire profesionala si pe promovarea managerilor locali este un ingredient esential al unei operatiuni de mare succes. Instruirea profesionala si promovarea managerilor locali de la bun inceput pot spori succesul unei societati si pot crea un climat de lucru creativ si bine motivat. Acest lucru va contribui de asemenea la crearea unei imagini excelente a societatii pe piata locala. Efectul pozitiv este si mai mare daca managerii din conducerea firmei sunt incurajati sa isi asume angajamente active fata de comunitatea locala, in diverse domenii.

Banca trebuie sa monitorizeze indeaproape evolutiile privind UMTS din diversele societati de telefonie mobila din tarile in care opereaza si sa mentina dialogul asupra viabilitatii acestor servicii. In tarile in care telefonica reprezinta serviciul predominant, planul de afaceri pentru UMTS si viabilitatea acestuia vor fi considerabil diferite de experienta serviciilor nou lansate in Europa Occidentala. Un dialog activ al Bancii poate ajuta la impartasirea informatiilor relevante cu privire la viabilitatea acestor servicii in tarile cu tranzitie lenta.

DANUBE HOLDING LIMITED (ROMANIA SI MOLDOVA) XMRA 2003

Lectii :

Fondurile de investitii sunt un mijloc costisitor de finantare a capitalului IMM-urilor. Fondurile de investitii subfinantate pentru IMM-uri par inca scumpe, dupa cum releva Studiul Special al Departamentului de Evaluare a Proiectelor din 2002 Fondurile de Investitii. Acest aparent paradox isi are originea in conflictele fundamentale legate de obiective care presupun costuri mari ale tranzactiilor, scara sub-optimala, si mai ales in dificultatile de a realiza iesiri oportune pentru participatii mici.

Expertiza managerului fondului si obiectivele de investitie ale fondului. Fondurile care au politici de investitii pe masura expertizei managerului si a obiectivului principal al fondului au mai mari sanse de succes decat cele care, de exemplu, au ca obiectiv simultan investitii industriale si dezvoltari imobiliare prin acelasi fond. Acest lucru este adevarat mai ales in cazul fondurilor pentru IMM-uri care trebuie sa evite investitii imobiliare speculative.

Evitarea perceptiei unui conflict de interese in fondurile de investitii BERD. Banca nu trebuie sa permita fondurilor de investitii, in care detine participatii, sa investeasca in sub-proiecte in care BERD este investitor de capital. Acest lucru este necesar pentru a evita aparenta unui conflict de interese, ca ar fi posibil ca fondul sa faca investitia la ordinul BERD pentru a satisface prioritatile BERD, pe cheltuiala potentiala a fondului si a celorlalti actionari ai acestuia. BERD, ca sursa potentiala majora de noi mandate pentru managerii de fonduri si de capital nou pentru fonduri, poate sa influenteze cu prea multa usurinta directia investitiilor facute de aceste fonduri pentru a mai fi in masura sa depaseasca aparenta de conflict de interese in orice alt mod.